

PËRMBAJTJA E REVISTËS:

Numri XXII, viti 2004 / 22st issue, year 2004

Faqe / Page

Seancat dëgjimore publike rrisin përfshirjen e publikut në procesin e politikëbërjes Public hearings increase public involvement in policymaking	Edward PRIOLA	4
Një perspektivë amerikane mbi rëndësinë dhe mekanizmat e Seancave Dëgjimore An American Perspective on the Relevance and Mechanims of Public Hearings	Jon J. PETERSON	22
Seancat dëgjimore në Kuvendin e Republikës së Shqipërisë Hearing sessions in the Assembly of the Republic of Albania	Sokol BERBERI	46
Lobimi Parlamentar Parliamentary Lobbying	Viktor GUMI	58
Seanca dëgjimore Kombëtare e të rinjve - një model i suksesshëm The national youth public hearing: a successful model	Blendi KAJSIU	79
Informacion mbi legjislacionin e miratuar në Kuvend Information on laws passed by Assembly	Filip LAKO	94

Ky është një botim special i revistës “E Drejta Parlamentare dhe Politikat Ligjore”, i cili trajton rëndësinë e seancave dëgjimore parlamentare. Seancat dëgjimore janë instrumente të veprimitarisë parlamentare, për të marrë informacion dhe dëshmi gjatë ushtrimit të funksionit legjislativ dhe atij kontrollues të legjislativit.

This is a special edition of the review “Parliamentary Law and Legal Politics”, which presents several articles on the relevance of parliamentary hearing sessions. Hearing sessions are tools of parliamentary activity used to get information and evidence in the course of exercising the legislative and oversight functions of the legislature.

*Edward Priol,
Drejtor i IRI-it për Shqipërinë*

Seancat dëgjimore publike rrisin përfshirjen e publikut në procesin e politikëbërjes

Ky koment ofrohet në mbështetje të “seancave dëgjimore publike”, si një mjet shumë i rëndësishëm për të lehtësuar përfshirjen qytetare në procesin e bërjes së politikave. Seancat dëgjimore janë jashtëzakonisht të nevojshme në një rajon si Ballkani dhe veçanërisht në Shqipëri, ku përfshirja qytetare është neglizhuar nga shteti për shume dekada. Për të shpjeguar si funksionon ky mjet po e përshkruajmë më poshtë hap pas hapi.

Hapi ynë i parë është renditja e diskutimit në disa tema bazë. Temë e arsyeshme për t’u konsideruar që në fillim është vlera “përfshirja qytetare”

Public hearings increase public involvement in policymaking

This commentary is offered in support of “public hearings” as an outstanding tool for facilitating citizen involvement in policymaking. Public hearings are exceptionally useful in a region like the Balkans, and more particularly in Albania, where neglecting citizen involvement has been state policy for many decades. To explain how this tool works, it is best explained step-by-step.

Our first step is to breakdown the discussion into several basic topics. The reasonable topic to consider at the outset is the value of “citizen involvement” to policymakers and to

për politikëbërësit dhe për vetë qytetarët. Hapi i dytë do të jetë specifikimi i përparësive për zgjedhjen e seancave dëgjimore të publikut si një mjet për përfshirjen e publikut. Dhe, së treti, kjo do të jetë e nevojshme për të bërë një inventar të karakteristikave të ndryshme që seancat dëgjimore kanë të përbashkët, kurdoqoftë ato përdoren. Më në fund, do të ofrojmë një ekspozitë të disa shembujve ndërkombëtarë të seancave të suksesshme dëgjimore të publikut.

Për sa i përket temës së parë, shumë vëzhgues të politikës pajtohen me mendimin se zgjedhjet e ndershme janë një hap primar drejt demokracisë. Po kështu, shumë politikanë të mencur në çdo anë të globit, gjithashtu, njohin se është përfshirja e votuesit gjatë dhe pas zgjedhjeve është e rëndësishme. Ndërgjegjësimi vjen pas të kuptuarit se pjesëmarrja qytetare në politikëbërje është positive dhe në sensin 'shpërblyes' në çdo nivel dhe mund të jetë me përfitim për të gjitha partitë pjesëmarrëse. E para dhe më e rëndësishmja, përfshirja qytetare prodhon ligje më të qëndrueshme dhe rationale, të cilat si shkëmbim rezultojnë

citizens themselves. The second step will be to specify the advantages of choosing public hearings as a public involvement tool. And, thirdly, it will be useful to make an inventory of the various characteristics that public hearings have in common wherever they are utilized. Finally, an expose of some international examples of successful public hearings will be offered.

With regard to the first topic, most political observers quickly concur that fair elections are a primary step toward democracy. In tandem, many astute politicians around the globe also recognize that it is wise to involve voters both during and after elections. This realization comes with the understanding that citizen participation in policymaking is rewarding at every level and can be beneficial to all parties involved. First and foremost, citizen involvement produces more stable and rational laws, which, in turn, results in increased trade and investments; and amplified economic fortunes. What shrewd politician doesn't understand that the economy

në një treg më të rritur, investime dhe shumëfishim të të ardhurave ekonomike. Cili politikan mendjehollë nuk e kupton se ekonomia drejton pjesën më të madhe të çështjeve të tjera që lidhen me zgjedhjet?

Në shumë vende në tranzicion ka ndodhur një mish-mash i vërtetë në procesin e bërjes së ligjeve, i cili ka rezultuar në një vërshim ligjesh “të sëmura”, të cilat vazhdimisht janë ndryshuar ose shfuqizuar. Kjo ka qenë më e dukshme në vendet e Europës Lindore gjatë dekadës së fundit; Rumania përbën një shembull të tillë. Pjesëmarrja qytetare siguron informacion të specializuar që nuk ekziston gjetiu. Ne jetojmë në një kohë kur në pak vite informacioni teknik dyfishohet. Edhe me synimet më të mira, shumë qenie njerezore lënë pas shumë burokratë. Këta të fundit thjesht nuk e kanë informacionin teknik që ekziston në disiplina të ndryshme. Kjo është veçanërisht e vërtetë për disa sektorë shumë të specializuar, si: bujqësia, mjekësia, turizmi, dhe teknologjia e kompjuterave.

Kur një qeveri ka nevojë për mbështetje në lidhje me iniciativat ligjore

drives most other election issues?

In many transitional countries a quagmire of mishmash law making has resulted in a flood of ill-considered laws that are constantly rescinded or amended. This has become apparent in much of Eastern Europe in the last decade; Romania is an example. Citizen participation provides specialized information that does not exist elsewhere. We live in an age when technical information doubles every few years. Even with the best intentions, most human beings, let alone most bureaucrats (even those possessing the very best of intentions), simply do not possess the technical information that exists in diverse disciplines. This holds especially true for such highly specialized sectors as: agriculture, medicine, tourism, and computer technology.

When a government needs support for bold or misunderstood legislative initiatives it pays to involve citizens. Fear is commonly seen as the biggest obstacle to change. Most any political scientist will agree that social change is not easily managed

tepër të guximshme apo të keqkuptuara, ajo paguan për përfshirjen e qytetarëve. Frika zakonisht shihet si pengesa më e madhe për të ndryshuar. Çdo studiues i politikës do të ish dakort që ndryshimi shoqëror nuk është i manaxhueshëm lehtësisht, pa një sistem për një shkëmbim dinamik të informacionit. Njihet gjerësisht nga ekspertët e politikës që seancat dëgjimore publike e sigurojnë një sistem të tillë. Kjo mënyrë të menduari ndihmon për të siguruar mbështetjen e vazhdueshme të votuesit para ri-votimit. Me daljet e vazhdueshme të mas-medias nuk është më e mjaftueshme për një politikan “t’i puthë kalamajtë” para zgjedhjeve. Nëse zgjedhësve nuk u kujtohet se opinionet e tyre janë kërkuar rrallë, reporterët, komentatorët e politikës dhe OJF-të e politikave publike do t’i rikujtojnë ata, përsëri dhe përsëri.

Sipas David E. Williams, President i Williams and Associates, një studiues i mirënjohur dhe me një eksperiencë të gjerë në analizën e tendencave politike në zonat e tranzicionit, si psh. Ballkani, “Politikanët më të sukseshëm (vecanërisht ata vendas) bëjnë gjithçka për të arritur tek votuesi. Pjesa më e

without a system of dynamic information exchange. It is widely recognized by political experts that public hearings provide such a system. This kind of thinking helps ensure continued voter support prior to re-election. With the proliferation of mass media outlets it is no longer sufficient for a politician to kiss babies immediately before elections. If voters don’t remember that their opinions have rarely been solicited, reporters, political commentators, and public policy NGOs will remind them; again and again.

According to David E. Williams, President of Williams and Associates, a renowned pollster with extensive experience in analyzing political trends in transitional regions like the Balkans, “The most successful politicians over here (especially local ones) do all kinds of outreach to voters. Most of the others make the voters come to them (which most voters rarely do). So the initiative should be on elected officials, not voters.”

There are many ways that gov-

madhe e të tjerëve bëjnë që votuesit të vijnë tek ata (gjë të cilën pjesa më e madhe e votuesve rrallë e bëjnë). Kështu, iniciativa duhet të kenë zyrtarët e zgjedhur, jo votuesit.”

Ka shumë mënyra që zyrtarët qeveritarë mund të përfshijnë qytetarët në procesin e zhvillimit të politikave. Shumë prej tyre u janë përshtatur kulturave dhe vendeve që i adoptojnë ato. Komitetet këshillimore, opinionet mbi mbikëqyrjet, fokus grupet dhe seancat dëgjimore publike janë veçse pak nga mjetet e vlefshme. Seancat dëgjimore publike janë ndoshta edhe më efektivet e këtyre teknikave, sepse, pavarësisht nga shumë të tjera, ata kërkojnë pak ekspertizë ose shpenzime për t’u drejtuar.

Megjithëse disa njerëz nuk kuptojnë saktësisht se ç’do të thotë koncepti “seancë publike dëgjimore”, ata në të vërtetë marrin impresione të qëndrueshme mbi këto ngjarje formale të ndërtuara për hetim të hapur në lidhje me shqetësimet e publikut. A është ndonjëherë ndokush me një televizor që nuk do të kujtojë të paktën disa pamje dramatike nga seancat dëgjimore në Kongresin e Shteteve të Bashkuara të

ernment officials can involve citizens in the policy development process. Many of them are tailored to the cultures and countries that adopt them. Advisory committees, opinion surveys, focus groups, and public hearings are just a few of the available tools. Public hearings are perhaps the most cost effective of these techniques because, unlike many of the others, they require little expertise or expense to conduct them.

Even if some people don’t precisely understand what the concept, “public hearing” means, they do receive lasting impressions of these formal events designed for open inquiry into public concerns. Is there anyone anywhere with a television who can’t recall at least some of the dramatic images from public hearings in the Congress of the United States? Television viewers the world over can easily evoke the images of American Congressional representatives routinely questioning high officials of the American government. Watergate, Enron, and Iran-Contra are household terms as a result.

Amerikës? Shikuesit e televizionit anembanë botës mund të evokojnë pamje të përfaqësuesve të Kongresit Amerikan duke pyetur në mënyrë shumë rutinë zyrtarë të lartë të qeverisë amerikane. Si rezultat, Watergate, Enron dhe Iran-Kontra janë tema të mirënjohura.

Atëhere, çfarë është një seance dëgjimore publike?" Për ta thënë thjeshtë, është një ngjarje e planifikuar dhe e strukturuar mirë, e përshkruar në mënyrë të tillë që të lehtësojë informimin në një fushë të caktuar të shtetësismit publik. Shpesh ato quhen thjesht "seance dëgjimore" dhe janë kryesisht parlamentarët apo agjensitë qeveritare që i organizojnë ato. Sidoqoftë, ka ardhur duke u rritur numri i seanceve dëgjimore të organizuara nga organizata të shoqërisë civile. Gjithsecili, që nga ekspertët teknikë e deri tek qytetarët e thjeshtë, madje edhe mas-media, merr pjesë. Objektivi është ekspozimi i sa më shumë opinioneve të politikëbërësve dhe të publikut, duke ofruar ide dhe mendime/opinione. Për politikëbërësit, bëhen mbledhje rreth "dëgjimit" dhe ç'është më e rëndësishmja, seancat dëgjimore i japin politikëbërësve një

So what then is a, "public hearing?" Simply put it is a planned, well-structured and publicly open event designed to facilitate inquiry into a particular area of public concern. Frequently they are just called, "hearings," and it is legislators or government agencies that more often organize them. However, increasingly, public hearings are being organized by civil society organizations as well. Everyone, from technical experts to ordinary citizens, even the mass media, participate. The objective is to expose as many opinions to policymakers and the public as possible by offering ideas and opinions. For policymakers, they are meetings about "listening"; most importantly, public hearings give policymakers a chance to be seen first-hand while listening to voters directly. For citizens, the most important point is simply a chance to be taken seriously and heard. Dave Williams put it well when he stated, "The main thing about having public hearings is the confirmation of the needs, and desires of the electorate."

shans si të shihen direkt duke dëgjuar votuesit. Për qytetarët pika më e rëndësishme është thjesht një shans për t'u marrë seriozisht dhe dëgjuar. Dave Williams e trajtoi atë drejt kur tha: "Gjëja kryesore në seancat dëgjimore publike është konfirmimi i nevojave dhe dëshirave të elektoratit."

Drejtimi i seancave dëgjimore publike është tani një praktikë e zakonitë në demokracitë stabile, dhe po bëhet gjithmonë e më e pranishme në shumë demokraci në tranzicion, si dhe në mbarë botën. E para ngjarje që kish të bënte me një seancë dëgjimore publike u bë për herë të parë në Britani, më 1403. Që atëherë evolucioni më i madh ka ndodhur në Britaninë e Madhe, Shtetet e Bashkuara, Kanada dhe Australi. Në dekadat e fundit, shtete të ndryshme në çdo kontinent, që nga Suedia në Indi dhe Australi, kanë bërë të vetën këtë tip forumi publik që synon angazhimin e qytetarëve në politikëbërje. Pavarësisht se ku bëhen seancat dëgjimore, .

Së pari dhe, pa dyshim, parimi më universal i "seancave dëgjimore publike" është karakteri i tyre "publik". Seancat dëgjimore publike janë më parë

Conducting public hearings is now a common practice in established democracies, and it is becoming more so in many transitional democracies, the world over, as well. The first known recording of a public hearing appears to have occurred in Britain in 1403. Since then, most of the evolution has taken place in the United Kingdom, the United States, Canada and Australia. In recent decades, countries on every continent, from Sweden to India to Australia, have employed this type of public forum for the purpose of engaging citizens in policy making. No matter where public hearings are conducted, there are at least four main conventions that most have in common.

First and, without a doubt, the most universal convention of "public hearings" is their "public" character. Public hearings are always well publicized beforehand in newspapers, on the radio, with flyers, and posters. This significantly differentiates them as a form of public involvement in policy making from some

të publikuara dukshëm në shtyp, radio, me fletëpalosje dhe postera. Këto i bëjnë ato shumë të dallueshme, si një formë e përfshirjes së publikut në politikëbërje, nga disa praktika politikëbërësish. Seancat publike dëgjimore bëhen të njohura shumë kohë më përpara, kështu që të gjitha palët e interesuara dhe përfaqësuesit mund të organizojnë sistematikisht komentet e tyre dhe t'i shpërndajnë ato në kohën e duhur. Kjo i jep kredibilitet nocionit që politikëbërësit kanë qenë tërësisht të informuar dhe janë shqyrtuar dhe hetuar në mënyrë të plotë problematika si dhe zgjidhjet alternative politike për to. Si rezultat, qytetarët jo vetëm që ndjehen të përfshirë, por ndjehen edhe të fuqizuar.

Rregulli i dytë më i zakonit është se ato janë të balancuar në mënyrë shumë skrupuloze. Sistematikisht bëhen përpjekjet për të përfshirë të gjitha kundërshtitë mbi çështjet. Janë përfshirë, gjithashtu, të gjitha këndvështrimet mbizotëruese dhe diverguese. Gjithashtu, një pjesë e një raporti final të seancës dëgjimore i dedikohet këndvështrimeve më të kufizuara në numër.

Rregull i tretë i përbashkët i

policymakers' practice of all to often selectively picking the opinions they will listen to. Public hearings are widely publicized far in advance, so that all interested parties and representatives can systematically organize their comments and deliver them coherently. This lends credibility to the notion that policymakers have been comprehensively informed and have copiously examined the problems being investigated as well as alternative policy solutions to them. As a result, citizens not only feel involved; they also feel empowered.

The second most common convention is that they are scrupulously balanced. Efforts to include all sides of controversies and issues are systematically taken. Both the prevailing points of view and divergent points of view are included. As well, many organizers include time for any person who attends to make comments as well. Frequently, a portion of a final report of the hearing is dedicated to minority viewpoints.

A third common convention of public hearings is that they are struc-

seancave dëgjimore publike është se ato janë strukturuar për të siguruar ndershmeri dhe mundësi të arsyeshme për opinione konkurruese. Folësve zakonisht u lejohet një periudhë kohe e përcaktuar, brenda të cilës të prezantojnë me gojë komentet e tyre një paneli vendimmarrësish. Paneli zakonisht përbëhet nga politikëbërës, shefa agjensish ose ekspertë në subjektin e marrë në shqyrtim. Standardet e prezantimit janë rigorozë me qëllim që të sigurojnë një approach sistematik për zgjidhje ligjore për çështje të politikave publike. Për ta thënë në mënyrë sa më të thjeshtë nuk është e mjaftueshme për të adresuar ankesat; prezantuesve u kërkohet të sigurojnë zgjidhje të detajuara.

Së fundmi, një nga karakteristikat që i vendos seancat dëgjimore veçmas nga forumet e tjera publike është që procedurat regjistrohen. Për ta filluar, ato zakonisht mbulohen tërësisht nga mas-media. Për shembull, në SHBA një konsorcium i kompanive kabllore televizive i quajtur C-SPAN siguron emisione të përditshme të seancave dëgjimore në Kongres (vende të tjera gjithashtu transmetojnë emisione të tilla).

tured to provide fairness and reasonable opportunities to competing opinions. Speakers are usually permitted an exact period of time within which to orally present their comments to a panel of judges. The panel is usually composed of policymakers, agency chiefs, or experts on the subject under consideration. Presentation standards are rigorous in order to provide a systematic approach to legislative solutions to public policy issues. Simply put, it is not enough to issue complaints; the presenters are asked to provide detailed solutions

Finally, one of the characteristics that set public hearings apart from other public forums is that the proceedings are recorded. To begin with, they are commonly covered in their entirety by mass the media. For example, in the U.S., a consortium of cable television companies called C-SPAN provides daily broadcasts of Congressional hearings (other countries now conduct similar broadcasts). The participating Congressional representatives benefit greatly from the public exposure their policy

Përfaqësuesit pjesëmarrës të Kongresit përfitojnë shumë nga ekspozimi publik që argumentet e tyre publike marrin, në Washington DC dhe në zonat e tyre legjislativë me votuesit. Gjithashtu, shpesh një stenograf mban shënim komentet e të gjithë folësve, nëse ata janë pro apo kundër drejtimeve të caktuara të veprimit. Për më tej, dëshmia e folësve kërkohet zakonisht të jetë e shkruar dhe është subjekt i limitimit të numrit të faqeve dhe formatit të përmbajtjes. Shpesh ka kërkesa që impaktet buxhetore dhe statuale të specifikohen. Me fjalë të tjera, sa do t'u kushtojë taksapaguesve një propozim dhe cilat ligje do të ndryshohen apo amendohen. Së fundmi, një dosje publike mbi shqetësimet politike do të krijohej në mënyrë të tillë që ky lloj aktiviteti të përsëritej në të ardhmen dhe progresi mund të matej dhe të vlerësohej.

Me mbylljen e seancës dëgjimore, deklaratat e shkruara dhe të folura zakonisht sintetizohen. Dhe vendimarrësve të rëndësishëm qeveritarë dhe legjislativë u përcillet një raport. Ndoshta më e rëndësishmja, ky raport shpesh bëhet baza e për një

arguments receive, both in Washington D.C., and back in their home legislative districts with voters. There is also frequently a stenographer who records the comments of all speakers, whether they are for or against certain courses of action. Furthermore, testimony from speakers is usually required to be in written form and is subject to page limitations and content formatting. There are often requirements that budgetary and statutory impacts be specified. In other words, how much is a proposal going to cost taxpayers and what laws would be changed or amended. In the end, a public record of policy concerns will be created so that this kind of event can be repeated in the future and progress can be measured and evaluated.

Upon completion of a hearing, the spoken and written statements are usually synthesized and a report is forwarded to important government and legislative decision makers. Perhaps most importantly, this report often becomes the foundation for a legislative platform that individuals

platformë legislative për të cilën individët dhe organizatat mund të llobojnë dhe të punojnë për të.

Me këtë arsytim bazë të karakteristikave të seancave publike dëgjimore, bëhet i mundur vlerësimi i utilitetit të tyre praktik. Megjithëse është aspekti sensacional i seancave dëgjimore publike që tërheq më shumë vëmendjen e medias, shumë vende demokratike kanë mësuar t'i përdorin seancat dëgjimore publike si mjete efektive për qëllime që nuk kanë të bëjnë skandalet investiguese. Seancat publike dëgjimore përdoren rutinë me qëllime kërkimore/studimore për mbledhjen e informacionit dhe për t'i dhënë formë të gjithë legjislacionit. Politikëbërësit kanë kuptuar më në fund se kur drejtohet në mënyrë të ndershme dhe të balancuar, ata mund të sjellin sëbashku grupe të ndryshme për të bërë kompromise dhe për të ndërtuar mbështetjen popullore për alternativë më të qëndrueshme të politikave publike.

Kështu, pse politikëbërësit në vendet demokratike zhvillojnë seancat dëgjimore publike? Politikëbërësit i përdorin ato sepse bota jonë komplekse

and organizations can lobby for and work to carry out.

With this basic understanding of public hearings characteristics, it is possible to begin appreciating their practical utility. Although it is the sensational public hearings that receive most of the media attention, many established democracies have learned to use public hearings as effective tools for purposes other than scandal investigations. Public hearings are more routinely used in a research-like approach to collect information and shape more all-inclusive legislation. Policymakers have come to realize that, when conducted in a fair and balanced manner, they can bring diverse groups together to shape compromise and build popular support for more enduring public policy alternatives.

So why do policymakers in established democracies conduct public hearings? Policy makers use them because our complex world is in the midst of the "information age", when information is overwhelming and more readily available within the pri-

është në mes të “moshës së informacionit”, kur informacioni po pushton botën dhe është më i vlefshëm brenda sektorit privat se sa c’është në sektorin qeveritar. Ky është një mësim i vështirë për t’u mësuar për shumë demokraci në tranzicion në të cilat institucionet qeveritare ishin të supozuara t’i dinin dhe t’u jepnin fund të gjitha shqetësimeve të shoqërisë. Specializimi i informacionit dhe zhvillimi i industrisë dhe i shkencës shpejt e tejkaloi aftësinë e politikëbërësve për ta kuptuar.

Është e vërtetë se mund të abuzohet me seancat publike dëgjimore apo ato mund të marrin një drejtim politik. Ato kanë kufizimet e veta. Për shembull, ato janë vendi më i keq ku mund të shkruhen ligjet ose të shqyrtohet formulimi i dekreteve. Këto aktivitete është më mirë të zhvillohen në ambjentet e komisioneve parlamentare. Por nëse seancat dëgjimore janë planifikuar me arsye, ato në mënyrë të arsyeshme mund të përçojnë idetë themelore që politikëbërësit janë së paku të përgatitur për të dëgjuar këndvështrimet e të tjerëve përpara se të hartojnë ligjet. Shkurt, ata përcjellin idenë se ka një arsye të mirë për të kërkuar vëmendje.

vate sector than it is within government agencies. This is a hard lesson to learn for many transitional democracies in which the government institutions were expected to be the know-all and end-all to societal concerns. Information specialization and growth in industry and science quickly outstrip the ability of policymakers to comprehend it.

It is true that public hearings may be abused or skewed in one policy direction or another. They do have their limitations. For example, they are a poor venue to write legislation or consider the wording for statutes. Those activities are far better performed in legislative committee settings. But if public hearings are planned sensibly, they can reasonably convey the essential notion that policymakers are at the least prepared to listen to points of view other than their own prior to crafting legislation. In short, they convey that there is good reason to petition for their attention.

Because public hearings are predictably structured, they promote a

Për shkak se seancat dëgjimore janë paraprakisht të strukturuar, ato promovojnë një formë bashkëpunimi dhe hetimi metodik; ato shërbejnë për të ndërtuar rrjete dhe koalicione politike brenda shoqërisë civile. Ndodh kështu sepse grupet e shoqërisë civile tentojnë drejt koordinimit pjesëmarrjen e tyre me grupe të tjera dhe politikëbërës me qëllim që të zmadhojnë ndikimin përpara politikëbërësve dhe masmedias. Ky koordinim shpesh të çon drejt koalicioneve politike më rezistente për grupe me axhendë të përbashkët politike. Seancat publike dëgjimore gjithashtu tentojnë forcimin e bashkëpunimit midis grupeve që ndryshe nuk do të mund të vendoseshin kurrë në të njëjtën dhomë. Për shembull, shoqatat e biznesit dhe sindikatat janë kaq në luftë me njëra – tjetrën si macja me miun. Është e parashikueshme që ata luftojnë në lidhje me çështje që kanë të bëjnë me pagën dhe përkrahjen sociale, por së bashku janë të interesuara në uljen e barrierave të tregut mbi prodhimin, kanë interesa në aksesin e lirë mbi informacionin qeveritar dhe së bashku mund të përfitojnë nga rritja e mundësive të

form of collaborative and methodical inquiry; they serve to build networks and policy coalitions within civil society. This is so because civil society groups tend to coordinate their participation with other groups and policymakers in order to maximize their impact before policy makers and the mass media. This coordination often leads to more enduring policy coalitions for groups with common policy agendas. Public hearings also tend to foster cooperation between groups who might never be caught in the same room otherwise. For example, business associations and labor unions are usually as belligerent as cats and dogs are to one another. Predictably, they fight over issues of pay and unemployment benefits; but both have an interest in lowering trade barriers to products, both have interest in free access to government information, and both could benefit from increased educational opportunities for their members. Well-organized public hearings, with carefully chosen topics, can help bring these

edukimit për anëtarët e tyre. Seancat dëgjimore të përgatitura mirë, me tema të zgjedhura me kujdes, mund të kontribuojnë për t'i sjellë bashkë këta dy kundërshtarë. Shoqëria dhe politikëbërësit mundet që shpesh të përfitojnë.

Nëse ndokush do të mendonte se seancat dëgjimore publike janë shumë komplekse për t'u përdorur në demokracitë në zhvillim, do të gabonte. Seancat publike janë praktikuar në mbarë botën në situata krejtësisht të papëlqyera. Për shembull, në Indinë e Veriut ato janë përdorur me efektivitet të madh nga aktivistët lokalë për të demaskuar korrupsionine zyrtarëve qeveritarë. Shkurtimisht, aktivistët i përdorën seancat dëgjimore publike për të analizuar vendimet e pushtetit vendor në emër të qytetarëve, të cilëve u ish mohuar aksesit në to. Mbas kërkimeve të hollësishme e të kujdesshme, aktivistët vendosën t'ua prezantojnë të dhënat publikut në ato fshatra ku duhen të kishin përfunduar një numër i caktuar i projekteve të punëve publike. Për të fituar vëmendjen e publikut si dhe të politikëbërësve rezistentë/kundërshtarë, ata zhvilluan

two antagonists together. Society and policymakers will often benefit.

If a person were to suppose that public hearings are too complex for use in developing democracies they would be mistaken. Public hearings are being employed in some of the most unsympathetic circumstances the world over. For example, in northern India they have been used to great effect by local activists to expose corruption by governmental officials. In brief, the activists used public hearings to examine local public records on behalf of citizens that were denied access to them. After painstaking research, the activists decided to present their data to the public in those villages where a number of public work projects were supposed to have been build. To gain public attention, as well as the attention of resistant policymakers, they conducted a series of such public hearings. Many of the hearings were logistically simple and cost-effective events sometimes conducted under canvass tents, without chairs and furniture. The subsequent impact of

disa seanca të tilla dëgjimore. Shumë prej tyre ishin të thjeshta nga ana logjistike, por edhe mjaft efektive njëkohësisht, ato kryheshin nën tenda të thjeshta kanavace, pa karrike e tryeza. Ndikimi i mëpastajmë i seancave dëgjimore publike, u adoptuan së fundmi në ligjet për të Drejtën e Informimit, si dhe në fushata publicitare të mahnitshme. Pavarësisht pengesave zyrtare, seancat dëgjimore prodhuan një mal me fakte bindëse që paratë ishin vjedhur. Sipas njoftimeve “ ishin bërë pagesa për klinika, shkolla dhe banjo publike që kurrë nuk ishin ndërtuar, për punëtorë që kishin kohë që kishin vdekur, dhe më keq akoma, për shërbime për lehtësim në raste të fatkeqësive natyrore të cilat kurrë nuk ishin ofruar. Fshatarët kërkuar demaskimin e zyrtarëve të korruptuar. “Si pasojë e publicitetit përreth seancave dëgjimore, qytetarët filluan të kërkojnë t’u lejohej kontrolli mbi faturat, raporteve financiare dhe list pagave të punonjësve. U desh shumë presion i vazhdueshëm dhe protesta përpara se pushteti vendor të hapte dosjet mbi zhvillimin e fondeve për publikun. Kur u bë kjo, ndodhi edhe një stuhi e vërtetë zjarri.

the public hearings, recently adopted right-to-information laws, and a protracted publicity campaign were amazing. Despite official stonewalling, the hearings produced a mountain of compelling evidence that money had been stolen. According to news accounts, “payments had been issued for clinics, schools and public toilets that were never built, for workers who were long dead, and worse, for disaster-relief services that never arrived. Villagers around the region began calling for their own social audits to expose corrupt officials.” As a result of the publicity surrounding the hearings, citizens began to demand that they be permitted to examine bills, vouchers, progress reports and employment rolls. It took a lot of constant pressure and protests before the local government opened its development-fund records to the public. When they did there was a firestorm. In the end, many of the corrupt officials not only admitted that they embezzled the public funds, but also returned the money to the municipal coffers.

Në fund, shumë nga zyrtarët e korruptuar jo vetëm që pranuan që kishin abuzuar me fondet publike, por njëkohësisht ata i kthyen paratë e vjedhura arkës së bashkisë.

Për më tej, në eksperiencën time personale, kam qenë dëshmitar i grupeve të shoqërisë civile rumune që i përdomin seancat dëgjimore publike për të adresuar me efektivitet ligjin për lobimin dhe zbatimin e kodit të punës. Seancat dëgjimore publike u sponsorizuan nga një konsorcium i organizatave të shoqërisë civile dhe pati një pjesëmarrje sinjifikative të politikë bërësve rumunë.

Gjithashtu, në Maqedoninë fqinje, seancat dëgjimore publike janë promovuar për të marrë në konsideratë shqetësime të ngjashme publike. Për shembull, Agjensia e Shteteve të Bashkuara për Zhvillim Ndërkombëtar, në bashkëpunim me partnerët e saj maqedonë, ka promovuar seancat dëgjimore për të shqyrtuar, midis çështjeve të tjera, tarifatat për shërbimet lokale dhe pronat komunale brenda projektit të Reformës së Pushtetit Vendor.

Nderkohe, në Shqipëri, politikëbërësit janë më të gatshëm për

Furthermore, in my own experience, I have witnessed Romanian civil society groups using public hearings to effectively address lobby law and labor code implementation. The hearings were sponsored by a consortium of civil society organizations and had significant participation from Romanian policy makers.

Also, in next-door Macedonia, public hearings are being promoted to publicly consider similar concerns. For example, the United States Agency for International Development, in collaboration with its Macedonian partners, has promoted hearings to review, among other issues, communal property and tariffs for local services within its Local Government Reform project.

Meanwhile, in Albania, policymakers are more readily accepting public hearings once they have an understanding of their utility. Recently, the International Republican Institute, working on behalf of the United States Agency for International Development, coordinated the participation of a number

të pranuar seancat dëgjimore publike, sapo të kenë kuptuar rëndësinë e tyre utilitare. Së fundmi, Instituti republikan Amerikan, duke punuar në emër të USAID koordinoi pjesëmarrjen e një numri grupesh të shoqërisë civile në seanca publike dëgjimore, të cilat shërbyen për të nxjerrë në pah nevojat e rinisë shqiptare. Gjashtë Anëtarë të Parlamentit, nga dy partitë kryesore morën pjesë në një projekt pilot, i cili ndihmoi në kryerjen dhe drejtimin e një seance publike dëgjimore. Më shumë se 200 qytetarë prej secilës zone elektorale të deputetëve përkatës morën pjesë, për t'u bërë të njohur pikëpamjet e tyre përfaqësuesve të tyre në parlament. U dëgjuan më shumë se 12 folës, në secilin nga këto projekte pilot të seancave dëgjimore. Gjatë procedurave, Parlamentarët dëgjuan për rreth pesë minuta, për çdo minutë që ata kishin si kohë për përgjigje. Shumë pjesëmarrës thanë se ishin të kënaqur që politikëbërësit e zgjedhur prej tyre i dëgjuan ata për herë të parë në jetë. Një politikëbërës i mençur mund të përkthejë lehtësisht se ky opinion do të ndihmonte që të siguronin, në mos të zgjerorin, një bazë votuesish

of Albanian civil society groups in a public hearing that served to highlight the needs of Albanian youth. Six senior members of the Albanian Parliament, from both major parties, participated in the panel that heard thirteen speakers from various youth related organizations. Furthermore, two members of the Albanian Parliament, also from the two major parties, participated in a pilot-project that aided them in conducting local public hearings. More than two hundred citizens showed up from each member's district to state their views to their respective representative in Parliament. Several dozen speakers were heard in each of these pilot-project hearings. During the proceedings, the respective Members of Parliament listened for an average of five minutes for every minute they had as response time. Many participants reported that they were awestruck by the fact that elected policymakers had actually listened to them for the first time in their lives. An astute policymaker can easily translate that this consideration on

besnikë për t'u rizgjedhur.

Në pak fjalë mund të themi se seancat dëgjimore publike janë ngjarje publike të planifikuara mirë, të drejtuara për të siguruar një forum të strukturuar mbi çështje në shqetësim të publikut. Brenda konventave të sipërpërmendura, të gjitha anët e debateve publike janë bërë me një shans për të marrë pjesë, për të ofruar ide, opinione dhe zgjidhje politikash. Kjo i lidh qytetarët me procesin legjislativ dhe i bën ata aktorë në rezultatet e politikës. Kjo është arsyeja pse kaq shumë analistë të politikave publike mbështesin fort përdorimin e seancave publike dëgjimore, si në Amerikë, Azi, Afrikë, apo në Shqipëri.

their part will help constitute a loyal, if not expanded, voter base when they face re-election.

In summary, public hearings are well-planned public events conducted to provide a structured forum on issues of public concern. Within the aforementioned conventions, all sides of policy debates are provided with a chance to participate, offers ideas, opinions, and policy solutions. This binds citizens to the legislative process and makes them stakeholders in policy outcomes. This is why so many public policy analysts strongly endorse the use of public hearings, whether in America, Asia, Africa, or Albania.

**Një perspektivë
amerikane mbi
rëndësinë dhe
mekanizmat e
Seancave Dëgjimore**

***Artikull i shkruar
për Revistën
Parlamentare***

nga

Jon J. Peterson

Fremont Area Office Manager

Fremont District Office

First Congressional District of

Nebraska Fremont, Nebraska, USA

**An American
Perspective on the
Relevance and
Mechanims of
Public Hearings**

***Article Submitted
for the
Parliamentary Revista***

by

Jon J. Peterson

Fremont Area Office Manager

Fremont District Office

First Congressional District of

Nebraska Fremont, Nebraska, USA

HYRJE

Në Qershor të këtij viti, isha i nderuar të merja një ftesë nga Instituti Republikan Ndërkombëtar (IRI), për të marrë pjesë në punën e vazhdueshme të organizatës për të mbështetur Shqipërinë në ngritjen dhe shfrytëzimin e gjerë të proceseve demokratike të qeverisë përfaqësuese. Në faqen e tij të internetit, IRI thekson misionin – të mbështesë *“rritjen e lirisë politike dhe ekonomike, qeverisjen e mirë dhe të drejtat e njeriut në të gjithë botën, duke u treguar njerzve, partive dhe qeverive vlerat dhe veprat e demokracisë”*. Sigurisht, janë bërë përmirësime të mëdha në arritjen e qëllimit të misionit të organizatës nëpërmjet projekteve që Z. Edward Priola dhe Z. Blendi Kajsio kanë ndërmarrë me mbështetje të stafit të zyrës së IRI-it në Tiranë. Projektet e IRI-it në Tiranë janë sinqerisht të mrekullueshme në përpjekjet për të forcuar degën legjislative të qeverisjes kombëtare, duke asistuar Anëtarët e Parlamentit, stafin

INTRODUCTION

In June of this year, I was honored to receive an invitation from the International Republican Institute (IRI) requesting my participation in the organization’s ongoing efforts to assist Albania with establishing and utilizing widely respected democratic processes of representative government. On its Internet site, IRI highlights its mission – to support *“the growth of political and economic freedom, good governance and human rights around the world by educating people, parties and governments on the values and practices of democracy.”* Certainly, tremendous progress in achieving the goals of the organization’s mission has been made via the projects that Mr. Ed Priola and Mr. Blendi Kajsio have undertaken with the support of fellow staff at the IRI office in Tirana. The IRI projects in Albania are truly exceptional in their endeavor to empower the legislative branch of the national government by assisting Members of Parliament, par-

parlamentar, organizatat joqeveritare, dhe publikun e gjerë (veçanërisht rininë) në ngritjen dhe shfrytëzimin e gjerë të proceseve demokratike të qeverisë përfaqësuese.

Gjatë punës së tij, programi i IRI-t në Shqipëri ka identifikuar saktë seancat e dëgjimit si një proces i rëndësishëm demokratik i qeverisë, që do të rriste shumë efektivitetin e Parlamentit Shqiptar. Si rrjedhojë, qëllimi kryesor i pjesëmarrjes sime në programin e IRI-it gjatë vizitës sime të shkurtër në Shqipëri në Qershor, ishte të vija në dukje vlerën e senacave të dëgjimit, llojet e ndryshme të senacave të dëgjimit të drejtuara nga Dhoma e Përfaqësuesve Amerikane, dhe të përmbledhja procesin e përgjithshëm të përgatitjes dhe drejtimit të senacave të dëgjimit në Shtetet e Bashkuara. Gjatë vizitës sime, pata mundësinë të ndaja, me Anëtarët e Parlamentit dhe stafin parlamentar, eksperiencën time nga shërbimi në stafin e një komisioni në Dhomën e Përfaqësuesve të SH.B.A. dhe si një këshilltar Kongresi në Zyrën e Qarkut të një Anëtari të Kongresit.

liamentary staff, nongovernmental organizations, and the general public (particularly youth) in establishing and utilizing widely respected democratic processes of representative government.

In its endeavors, the IRI program in Albania has appropriately identified public hearings as an important democratic process of government that would greatly enhance the effectiveness of the Albanian Parliament. Consequently, the principal focus of my participation in the IRI program during my brief visit to Albania in June was to underscore the value of public hearings, to highlight the various types of hearings conducted by the U.S. House of Representatives, and to summarize the general process of preparing for and conducting congressional hearings in the United States. During my visit, I had the opportunity to share with Albanian Members of Parliament and parliamentary staff some of my experiences from serving on the staff of a committee in the U.S. House of Representatives and as a

Artikulli im në këtë botim të Revistës Parlamentare është bazuar në një prezantim (Rëndësia dhe Mekanizmat e Seancave të Dëgjimit dhe Forumeve të tjera Publike”) që bëra për Anëtarët e Parlamentit Shqiptar dhe stafin parlamentar në Hotel Sheraton në Tiranë më 16 Qershor 2004.

RËNDËSIA E SEANCAVE TË DËGJIMIT

Çdo individ i zgjedhur në Dhomën e Përfaqësuesve të Sh.B.A. duhet të bëjë “Betimin e Zyrës” në përputhje me Kushtetutën e Shteteve të Bashkuara dhe ligjin mbështetës të SH.B.A:

“Unë betohem solemnisht (ose konfirmoj) që do të mbështes dhe mbroj Kushtetutën e Shteteve të Bashkuara të Amerikës kundër çdo armiku, të huaj apo vendas; që unë do të tregoj besim dhe ndërshmëri; që unë ndërmarr lirisht këtë detyrim, pa ndonjë rezervim mendor apo qëllim pengues; dhe që unë do të zbatoj plotësisht dhe me drejtësi detyrat e zyrës në të cilën po hyj. Kështu, Zot më ndihmo. “

congressional aide in the District Offices of a Member of Congress. My article in this edition of the Parliamentary Revista is based on a presentation (“The Relevance and Mechanics of Hearings and Other Public Forums”) which I delivered to Albanian Members of Parliament and parliamentary staff at the Sheraton hotel in Tirana on June 16, 2004.

THE RELEVANCE OF PUBLIC HEARINGS

Each individual elected to the U.S. House of Representatives must subscribe to the following “Oath of Office” in accordance with the Constitution of the United States and supporting U.S. law:

“I do solemnly swear (or affirm) that I will support and defend the Constitution of the United States against all enemies, foreign and domestic; that I will bear true faith and allegiance to the same; that I take this obligation freely, without any mental reservation or purpose of evasion; and that I will well and faith-

Brenda “Betimit të Zyrës” shtrihet përgjegjshmëria thelbësore e çdo anëtarit të Kongresit – të mbështesë dhe mbrojë ligjin në Shtetet e Bashkuara. Dhe, gjatë kohës që ushtrojnë detyrën e tyre ligjberëse, Anëtarët e Kongresit duhet të adresojnë një realitet praktik e politik – ata duhet të përfaqësojnë dhe drejtojnë elektoratin e tyre. Kur dikush analizon përfaqësuesit e qeverive nëpër botë – nga Shqipëria në Indi dhe Shtetet e Bashkuara, qartësohet më shumë se, realiteti politik e praktik i sipërpërmendur është universal.

Ndërkohë që kjo përgjegjësi – të përfaqësojë dhe drejtojë – mund të jetë evidente, komplekse dhe një lloj sfide për t’u përmbushur nga zyrtarët e zgjedhur. Ata që janë zgjedhur për të shërbyer në Dhomën e Përfaqësuesve të Shteteve të Bashkuara dhe në Senatin e Shteteve të Bashkuara influencohen nga një sërë forcash ndërkohë që ushtrojnë “detyrat e zyrës.” Midis këtyre forcave që influencojnë Kongresin Amerikan ka degë të tjera dhe nivele qeverisjeje, grupe të veçanta interesi/

fully discharge the duties of the office on which I am about to enter. So help me God.”

Within the “Oath of Office” lies the fundamental responsibility of each Member of Congress – to support and defend the rule of law in the United States. And, when exercising their lawmaking powers, Members of Congress must also address a practical and political reality – they must represent and lead their constituencies. As one examines representative governments around the world – from Albania to India to the United States, it becomes abundantly clear that the aforementioned practical and political reality is universal.

While this responsibility – to represent and lead – may be self-evident, it can be complex and challenging for elected officials to fulfill. Those who are elected to serve in the U.S. House of Representatives and U.S. Senate are influenced by a number of forces when discharging “*the duties of the office.*” Among the forces influencing the U.S. Congress are other branches and levels

lobuese, organizata të mediave, të partive politike, jo qeveritare (OJQ), shkencë dhe teknologjia, ngjarje të mëdha aktuale, dhe natyra e ekonomisë kombëtare dhe buxhetit të centralizuar. Megjithatë, statusi i një Anëtari të Kongresit dhe axhenda e tij/saj është tërësisht e influencuar në kutinë e votimit nga votuesit Amerikanë.

Në Shtetet e Bashkuara, një Anëtar i Kongresit kupton që është shumë e rëndësishme nga ana politike të përfaqësojë idetë e elektoratit të tij/saj në degën legjislativë të qeverisë kombëtare. Megjithatë, në kushtet kur elektorati mund të jetë i painformuar apo i keqinformuar mbi çështje të caktuara brenda jurisdiksionit të qeverisë kombëtare, një Anëtar i Kongresit mund të përcaktojë si të rëndësishme të edukojë dhe drejtojë elektoratin e tij/saj në mbështetje të ecurive legjislativë. Në përpjekjet e një Anëtari të Kongresit për të mbështetur dhe mbrojtur ligjin në Shtetet e Bashkuara dhe për të përfaqësuar dhe drejtuar elektoratin e tij/saj, seancat e dëgjimit mund të

of government, special interest/lobbyist groups, media organizations, political party organizations, nongovernmental organizations (NGOs), science and technology, major current events, and the disposition of the national economy and federal budget. However, the tenure of a Member of Congress and his/her agenda is fundamentally influenced at the ballot box by American voters.

In the United States, a Member of Congress understands that it is vital politically to represent the views of his/her constituency in the legislative branch of the national government. However, in circumstances where the constituency may be uninformed or misinformed of certain issues within the jurisdiction of the national government, a Member of Congress may determine that it is necessary to educate and lead his/her constituents in support of legislative actions. In a Member of Congress' effort to support and defend the rule of law in the United States and to represent and lead their con-

jenë një instrument shumë i rëndësishëm në ekzaminimin e çështjeve komplekse brenda juridiksionit të qeverisë kombëtare dhe duke matur interesin e elektoratit dhe forcave të tjera që influencojnë Kongresin Amerikan.

Për degën legjislative të qeverisë kombëtare dhe forcat e ndryshme që influencojnë në të janë në mënyrë reciproke perfitues për një sërë arsyesh:

- **Seancat e dëgjimit e bëjnë procesin qeverisës më shumë transparent.**

Transparenca e procesit të qeverisjes krijon besim midis qeverisë dhe forcave që influencojnë në të.

- **Seancat e dëgjimit nxisin bashkëpunimin dhe ndarjen e ngarkesës së punës për të ekzaminuar problemet, gjetur zgjidhjet dhe për të ngritur mbështetjen e publikut.**

Bashkëpunimi i zyrtarëve të qeverisë kombëtare, zyrtarët e qeverisë lokale/rajonale, OJF-të, drejtuesit e biznesit, qytetarët, etj, përveç nxitjes së ndarjes së ngarkesës së punës shton mundësinë

stituencies, public hearings can be a vital instrument examining complex issues within the jurisdiction of the national government and gauging the interests of constituents and other forces that influence the U.S. Congress.

For the legislative branch of the national government and the various forces that influence it, public hearings are mutually beneficial for a number of reasons:

- **Public hearings make the governing process more transparent.**

Transparency of the governing process builds trust between government and the forces that influence it.

- **Public hearings promote collaboration and burden-sharing to examine problems, find solutions, and build public support.**

The collaboration of national government officials, local/regional government officials, NGOs, business leaders, citizens, etc. in addition to the promotion of burden-sharing increases the opportunity to accurately

për të analizuar me kujdes e saktësi problemet kombëtare, për të gjetur zgjidhje të plota të problemeve, dhe të rrisin mbështetjen për këto zgjidhje.

▪ **Seancat e dëgjimit mund të forcojnë interesin e qytetarëve dhe mbështetjen në qeverinë kombëtare dhe në të ardhmen e vendit.**

Përfshirja e qytetarëve në forumet publike të drejtuara nga zyrtarët e qeverisë krijon besim brenda elektoratit që individët dhe grupet e advokacisë mund të ndikojnë në drejtimin e propozimeve legjislative. Në procesin e lejimit të qytetarëve që të kontribuojnë në drejtimi të propozimeve legjislative, forumet publike mund të forcojnë interesin e qytetarëve dhe mbështetjen në të ardhmen e vendit.

AUTORITETI PËR TË DREJTUAR SEANCAT PARLAMENTARE

Kontrolli i gjerë dhe kufizimet e Kongresit Amerikan u vendosën nga Kushtetuta e Shteteve të Bashkuara. Megjithatë Kushtetuta Amerikane nuk parashikon qartë krijimin dhe

examine national problems, to find comprehensive solutions to problems, and to broaden support for the solutions.

▪ **Public hearings may bolster a citizen's interest in and attachment to the national government and the country's future.**

Citizen involvement in public forums led by government officials builds faith within a constituency that individuals and advocacy groups may affect the direction of legislative proposals. In the process of allowing citizens to have input on the direction of legislative proposals, public forums may bolster a citizen's interest and attachment to the future of the country.

AUTHORITY TO CONDUCT CONGRESSIONAL HEARINGS

The broad powers and restrictions on the United States Congress were founded in the U.S. Constitution. However, the U.S. Constitution does not explicitly prescribe the creation and organization of a committee sys-

organizimin e një sistemi komisionesh në Dhomën e Përfaqësuesve të Shteteve të Bashkuara dhe Senatit Amerikan. Çështja e seancave të dëgjimit drejtuar nga dega legislative e qeverisë kombëtare është një tjetër çështje që nuk është adresuar qartësisht nga Kushtetuta Amerikane. Nga ana tjetër, sistemi i komisioneve parlamentare dhe seancat e dëgjimit janë shumë të rëndësishme në ushtrimin e kompetencave parlamentare dhe në Kongresin e Shteteve të Bashkuara.

Autoriteti i Dhomës së Përfaqësuesve të Shteteve të Bashkuara për të drejtuar seancat e hapura, iu është deleguar kryesisht 19 komisioneve të përhershme dhe 88 nënkomisioneve që veprojnë në varësi të komisioneve të përhershme. Çdo komision i përhershëm dhe nënkomisionet kanë një juridiksion të përcaktuar. Dhe çdo komision dhe nënkomision drejtohet nga një drejtues dhe Anëtar i lartë i Kongresit nga partia në minorancë që shërben për komisionin/nënkomisionin. Drejtuesit e

tem in the U.S. House of Representatives and U.S. Senate. The issue of public hearings conducted by the legislative branch of the national government is another issue that is not explicitly addressed by the U.S. Constitution. Nonetheless, the congressional committee system and public hearings are extremely important in the exercise of constitutional powers vested in the U.S. Congress.

The authority of the U.S. House of Representatives to conduct public hearings is essentially delegated to 19 standing committees and 88 subcommittees which operate under the standing committees. Each standing committee and subcommittee has a defined jurisdiction. And, each committee and subcommittee is led by a chairman and the highest ranking Member of Congress from the minority party who serves on the committee/subcommittee. House committee and subcommittee chairmen are in most cases the highest ranking Member of Congress from the majority party who serves on the committee/subcommittee. In addi-

komisioneve dhe nënkomisioneve janë kryesisht Anëtarët e nivelit më të lartë të Kongresit nga partitë maxhoritare që shërbejnë në komisione/nënkomisione. Gjithashtu bashkë me komisionet e përherëshme dhe nënkomisionet, ka komisione parlamentare të veçanta, të përzgjedhura të përbashkëta dhe komisione të tjera kongresionale.

Sistemi i komisioneve parlamentare dhe procedurat e përgatitjes dhe drejtimit të seancave të hapura janë vendosur kryesisht nga rregullat e miratuara nga Senati dhe Dhoma e Përfaqësuesve. Rregullat e Dhomës së Përfaqësuesve (veçanërisht Rregullat X-XIII) kontrollojnë çështje të tilla si ngritja dhe strukturimi i Dhomës së Komisioneve dhe nënkomisioneve. Dhoma drejton gjithashtu një numër çështjesh operative në nivel komisionesh, si rekomandimi dhe reflektimi mbi propozimet legjislative (projektligje dhe rezoluta) dhe procesin e drejtimit të seancave të dëgjimit dhe takime të tjera. Përveç rregullave të Dhomës, komisionet dhe nënkomisionet në Dhomën e Përfaqësuesve drejtohen

tion to the standing committees and subcommittees, there are special, select, joint, and other congressional committees.

The congressional committee system and procedures to prepare and conduct public hearings are fundamentally maintained by rules adopted by the Senate and House of Representatives. The rules of the House of Representatives (particularly Rules X-XIII) govern such issues as the establishment and structure of House committees and subcommittees. The House rules also govern a number of operational issues at the committee level such as the referral and consideration of legislative proposals (bills and resolutions) and the process of conducting public hearings and other meetings. In addition to the House rules, committees and subcommittees in the House of Representatives are governed by committee rules which must be consistent with the House rules and U.S. law.

House and committee rules are adopted at the beginning of each

nga rregullat e komisioneve që duhet të jenë në përputhje me rregullat e Dhomës dhe ligjin Amerikan.

Rregullat e komisioneve dhe të Dhomës së Përfaqësuesve aprovohen në fillim të çdo Kongresi. Kongresi aktual është i 108-ti, dhe u mbledh në Janar 2003. Rregullat e Dhomës për Kongresin e 108-të mund të rishikohen në internet në adresën <http://clerk.house.gov>.

LLOJET E SEANCAVE TË KONGRESIT

Në Kongresin Amerikan, ka katër tipe të seancave të Kongresit që drejtohen nga komisionet dhe nënkomisionet:

Seancat Legjislative

Komisionet dhe nënkomisionet mbajnë seanca legjislative mbi subjektet që janë fokusi i propozimeve legjislative që kanë qenë edhe të prezantuara ose mund të prezantohen në Kongresin Amerikan. Për shembull, Komisioni i Transportit dhe Infrastrukturës dhe nënkomisionet e tij mund të mbajnë seanca për të shqyrtuar një program transporti që mund të jetë autorizuar

Congress. The current Congress is the 108th Congress, and it convened in January of 2003. The House rules for the 108th Congress may be reviewed via the Internet at <http://clerk.house.gov>.

TYPES OF CONGRESSIONAL HEARINGS

In the U.S. Congress, there are four types of public hearings that are conducted by committees and subcommittees:

Legislative Hearings – Committees and subcommittees hold legislative hearings on subjects that are the focus of legislative proposals that either have been introduced or may be introduced in the U.S. Congress. For example, the House Committee on Transportation and Infrastructure and its subcommittees may hold hearings to examine a transportation program that must be authorized by Congress before federal funds may be appropriated to implement the program.

Oversight Hearings – One of the many functions of the U.S. Con-

nga Kongresi përpara se fondet federale mund të jenë përcaktuar për të zbatuar programin.

Seancat e Kontrollit – Një nga shumë funksionet e Kongresit Amerikan është kontrolli i tij mbi departamentet dhe agjensitë brenda degës ekzekutive të qeverisë kombëtare. Për çdo Kongres, komisionet në Dhomën e Përfaqësuesve Amerikane aprovojnë një “Plan Kontrolli të Komisionit” që drejton komisionin dhe nënkomisionet e tij në aktivitetet e tyre të kontrollit. Komisionet dhe nënkomisionet mbajnë seanca kontrolli për të vlerësuar performancën e departamenteve dhe agjensive brenda degës ekzekutive të qeverisë kombëtare po ashtu dhe efektivitetin e programeve të administrimit nga dega ekzekutive e qeverisë kombëtare.

Seancat Investiguese – Seancat investiguese mbahen për të investiguar akuzat për sjellje jo të rregullt të zyrtarëve publikë dhe qytetarëve privatë. Seancat investiguese mund t’i paraprijnë ose koençidojnë me investigimet kriminale

gress is its oversight of departments and agencies within the executive branch of the national government. For each Congress, committees in the U.S. House of Representatives adopt a “Committee Oversight Plan” that guides the committee and its subcommittees in their oversight activities. Committees and subcommittees hold oversight hearings to evaluate the performance of departments and agencies within the executive branch of the national government as well as the effectiveness of programs administered by the executive branch of the national government.

Investigative Hearings – Investigative hearings are conducted to investigate allegations of wrongdoing by public officials and private citizens. Investigative hearings may precede or coincide with a criminal investigation and prosecution by law enforcement agencies. These types of hearings may lead to legislative proposals deemed as necessary means to rectify a specific problem. One example of an investigative hearing conducted by the U.S.

dhe ndjekjen dhe gjykimin nga agjensitë ligjore. Këto lloj seancash mund të çojnë në nevojën e propozimeve legjislativë që janë vlerësuar si mjete të nevojshme për të rregulluar një problem të caktuar. Një shembull i një seance investiguese drejtuar nga Dhoma e Përaqësuesve Amerikane në punimet e Dhomës së komisionit (në të shumtën e rasteve Komisioni mbi Gjyqësorët) për të investiguar akuzat e shkeljeve nga zyrtarë të tillë si Presidenti i Shteteve të Bashkuara. Në disa rrethana, një seancë investiguese mund të jetë pjesë e një procesi ekzaminimi përcaktuar nga Kushtetuta Amerikane, ligje të tjera dhe rregullat e Dhomës së përfaqësuesve.

Seancat Konfirmuese. – Në përputhje me Nenin II, Seksioni 2 i Kushtetutës Amerikane, Senati Amerikan ka fuqinë ekskluzive të konfirmojë rekomandimet presidenciale të individëve në pozicione të caktuara brenda degës ekzekutive dhe degëve gjyqësore të qeverisë kombëtare. Kjo kompetencë legjislativë është një konfirmim i rëndësishëm i kompetencave të Presidentit të Shteteve të Bashkuara.

House of Representatives is the proceedings of a House committee (in most cases the House Committee on the Judiciary) to investigate allegations of wrongdoing by such public officials as the President of the United States. In some circumstances, an investigative hearing may be part of the impeachment process prescribed by the U.S. Constitution, other U.S. laws, and House rules.

Confirmation Hearings – In accordance with Article II, Section 2 of the U.S. Constitution, the U.S. Senate has the sole power to confirm the presidential nominations of individuals to certain positions within the executive and judicial branches of the national government. This legislative power is an important check on the power of the U.S. President. With respect to the presidential nominations of individuals to such high positions as U.S. Supreme Court Justices, U.S. Ambassadors, and members of the President's Cabinet, a confirmation hearing is usually conducted by the U.S. Senate to evaluate the appropriateness of the nomi-

Me respekt ndaj rekomandimeve për individë në pozicione të tilla si Gjykata e Lartë e Drejtësisë, Ambasadorët amerikanë, dhe anëtarët e Kabinetit të Presidentit, një seancë konfirmimi drejtohet zakonisht nga Senati Amerikan për të vlerësuar përshtatshmërinë e rekomandimeve dhe kualifikimeve të të rekomanduarit.

Seancat e drejtuara nga komisionet dhe nënkomisionet e kongresit janë në shumë raste një hibrid i llojeve të sipërpërmendura kur qëllimi i seancës përfshin më shumë se një qëllim (legjislativ, kontrolli, investigues dhe konfirmimi i një kandidati presidencial). Dhe ndërkohë që shumica e seancave të kongresit drejtohen në Kapitol në Uashington D.C, seancat e Kongresit mund të drejtohen kudo në Shtetet e Bashkuara. Seancat e kongresit të mbajtuara jashtë Kapitolit njihen me emrin “seanca në terren”.

PËRGATITJA PËR NJË SENACË KONGRESI

E rëndësishme në përgatitjen e seancave të kongresit është stafi i komisionit dhe nënkomisionit. Komisionet në Dhomën e

nation and the qualifications of the nominee.

Hearings conducted by congressional committees and subcommittees are in many cases a hybrid of the aforementioned types when the scope of the hearing encompasses more than one purpose (legislative, oversight, investigative, and confirmation of a presidential nominee). And, while most congressional hearings are conducted on Capitol Hill in Washington, D.C., congressional hearings may be conducted anywhere in the United States. Congressional hearings conducted outside of Capitol Hill are known as “field hearings.”

PREPARING FOR A CONGRESSIONAL HEARING

Crucial to the preparation of congressional hearings is committee and subcommittee staff. Committees in the U.S. House of Representatives are served by professional staff who are the chief executors of the day-to-day operations of the committee. Most House committees employ pro-

Përfaqësuesve të Shteteve të Bashkuara shërbehen nga një staf profesional që janë drejtorët ekzekutivë të aktiviteteve të përditëshme të komisioneve. Pjesa më e madhe e komisioneve punësojnë staf profesional që kryesisht punojnë për Anëtarët e Kongresit të partive në mazhorancë apo minorancë. Përveç stafit profesional, shumë komisione punësojnë staf administrative shërbimi për komisionin i të cilëve është kryesisht sekretariat (financiar). Në shumë komisione, një staf i ngjashëm është dhe për nënkomisionet.

Stafi profesional që është punësuar për t'i shërbyer komisioneve / nënkomisioneve asiston kryesisht drejtuesin dhe Anëtarin më të lartë të Kongresit nga partitë në minorance në komisione / nënkomisione. Ndërkohë që çdo Anëtar i Kongresit mund të kërkojë asistencën e një stafi profesional të punësuar nga një komision/nënkomision i veçantë, Anëtarët e Kongresit kanë Asistentë Legjislativë të punësuar si staf personal për të

profesional staff who largely serve either the majority party or minority party Members of Congress assigned to the committee. In addition to professional staff, most House committees employ administrative staff whose service to the committee is primarily clerical. Under many House committees, a similar staffing arrangement exists for the subcommittees.

Professional staff who are employed to serve committees/subcommittees primarily assist the chairman and the highest ranking Member of Congress from the minority party on the committee/subcommittee. While each Member of Congress may request the assistance of the professional staff employed by a particular House committee/subcommittee, Members of Congress have Legislative Assistants employed as personal staff to advise and assist them in matters within the jurisdiction of the various committees/subcommittees. One of the key functions of professional and administrative committee/subcommittee staff is the

këshilluar dhe asistuar ata në çështje që janë brenda juridiksionit të komisioneve/nënkomisioneve të ndryshme. Një nga funksionet kyç të stafit profesional dhe administrativ të komisioneve dhe nënkomisioneve, është përgatitja e seancave të dëgjimit.

Në përgatitjen e procesit të seancës, stafi profesional dhe administrativ i komisioneve/nënkomisioneve kryen detyra të tilla si kërkime dhe analiza të subjekteve të seancave; identifikimi dhe komunikimi me dëshmitarët e seancave; duke publikuar lajmet e mbledhjeve, anëtarëve të komisioneve/nënkomisioneve, enteve të tjera qeveritare, organizatave të medias, dhe publikut në përgjithësi me detaje të tilla si subjekti, data, koha dhe vendi; hartimi i deklaratave hyrëse për drejtuesit e komisioneve dhe nënkomisioneve dhe Anëtarët më të lartë të Kongresit nga partitë në minorancë në komisione / nënkomisione; hartimi i pyetjeve që anëtarët e komisioneve/nënkomisioneve mund të pyesin të pranishmit; dhe përgatitja e paketave

preparation of public hearings.

In the hearing preparation process, professional and administrative committee/subcommittee staff perform such tasks as researching and analyzing hearing subjects; identifying and communicating with hearing witnesses; issuing meeting notices to the members of the committee/subcommittee, other government entities, media organizations, and the general public with such details as the subject, date, time, and location of hearings; drafting opening statements for the committee/subcommittee chairman and the highest ranking Member of Congress from the minority party on the committee/subcommittee; drafting questions which committee/subcommittee members may ask witnesses; and preparing packets of information on hearing subjects to be reviewed by the committee/subcommittee members. In addition to the assistance of professional and administrative committee/subcommittee staff, the research, analysis, and investigative activities of the Library of Congress' Con-

të informacionit mbi subjektet e seancave për t'u rishikuar nga anëtarët e komisioneve / nënkomisioneve. Përveç asistencës së stafit profesional dhe administrativ të komisioneve dhe nënkomisioneve, kërkimi, analiza dhe aktiviteti investigues i Shërbimit Kërkimor Kongresional të Librarisë së Kongresit (ShKK), Zyra e Buxhetit Kongresional (ZBK) dhe Zyra e Përgjegjësisë Kongresionale (ZPK) janë një aset i mrekullueshëm për Kongresin Amerikan në procesin e përgatitjes për seancat e hapura.

Përgjithësisht, drejtuesi i komisionit / nënkomisionit do të identifikojë një sërë çështjesh brenda juridiksionit dhe kontrollit të planit të komisionit / nënkomisionit për t'u adresuar nga seancat. Gjatë hartimit të një axhende për komisionin / nënkomisionin, drejtuesi mund të kërkojë kontributin e Anëtarit më të lartë të Kongresit nga partia në minorancë në komision / nënkomision. Megjithatë, niveli i bashkëpunimit në marrëdhëniet e punës midis anëtarëve të komisioneve / nënkomisioneve të partive në mazhorancë dhe atyre në minorancë mund të ndryshojnë duke

gressional Research Service (CRS), Congressional Budget Office (CBO), and the Government Accountability Office (GAO) are a tremendous asset for the U.S. Congress in the process of preparing for public hearings.

Generally, the chairman of a House committee or subcommittee will identify a number of matters within the jurisdiction and oversight plan of the committee/subcommittee to be addressed by hearings. When drafting an agenda for the committee/subcommittee, the chairman may seek the input of the highest ranking Member of Congress from the minority party on the committee/subcommittee. However, the level of cooperation in the working relationship between the majority and minority party members of the committee/subcommittee can vary based on such issues as the demeanor of the members, the influence of partisan politics, and the existence of controversial subjects within the jurisdiction of the committee/subcommittee. In any regard, the agenda of House

u bazuar në çështje të tilla si sjellja e anëtarëve, influenca e politikave mbështetëse dhe ekzistenca e subjekteve kundërshtuese brenda juridiksionit të komisioneve / nënkomisioneve. Në çdo aspekt, axhenda e komisioneve dhe nënkomisioneve kryesisht vendoset nga drejtuesit e komisionit/nënkomisionit.

Kur drejtuesi i komisionit / nënkomisionit merr një vendim për të drejtuar një seancë dëgjimore mbi një çështje të caktuar brenda juridiksionit të komisionit/ nënkomisionit mbas konsultimit me stafin profesional dhe Anëtarët e tjerë të Kongresit të caktuar për komisionin/ nënkomisionin, cakton specifikat e mbledhjes (data, ora dhe vendi) dhe aktorët që do të marrin pjesë në seancën dëgjimore. Numri dhe lloji i vëzhguesve (pjesëmarrësve) ndryshon në lidhje me subjektin dhe qëllimin e seancës së hapur. Për shumë seanca kongresionale, planifikohet një panel vëzhguesish që përfaqësojnë degën ekzekutive të qeverisë kombëtare dhe një ose më shumë panele të vëzhguesve privatë që përfaqësojnë akademinë, OJF-të,

committees and subcommittees is largely established by the committee/subcommittee chairman.

When the committee/subcommittee chairman makes a decision to conduct a public hearing on a particular subject within the jurisdiction of the committee/subcommittee after consulting with professional staff and other Members of Congress assigned to the committee/subcommittee, meeting specifics (date, time, and location) and witnesses for the hearing are selected. The number and types of witnesses vary according to the subject and scope of the hearing. For many congressional hearings, a panel of witnesses representing the executive branch of the national government is scheduled to testify and one or more panels of private witnesses representing academia, NGOs, business organizations, etc. is scheduled to testify.

The chairman and other committee/subcommittee members from the majority party have a major influence on the selection of witnesses for a hearing. However, in accordance

organizatat e biznesit, për të dëshmuar.

Drejtuesi dhe anëtarët e tjerë të komisionit/nënkomisionit nga partitë mazhoritare kanë një influencë të madhe në zgjedhjen e vëzhguesve që do të marrin pjesë në seancat e hapura dëgjimore. Megjithatë, në lidhje me rregullat e Dhomës së Përfaqësuesve, Anëtari më i lartë i Kongresit nga partia në minorancë në komisione/nënkomisione si edhe anëtarë të tjerë të komisioneve/nënkomisioneve nga partia në minorancë janë të caktuar të zgjedhin vëzhgues për të njëjtën seancë. Në rrethana të tilla dhe në përputhje me rregullat e Dhomës, Kongresi Amerikan mund të adresojë një dëshmi krahasuese të vëzhguesve si edhe plotësimin e dokumentave dhe materialeve të tjera për seancën dëgjimore. Pas datës në të cilën do të zhvillohet seance e hapur dhe paneli (panelet) e vëzhguesve janë zgjedhur, komisioni/nënkomisioni duhet të bëjë – në përputhje me Rregulloren e Dhomës XI, paragrafi 2(g)(3) – një “deklaratë publike” për mbledhjen të paktën një javë para

with House rules, the highest ranking Member of Congress from the minority party on a committee/subcommittee as well as other committee/subcommittee members from the minority party are also entitled to select witnesses for the same hearing. Under certain circumstances and in accordance with House rules, the U.S. Congress may issue a subpoena compelling witness testimony as well as the submission of documents and other materials for a hearing. After the date on which a hearing is to be conducted and the panel(s) of witnesses have been selected, the committee/subcommittee must issue – in accordance with House Rule XI, clause 2(g)(3) – a “public announcement” of the meeting at least one week in advance of the hearing date.

CONDUCTING A CONGRESSIONAL HEARING

Committee and subcommittee chairmen usually convene and preside over congressional hearings. The Rules of the U.S. House of

datës së seancës së hapur.

ZHVILLIMI I NJË SEANCE KONGRESIONALE

Drejtuesi i komisionit dhe nënkomisionit zakonisht mbledh dhe drejton një seancë kongresionale. Rregullat e Dhomës së Përfaqësuesve të Shteteve të Bashkuara zakonisht kërkojnë prezencën e të paktën dy anëtarëve komisionesh / nënkomisionesh, me qëllim që të mbledhin dhe zhvillojnë një seancë komisioni/nënkomisioni. Me plotësimin e kërkesës për numrin e kërkuar, drejtuesi i komisionit/nënkomisionit do të thërrasë komisionin / nënkomisionin të zhvillojë dhe shpërndajë një deklaratë hyrëse që shpjegon qëllimin dhe objektivat e seancës së hapur. Anëtari më i lartë i Kongresit nga partia në minorancë në këtë komision/nënkomision do t'i jepet një mundësi të bëjë deklaratën hyrëse. Dhe në hyrje të shumë seanceve kongresionale, anëtarët e tjerë të komisionit/nënkomisionit, pjesëmarrës në seancë do të lejohen me radhë (duke u alternuar midis anëtarëve të partive në mazhorancë

Representatives generally require a quorum of at least two committee/subcommittee members to be present in order to convene and conduct a committee/subcommittee hearing. With the requirements of a quorum satisfied, the chairman of the committee/subcommittee will call the committee/subcommittee to order and deliver an opening statement that explains the purpose and objectives of the hearing. The highest ranking Member of Congress from the minority party on that committee/subcommittee will then be afforded an opportunity to make an opening statement. And, at the onset of many congressional hearings, other committee/subcommittee members participating in the hearing will be allowed in turn (alternating between majority and minority party committee/subcommittee members) to make an opening statement that is usually limited to a specified number of minutes.

After the opening statements are delivered by the committee/subcommittee members and/or submitted in

dhe atyre në minorancë) të bëjnë një deklaratë hyrëse që zakonisht kufizohet në një numër të caktuar minutash.

Pasi janë bërë deklaratat hyrëse nga anëtarët e komisioneve/nënkomisioneve dhe /ose të hedhura me shkrim për dokumentimin e seancës, drejtuesi i komisionit/nënkomisionit do të prezantojë panelin e parë të dëshmuesve. Në disa seanca, drejtuesi i komisionit/nënkomisionit vë dëshmuesin nën betim duke u kërkuar atyre të dëshmojnë nën betim. Dëshmuesit në panelin e parë lejohen të bëjnë një hyrje të shkurtërnë lidhje me subjektin e seancës kongresionale. Dhe pasi secili dëshmues i panelit të parë ka pasur mundësinë e një deklaratë hyrëse, çdo anëtar i komisionit/nënkomisionit përgjithësisht ka një mundësi të bëjë pyetje gjatë një numri të caktuar minutash. Ky proces i përgjithshëm përsëritet për çdo panel dëshmuesish që janë ftuar të marrin pjesë në seancën e hapur. Pasi ka dëshmuar dhe paneli i fundit i dëshmuesve dhe ka përfunduar koha e pyetje-përgjigjeve, drejtuesi i

writing for the hearing record, the committee/subcommittee chairman will usually introduce the first panel of witnesses. In some hearings, the committee/subcommittee chairman will also swear-in the witnesses thus requiring them to testify under oath. The witnesses on the first panel are allowed to make a brief opening statement pertaining to the subject of the congressional hearing. And, after each witness on the first panel has had an opportunity to deliver an opening statement, each committee/subcommittee member generally has an opportunity to ask questions of the witnesses during a specified number of minutes. This general process is repeated for each panel of witnesses who have been invited to participate in the congressional hearing. After the final panel of witnesses has testified and the question-and-answer period for that panel of witnesses has concluded, the committee/subcommittee chairman may make a brief closing statement and adjourn the congressional hearing.

Generally, a reporter from the

komisionit / nënkomisionit mund të bejë një deklaratë të shkurtër mbyllëse dhe të mbyllë seancën.

Në përgjithësi, një raportues nga Zyra e Raportuesve Zyrtarë të Dhomës do të dokumentojë fjalë për fjalë çdo moment të seancës. Zyra e Raportuesve do të dërgojë një kopje me shkrim të seancës së komisionit/nënkomisionit me qëllimin e korigjimeve të vogla. Dhe pasi transkriptimi është korigjuar dhe rishikuar, në shumë raste printohet si një dokument i disponueshëm për publikun.

KONKLUZIONE

Më 21 Janar, 1985, Presidenti Ronald Reagan deklaroi në Fjalën e tij të Dytë të Hapjes:

“Fillimi ynë i Ri është vazhdim i atij fillimi krijuar dy shekuj më parë kur – për herë të parë në histori – qeveria, tha populli, nuk ishte drejtuesi ynë. Ajo është shërbyesja jonë. Është vetëm pushtet: Të cilën ne populli i lejojmë të ketë.”

Më pak se një dekadë më vonë, Shqipëria gjithashtu kaloi “një fillim të ri” kur qytetarët e saj i dhanë fund

House Office of Official Reporters will record word-for-word each moment of the congressional hearing. The House Office of Official Reporters will send a transcript of the hearing to the committee/subcommittee for minor editing purposes. And, once the hearing transcript is appropriately edited, it is in many cases submitted to be printed as a document available to the public.

CONCLUSION

On January 21, 1985, President Ronald Reagan declared in his Second Inaugural Address:

“Our New Beginning is a continuation of that beginning created two centuries ago when – for the first time in history – government, the people said, was not our master. It is our servant. Its only power: That which we the people allow it to have.”

Less than a decade later, Albania also experienced a “new beginning” when its citizens ended several decades of Communist governance and chartered a new course for

dekadave të shumta të qeverisjes Komuniste dhe vendosën një drejtim të ri për vendin e tyre. Edhe pse ka ndryshime të dukshme midis Shqipërisë dhe Shteteve të Bashkuara dhe mund të jetë e pamundur të ndiqet hap pas hapi çdo proces demokratik i qeverisë përfaqësuese që është ngritur dhe shfrytëzuar në SH.B.A, qeveritë përfaqësuese të secilit vend paraqesin një realitet të cilin Presidenti Regan e theksoi në Fjalën e tij të Dytë të Hapjes: Qeveria nuk ekziston për t'i shërbyer vetes së sajë ose të shërbejë si drejtuese duke diktuar vullnetin e një kombi. Qeveria ekziston si një shërbyese e popullit drejtuar nga vullneti i kombit.

Në këtë realitet, aftësia e një qeverie përfaqësuese të funksionojë efektivisht varet kryesisht në aftësinë e saj për të marrë dhe dhënë njohuri. Kjo fjalë e mënçur që zoti Francis Bacon ndau me botën në 1597 – *“nam et ipsa scientia potestas est (njohuria në vetvete është pushtet)”* – është akoma e aplikueshme në ditët e sotme në komunitetin ndërkombëtar. Njohuria

their country. While there are distinct differences between Albania and the United States and it may not be possible or practical for Albania to adopt step-by-step each of the democratic processes of representative government that are established and utilized in the United States, the representative governments of both countries face a common reality which President Regan highlighted in his Second Inaugural Address: Government does not exist to serve itself or to serve as a master dictating the will of a nation. Government exists as a servant of the people guided by the will of a nation.

In this reality, the ability of a representative government to function effectively is largely dependent on its ability to gain and share knowledge. The wisdom that Sir Francis Bacon shared with the world in 1597 – *“nam et ipsa scientia potestas est (knowledge itself is power)”* – is applicable yet today in the international community. Knowledge empowers representative government and the nation which it serves.

i jep pushtet qeverisë përfaqësuese dhe kombit të cilit ajo i shërben. Dhe në përpjekjet e qeverisë përfaqësuese për të marrë e ndarë njohuri – njohuri për të vendosur drejtësi, për të siguruar qetësinë familiare, për të siguruar mbrojtjen kombëtare, për të nxitur mirëqënien e kombit, dhe për të siguruar bekimin e lirisë, seancat publike të zhvilluara nga dega legjislative e qeverisë kombëtare janë instrumenta tepër të rëndësishëm. Procesi i përgatitjes për zhvillimin e një seance të hapur dëgjimore në Shtetet e Bashkuara është vetëm një model nga i cili Parlamenti Shqiptar mund të marrë elementë të procesit dhe t'i përshtasë për t'i përdorur nga Qeveria Shqiptare. Ndërkohë që Shqipëria avancon nga “fillimi i ri” i saj, përpjekjet aktuale dhe të ardhshme të IRI – it dhe Anëtarëve të Parlamentit, për t'i bërë seancat dëgjimore një instrument efektiv për parlamentin do të kenë pa dyshim një impakt pozitiv mbi qeverinë përfaqësuese të Shqipërisë.

And, in the efforts of a representative government to gain and share knowledge – knowledge to establish justice, to insure domestic tranquility, to provide for the national defense, to promote the general welfare of the nation, and to secure the blessings of liberty, public hearings conducted by the legislative branch of the national government is a vital instrument. The process of preparing for and conducting congressional hearings in the United States is only a model from which the Albanian Parliament may take elements of the process and adjust them for use by the Government of Albania. As Albania advances from its “*new beginning*,” the current and future efforts of IRI and progressive Members of Parliament to make public hearings an effective instrument for parliament will undoubtedly have a positive impact on representative government in Albania.

*Sokol Berberi
Qendra e Studimeve
Parlamentare*

Seancat dëgjimore në Kuvendin e Republikës së Shqipërisë

HYRJE

Seancat dëgjimore janë instrumente të veprimtarisë parlamentare, për të marrë informacion dhe dëshmi gjatë ushtrimit të funksionit legjislativ dhe atij kontrollues të Kuvendit.

Cilësia dhe drejtësia në vendimmarrjen parlamentare varet në mënyrë të drejtpërdrejtë nga informacioni dhe ekspertiza që marrin ligjvënësit gjatë ushtrimit të mandatit të tyre. Seanca dëgjimore është një instrument që i shërben këtij qëllimi dhe i vjen në ndihmë deputetëve për të krijuar mundësi njohjeje sa më të plotë dhe të thellë të çështjeve objekt diskutimi.

Në të njëjtën kohë, seancat

Hearing sessions in the Assembly of the Republic of Albania

INTRODUCTION

Hearing sessions are tools of parliamentary activity used to get information and evidence in the course of exercising the legislative and oversight functions of the Assembly.

The quality and fairness of parliamentary decision-making process depend directly on the information and expert opinions taken by the legislators in the course of the exercise of their mandate. The hearing sessions are a tool that serves this end because they enabling members to have profound and complete knowledge of the issues under debate.

The hearing sessions ensure a broader participation in the course of the parliamentary activity, both of

dëgjimore realizojnë një pjesëmarrje më të gjerë, si të aktorëve shtetërorë, ashtu dhe të grupeve të interesit, gjatë veprimtarive parlamentare. Përfshirja e qytetarëve në dëgjimet publike krijon besimin se individët dhe grupet e interesit mund të ndikojnë në procesin legjislativ. Kjo sjell në mënyrë të natyrshme një angazhim dhe pjesëmarrje të qytetarëve në çështjet publike që shqetësojnë vendin, rritjen e besimit të publikut te parlamenti dhe shërben si element i transparencës në veprimtarinë legjislative.

Rritja e pjesëmarrjes qytetare në procesin legjislativ, siç rezulton nga monitorimet e kryera nga Qendra e Studimeve Parlamentare, krijon mundësinë për një sjellje tjetër të publikut ndaj ligjit. Qytetarët besojnë më shumë te ligji dhe janë më të predispozuar për ta zbatuar në mënyrë të vullnetshme atë, nëse ndjehen pjesëmarrës gjatë vendimmarrjes.¹

¹ Shih për më shumë raportin e përgatitur nga QSP-ja mbi projektin “Marrëdhëniet deputet-zgjedhës”, botuar në Revistën “E Drejta Parlamentare dhe Politikat Ligjore”, nr.8/2002, faqe 12.

the state players and the interest groups. Participation of citizens in public hearing sessions gives them confidence in the influence that the individuals and the interest groups may have on the legislative process. This would normally result in the engagement and participation of citizens in public affairs that are of interest to the country; it would enhance public trust in parliament and serve as an element of transparency in the legislative activity.

The growing participation of citizens in the legislative process, as results from the surveys conducted by the Center for Parliamentary Studies [CPS], ensures another public approach to the law. The citizens will have greater confidence in the law and will be more willing to implement the law voluntarily when they feel they are participating in decision-making.¹

¹ See for more information the report prepared by the CPS on the project “Relations between deputies and the voters,” published in the journal “Parliamentary law and Legal Policies,” no. 8/2002, p. 12.

Përdorimi i seancave dëgjimore në marrjen e informacionit bëhet më i vlefshëm, duke patur parasysh edhe koston e ulët ekonomike që ka ky instrument dhe të burimeve të kufizuara të informacionit dhe të analizës së disponueshme në Kuvend.

Në veprimtaritë parlamentare dallojmë disa lloje të seancave dëgjimore, sipas funksioneve të ndryshme të Kuvendit: Seanca dëgjimore në veprimtarinë legjislativë, në veprimtarinë kontrolluese, në veprimtarinë hetimore parlamentare dhe ato në zonat zgjedhore.

SEANCAT DËGJIMORE NË VEPRIMTARINË LEGJISLATIVE

Në Rregulloren e Kuvendit parashikohet :” Komisioni mund të organizojë seancë dëgjimore publike me anëtarë të Këshillit të Ministrave, përfaqësues të lartë të institucioneve shtetërore ose publike, ekspertë, përfaqësues të shoqërisë civile, përfaqësues të grupeve të interesit, si dhe grupimeve të tjera të interesuara.”²

Given the low costs of hearing sessions for collecting information and the restricted sources of information and analyses available at the Assembly, their use becomes more valuable.

We distinguish several kinds of hearing sessions in the parliamentary activity according to the various functions of the Assembly: hearing sessions held during the legislative activity, the oversight activity, the parliamentary inquiry activity, and in the constituencies.

HEARING SESSIONS HELD DURING THE LEGISLATIVE ACTIVITY

The Assembly Rules envision that “The committee may hold public hearing sessions with the members of the Council of Ministers, with senior representatives of the state or public institutions, with experts, representatives from the civil society, representatives from interest groups, as well as from other stakeholders.”²

² Neni 36 i Rregullores së Kuvendit.

² Article 36 of the Assembly Rules.

Rregullorja nuk ka përcaktuar çështjet për të cilat mund të zhvillohet një seancë dëgjimore, duke e lënë këtë në vlerësimin e komisionit parlamentar.

Një seancë dëgjimore është e detyrueshme të kryehet, kur kërkohet nga një e treta e anëtarëve të komisionit, por kjo duhet të jetë e motivuar me shkrim.³ Ky parashikim është një zhvillim pozitiv që mund të përdoret veçanërisht nga pakica në komision gjatë veprimtarive kontrolluese.

Rregullorja nuk parashikon mënyrën se si organizohet një seancë dëgjimore. Ajo parashikon vetëm se “Në përgatitjen e seancës dëgjimore publike, kryetari, në bashkëpunim me zëvendëskryetarin dhe sekretarin e komisionit, u paraqet të ftuarve çështjet për të cilat kërkohet informacion.”. Do të ishte me interes që, në praktikë, të krijohet një format i veçantë për zhvillimin e seancës dëgjimore, veçanërisht përsa i përket bërjes së pyetjeve dhe dhënies së përgjigjes, kohës së përcaktuar, mënyrës së evidentimit të përgjigjeve

The Rules do not specify the issues for which a hearing session may be held, leaving the decision for it at the discretion of the parliamentary committee.

A hearing sessions is mandatory when one third of a committee members require it, but this should be reasoned in writing.³ This is a positive development, which may be utilized particularly by the minority members of a committee during the oversight activity.

The Rules doe not envision the manner in which a hearing session shall be held. It envisions only that “In the preparation of a public hearing session, the chairman, in cooperation with the deputy chairman and the secretary of the committee, shall present to the members and guests the issues for which information is being sought.” For practical purposes, it would be of interest to create a special format for holding parliamentary hearing sessions, particularly with regard to the formulation of questions and giving of answers,

³ Po aty.

³ Idem.

dhe të opinioneve, për shmangien e debatit, për etikën që duhet të ruhet gjatë seancës dhe publicitetit.

Nga sa rezulton nga monitorimi dhe vlerësimi i praktikës parlamentare, seancat dëgjimore përdoren në mënyrë të kufizuar gjatë veprimtarisë legjislative. Në përgjithësi, gjatë shqyrtimit të projektligjeve, thirren përfaqësues të ministrisë që ka përgatitur projektligjin dhe ekspertë të ekzekutivit. Seanca dëgjimore me grupet e interesit ose përfaqësues të shoqërisë civile zakonisht zhvillohen për projektligje që kanë efekte të rëndësishme, prekin një masë të madhe njerëzish dhe kanë ndjeshmëri të madhe politike. Seancat dëgjimore me aktorë joqeveritarë zakonisht zhvillohen kur kërkohen nga këto të fundit dhe jo si një kërkesë e komisionit parlamentar, për të marrë informacion në mënyrë aktive.

SEANCAT E DËGJIMIT NË VEPRIMTARINË KONTROLLUESE

Deputetët duhet të sigurojnë që Qeveria të jetë përgjegjëse përpara

the time available to them, the way to get answers and opinions, the avoidance of debates, the ethics that should be observed during the session and the publicity.

From the findings of the survey and the assessments of parliamentary practice, the hearing sessions are used very little in the course of the legislative activity. In general, during the examination of the bills, representatives from various ministries are called to present the bill along with experts from the executive. Hearing sessions with interest groups or representatives from the civil society are usually held for those bills that have major implications, which affect a large number of people and which are politically highly sensitive. Hearing sessions with non-government stakeholders in order to get information in an active manner are usually held when the latter demand it and not at the request of the parliamentary committee.

HEARING SESSIONS DURING THE OVERSIGHT ACTIVITY

The deputies should ensure that

Kuvendit dhe transparente për politikat, zbatimin e legjislacionit, programet dhe financat publike. Në stadin aktual të zhvillimit institucional të Kuvendit shtrohet me përparësi bërja efektiv i mekanizmave dhe instrumentve të kontrollit parlamentar, duke patur parasysh rëndësinë që ka zbatimi i legjislacionit dhe problematika që është evidentuar në këtë drejtim.

Rregullorja e Kuvendit parashikon se komisionet e përhershme parlamentare” kryejnë studime për efektivitetin e ligjeve në fuqi, ndjekin zbatimin e ligjeve dhe kontrollojnë veprimtarinë e ministrive dhe të organeve të tjera qendrore, duke i propozuar Kuvendit ose Këshillit të Ministrave marrjen e masave përkatëse.”⁴

Seancat dëgjimore përbëjnë instrumentin kryesor në ushtrimin e veprimtarisë kontrolluese të komisioneve të përhershme parlamentare. Në këtë kuadër, thirrja e ministrit në një seancë dëgjimore, sipas fushës që mbulon një komision,

the Government is held responsible to the Assembly and transparent in its policies, the implementation of legislation, in its programs and in public finances. In the current phase of the institutional development of the Assembly, it has become imperative to make effective the use of the tools and mechanisms of parliamentary oversight, bearing in mind the importance of the implementation of legislation and the problems that have been identified in this regard.

The Assembly Rules envision that the permanent parliamentary committees shall “Carry out studies on the effectiveness of the work of the ministries and the other central bodies, proposing to the Assembly or the Council of Ministers the relevant measures to be taken.”⁴

The parliamentary sessions constitute the main tool in the exercise of the oversight function of the standing parliamentary committees. In this context, calling a minister to a hearing session, depending on the area of expertise of the committee, is the

⁴ Po aty, neni 18.

⁴ Idem, p. 18.

përbën mënyrën më të zakonshme për ushtrimin e kontrollit.

Gjatë monitorimit të komisioneve parlamentare, për ushtrimin e këtij funksioni, rezulton se një ministër thirret për çështje të rëndësishme të reformës institucionale, për probleme të raportuara që lidhen me zbatimin e ligjit, probleme të evidentuara nga media që kanë një ndjeshmëri politike, si dhe për probleme që lidhen me emërimet. Paraprakisht i dërgohet kërkesa ministrit, ku paraqitet problemi dhe koha për zhvillimin e seancës në komisionin përkatës. Në përgjithësi, ministri, siç rezulton nga monitorimi, i përgjigjet kërkesës së komisionit parlamentar duke marrë pjesë në mbledhje.

Në komision i parashtrohet edhe njëherë kërkesa, dëgjohej ministri, i bëhen pyetje, zhvillohen debate dhe diskutime. Këto mbledhje, zakonisht, nuk kanë atë formalitet që kërkohet dhe nuk zhvillohen sipas një formati të përshtatshëm për seancat dëgjimore, ku duhet të evidentohen raportet dhe përgjegjësitë institucionale të aktorëve, pjesëmarrës në mbledhje. Këto

most common form of exercising the oversight function.

The monitoring of the exercise of this function by the parliamentary committees has showed that a minister is summoned to report on major issues related to the institutional reform, on identified problems linked with the implementation of the law, on problems reported by the media, which are politically sensitive, as well as on problems linked with the appointments. The minister is sent a request in advance, informing him of the problem and the time scheduled for holding the hearing session in the relevant committee. In general, the minister, as results from the survey, responds to the request of the parliamentary commission by taking part in the meeting.

The commission informs him again of the request to report to it, his opinions are heard, questions are asked and debates and discussions are held. These meetings usually are not as formal as they ought to be and are not held according to a suitable format for hearing sessions, in which usually the institutional relationships

seanca janë zakonisht të hapura për median.

Nga praktika del se në komisionet parlamentare zhvillohen dhe seanca dëgjimore për njohjen e raporteve të institucioneve të pavaruara si Avokati i Popullit, Kontrolli i Lartë i Shtetit, Komisioni Qendror i Zgjedhjeve etj. Raportimi i këtyre institucioneve është i parashikuar në ligjet organike përkatëse. Këtu nuk do të trajtohen këto raporte, sepse ato meritojnë një trajtim të veçantë, të cilat do të jenë objekt i një shkrimi tjetër.

SEANCAT E DËGJIMORE NË HETIMET PARLAMENTARE

Seancat dëgjimore janë një nga instrumentet kryesorë në marrjen e informacionit dhe mbledhjen e provave për qëllime të veprimtarisë hetimore parlamentare.

Në ligjin nr.8891, datë 2.5.2002 “Për organizmin dhe funksionimin e komisioneve hetimore të Kuvendit” parashikohet : “Komisioni thërret dëshimtarë për të sqaruar rrethana të ndryshme që lidhen me çështjen, sipas rregullave të parashikura në Kodin e Procedurës Penale.... Të

and responsibilities of the players - participants in the meetings - should be identified. As a rule, such sessions are open to the media.

From practice so far, it turns out that hearing sessions are held also in the parliamentary committees in order to discuss the reports prepared by independent institutions such as the People’s Advocate, the State Audit Commission, the Central Election Commission, and others. Reporting by these institutions has been laid down in the relevant organic laws. We are not going to dwell on such reporting here, because it deserves a special treatment, which will be the focus of another article.

HEARING SESSIONS DURING PARLIAMENTARY INQUIRIES

Hearing sessions are one of the main tools to get information and collect evidence for purposes of parliamentary inquiries.

Law no. 8891, dated 2 May 2002 “On the organization and functioning of the Assembly inquiry committees” envisions that “The committee may call witnesses to clarify various

gjitha dëshmitë e marra regjistrohen në procesverablin e mbledhjes së komisionit. Kur dëshimtari nuk paraqitet pa arsye të përlligjura, i kërkohet organeve të policisë të bëjnë thirrjen me forcë.”⁵ Nga referimi në Kodin e Procedurës Penale kuptohet se dëshimtari thirret për të dëshmuar nën betim dhe mban përgjegjësi penale për dëshmi të rreme. Komisioni hetimor thërret dhe ekspertë, të cilët kanë detyrim të paraqiten sipas parashikimeve të Kodit të Procedurës Penale. Ekspertët detyrohen të raportojnë me shkrim për pyetjet që ngre komisioni dhe duhet të jenë të paanshëm në përfundimet e tyre.⁶ Anëtarët e komisionit nuk lejohen të fyejnë ose të prekin dinjitetin vetjak të personave të thirrur në komision.⁷

Gjatë veprimtarive hetimore të

circumstances related to a said issue, according to the rules laid down in the Code of Penal Procedures.... All the evidence taken shall be recorded in the minutes of the committee meetings. When a witness does not report to the committee hearing without justified reasons, the police shall be asked to forcefully summons him or her.”⁵ From reference to the Code of Penal Procedures, it is understood that the witness shall be called to testify under oath and be held legally possible for false testimony. The inquiry committee shall also call experts who should report to it, as stipulated in the Code of Penal Procedures. The experts are obliged to report in writing on the questions asked them by the committee and should be impartial in their conclusions.⁶ The members of the committee are not al-

⁵ Neni 16, ligji nr.8891, datë 2.5.2002 “Për organizmin dhe funksionimin e komisioneve hetimore të Kuvendit”, botuar në Fletoren Zyrtare nr.19, 2002.

⁶ Po aty, neni 18.

⁷ Po aty, neni 12.

⁵ Article 19, law no. 8891, dated 2 May, 2002 “On the organization and functioning of the parliamentary inquiry committees, “published in the Official Gazette no. 19, 2002.

⁶ Idem, Article 18.

Kuvendit janë shfaqur mangësi dhe dobësi në organizimin e seancave dëgjimore. Këto seanca nuk kanë qenë të organizuara sipas një procedure të caktuar. Janë shfaqur probleme etike në mënyrën e të komunikuarit ndërmjet anëtarëve të komisionit hetimor dhe personit të thirrur për të dëshmuar, zakonisht kur kanë qenë përfaqësues të forcave politike kundërshtare. Kjo është shoqëruar dhe me politizim të seancës dëgjimore, sidomos kur janë ftuar për të dëshmuar aktorë të rëndësishëm politikë dhe, për rrjedhojë, kjo ka ulur efektivitetin dhe ka cënuar objektivitetin e hetimit parlamentar. Seancat dëgjimore kanë qenë të hapura për median, ku ka patur pretendime dhe për raste të shkeljes së sekretit shtetëror.⁸

Gjatë hetimeve të fundit parlamentare për “Për shqyrtimin e

⁸ Pretendime janë ngritur në media për shkelje të sekretit shtetëror gjatë zhvillimit të hetimit parlamentar për veprimtarinë e Shërbimit Informativ Shtetëror dhe të ishdrejtuesit të këtij institucioni z.Fatos Klosi, i ngritur me vendimin e Kuvendit nr.52, date 31.07.2002.

lowed to offend or insult the dignity of the persons who are summonsed by the committee.⁷

During the inquiries conducted by the Assembly, weakness in the organization of hearing sessions have been manifested. These sessions have not been held according to a given procedure. Ethical problems have been identified with regard to the manner of communication among the members of the inquiry commission and the persons summonsed to testify, most commonly when the latter have been representatives of opposing political forces. This has been accompanied with the politicization of the hearing sessions, particularly when major political actors have been invited to testify and this has therefore led to lesser effectiveness and objectivity in the parliamentary inquiry. The hearing sessions have been open to the media and allegations for violations of the state secret have been made.⁸

⁷ Idem, Article 12.

⁸ Allegations have been published in the media about violations of state secret during parliamentary inquiries into the activity of

transparencës së fajdeve”⁹ dhe për Telekomunikacionet¹⁰ ka një përpjekje pozitive përse i përket formatit të organizimit të seancave dëgjimore dhe etikës së komunikimit gjatë zhvillimit të këtyre seancave.

SEANCAT DËGJIMORE NË ZONËN ZGJEDHORE

Në ligjin për “Statusin e Deputetit” parashikohet se deputeti u merr mendime zgjedhësve për projektligje, amendamente, vendime dhe materiale të tjera që shqyrton Kuvendi.¹¹ Seancat dëgjimore me grupe të veçanta në zonën zgjedhore do të ishin një nga format për realizmin e këtyre detyrimeve që lidhen me rolin përfaqësues të deputetit.

⁹ Komisioni hetimor Parlamentar i ngritur me vendimin e Kuvendit nr.72, datë 17.03.2003.

¹⁰ Komisioni hetimor Parlamentar i ngritur me vendimin e Kuvendit nr.121, datë 19.02.2004.

¹¹ Neni 5 i ligjit nr.8550, datë 18.11.1999 “Statusi i Deputetit”.

During the latest parliamentary inquiries into the “Money-lending pyramid schemes”⁹ and Telecommunications¹⁰, positive efforts have been made regarding the format of the organization of the hearing sessions and the ethics of communication during such hearings.

HEARING SESSIONS IN THE CONSTITUENCIES

The law on the “Status of deputies” envisions that the deputies receive the opinions of their voters about bills, amendments, decisions and other documents that shall be examined by the Assembly.¹¹ Holding hearing sessions with individual

the State Information Service and the former director of this institution Mr. Fatos Klosi, established in the decision no. 52 of the Assembly, dated 31 July 2002.

⁹ Parliamentary Inquiry Committee set up in decision no. 72 of the Assembly, dated 17 March 2003.

¹⁰ Parliamentary Inquiry Commission set up in decision no. 121 of the Assembly, dated 19 February 2004.

¹¹ Article 5 of Law no. 8550, dated 18 November 1999 “On the status of deputies”.

Nga monitorimi i kryer nga QSP-ja nuk rezulton që seancat dëgjimore, sipas informacionit të disponueshëm, përdoren nga deputetët në zonat zgjedhore për të marrë opinionin e zgjedhësve lidhur me projektligje dhe çështje të tjera që janë për shqyrtim në Kuvend.

groups in the electoral zone is one of the ways for realizing the obligations linked with the representative role of the deputy.

The survey conducted by the CPS shows that the members do not use hearing sessions as one of the tools to get the opinions of the voters about the bills and about other questions under consideration in the Assembly.

Viktor GUMI – LLM
Drejtor i Departamentit të
Çështjeve Ligjore dhe Kushtetuese

Head of the Department on
Constitutional and Legal Issue
Albanian Parliament

Lobimi Parlamentar

Tradicionalisht koncepti i “lobimit” kuptohet si një proces i tërë komunikimi, me anë të të cilit përfaqësues të grupeve të interesit përpiqen të ndikojnë tek autoritetet vendimmarrëse shtetërore për të miratuar preferencat e tyre politike.¹ Ky koncept në kohët e sotme është zgjeruar së tepërmi dhe ka arritur në atë shkallë, sa të përfshijë jo vetëm nivelet politikëbërëse në nivel kombëtare, por edhe ato në nivel vendor, rajonal ose agjenci të ndryshme jashtëqeveritare².

Në ndryshim thelbësor me ndonjë perceptim popullor, sipas së cilit lobimi mund të etiketohet si dukuri

Parliamentary Lobbying

Traditionally “lobbying” refers to process that is understood as a set of communication channels that interest groups use to try to influence decision makers¹. This concept currently has been extended to include not only national but also local and regional decision making structures outside National Government².

Despite some popular perceptions that view lobbying as a corruptive activity, in practice lobbying is quite the opposite. This due to the fact that 1) lobbying could become a very transparent activity

¹ L.W. Milbrath, Lobbying, 1968, f. 442

² M.P. van Schendelen, (ed.), National Public and Private EC Lobbying, Dartmouth, 1993

¹ L.W. Milbrath, Lobbying, 1968, f.442

² M.P. van Schendelen, (ed.), National Public and Private EC Lobbying, Dartmouth, 1993

“korrupsioni” ose “klane klienteliste”, ai në të vërtetë është krejt e kundërta. Kjo sepse 1) lobimi si veprimtari mund të bëhet përherë e më tepër transparente nëpërmjet formave të regjistrimit dhe kontrollit financiar ndaj tij; 2) lobimi mbështetet mbi profesionalizëm, që do të thotë se ai kërkon domosdoshmërisht disa individë dhe zyra, brenda grupimeve të caktuara të interesit, të specializuara në monitorimin e procesit legjislativ, në mbledhjen e një informacioni të specializuar për nevojat dhe interesat e tyre dhe ofrimi i këtyre të fundit tek autoritetet vendimmarrëse shtetërore dhe 3) veprimtaria lobiste mund të transferohet për t’u kryer në ente të posaçme për këtë shërbim. Për pasojë, lobimi nuk mbështet as në marrëdhënie vetjake, as në marrëdhënie ndërvartësie dhe as nuk e vendos autoritetin vendimmarrës para një situatë në të cilën konfliktohet interesi privat me atë publik.

PËRQASJE TEORIKE PËR LOBIMIN

Sipas teorive pluraliste, imazhi pluralist i interesave politikë presupozon se grupimet e interesit apo shtresa

if properly registered and supervised financially 20 lobbying requires expertise and therefore individuals are dominated by the offices that gather information and monitor the legislative process providing thus more transparency for the public at large 3) lobbying can be performed thus by specialized units and agencies that can be supervised. Therefore, lobbying is not necessarily reduced to personal relationships, neither does it place the legislation in a subordinated position or produce conflicts of interests between the private and the public domain.

ATHEORETICAL APPROACH TO LOBBYING

According to pluralist theories in a plural society different interest groups with a variety of backgrounds and interests should have equal opportunities to be organized and influence decision making. Those who were critical about such views focused on the partiality of such presumptions. Criticisms could be organized into to groups; either

shoqërore të madhësive të ndryshme dhe me origjinë sociale të larmishme kanë mundësi pothuajse të barabarta për t'u organizuar dhe për të ndikuar në proceset vendimmarrëse. Kritikata e këtyre teorive u fokusuan në pamjaftueshmërinë e këtyre prezumimeve. Këto kritika përmbledheshin ose në rrafshin teorik³, ose në kushtet empirike të një situate tipike joamerikane.⁴ Në "luftën" mes argumenteve dhe kundërgjendimeve, në Europë vazhdoi të mbizotërojë teoria neopluraliste, e cila mbrojtë idenë klasike konstitucionaliste të një qeverisjeje parlamentare si një mekanizëm integruar, duke u përpjekur në të njëjtën kohë ta përshtasë atë me natyrën moderne të interesave në shoqëri. Nga një këndvështrim i tillë, roli mbrojtës i parlamentit ndaj interesit publik u konsiderua se ishte i përputhshëm edhe me ekzistencën e grupimeve të

purely on theoretical grounds³ or on empirical ones that would refer to cases very different from the US scenario⁴. In Europe the clash between different views is dominated by the neo-pluralist perspective, which is based on the traditional constitutionalist perspective in which parliamentary government is the crucial integrative mechanism, while at the same time trying to adopt this view to modern realities. Such view holds that the role of the Parliament as the main guarantor of public interests is compatible with the existence of interest groups that are organized not only around personal and local interest as it used to be the case during the classical liberal period. Furthermore, in Western Europe parliamentary practices developed a

³ M. Olson, *The Logic of Collective Action: Goods and the Theory of Groups*, Cambridge: Harvard University Press, 1965

⁴ J. La Palombara, *The Utility and Limitations of Interest Groups Theory in non-American Field Situations*, në *Journal of Politics*, nr. 22, 1960

³ M. Olson, *The logic of Collective Action: Goods and the Theory of Groups*, Cambridge: Harvard University Press, 1965

⁴ J. La Palombara, *The Utility and Limitations of Interests Groups Theory in non-American Field Situations*, *Journal of Politics*, no.22,1960

fuqishme të interesit dhe jo vetëm me interesa vetjake e vendore si në kohën e parlamentarizmit klasik liberal. Për më tepër, parlamentarizmi në Europën Perëndimore në rrjedhën e viteve, me qëllim përballjen me shkallën e rritjes së organizimit të interesave, u pajis edhe me “mjete” të tjera duke filluar që me rregulla kushtetuese dhe procedurale, deri në procedura formale të krijuara për të institucionalizuar dhe kontrolluar ato. Paraqitja dhe zhvillimi i një arsenali të tillë mund t’i atribuohet një numri faktorësh teorikë.

1. *Teoria statiste konservative* fokusohet në rrezikun e unitetit të shtetit nga një pluralizëm i interesave të veçantë.⁵ Në këtë vështrim, një autonomi relative e institucioneve shtetërore *vis a vis* interesave të veçantë privatë mund të arrihet vetëm duke kufizuar ose përjashtuar rreptësisht interesat privatë në arenën parlamentare. Shembuj të tillë janë: ndalimi i mandatit imperativ, papajtueshmëritë në ushtrimin e

series of institutions, procedures and other mechanisms to deal with growing interest groups and their organization so as to better oversee them. Such development can be attributed to a variety of factors at least theoretically.

1. *The Conservative Estatist Theory*, which focuses on the threat that pluralist particular interest groups present to the state unity⁵. Therefore, the only way to endow state institutions with a certain degree of autonomy is to exclude interest groups from parliamentary practices. There are many such examples in current parliamentary restrictions, such as the incompatibility of certain functions, the obligation not to participate in debates where personal interests are involved, the restrictions for Parliamentarians to participate in economic and social activities.

2. *The Party Democracy Perspective* sustains that the

⁵ Për me teper në lidhje me kete teori C. Schmitt, “Pluralismus als Theorie der Auflosung des Staates” në F. Nuscheler dhe W. Stefafani (eds.) *Pluralismus*, 1972

⁵ For more information regarding this theory C. Schmitt, “Pluralismus als Theorie der Auflosung des Staates” in F. Nuscheler and W. Stefafani (eds.) *Pluralismus*, 1972

funksioneve dhe në pjesëmarrjen e anëtarëve të parlamentit në sferën ekonomike dhe sociale, regjistrimi i interesave privatë të deputetëve dhe kufizim i pjesëmarrjes së deputetëve në proceset e diskutimit dhe vendimmarrjes për çështje që prekin drejtpërdrejt interesa të tyre vetjake.

2. Në *perspektivën e demokracisë partiake*, lidhja e parlamentit me grupime të interesit kryhet nga partitë dhe grupet parlamentarë të cilat funksionojnë si ruajtës ose filtra dhe përmbledhëse të kompleksitetit të interesave të veçantë ose të grupimeve të ndryshme. Struktura dhe procedura të krijuara për këtë qëllim janë disiplinuar partiake, dominimi i grupimeve parlamentare në procesin ligjvënës ose funksionimi brenda partive parlamentare i organeve partiake që mbajnë lidhje të ngushta me grupime shoqërore. Ndërsa lidhje të tilla të forta mes partisë dhe grupimeve të interesit të krijojnë në një anë përshtypjen se partia është shprehje e fshehur e grupeve të tilla, nga ana tjetër, sa më forta të jenë lidhjet, aq më tepër forcohet roli i tyre si *gate keepers* dhe sa më tepër shtohen radhët e anëtarësisë së partisë, aq më e madhe është larmia e interesave që do të

connection between Parliament and interest groups is safeguarded through political parties which serve to filter and aggregate individual or group interests. A variety of structures and mechanisms have been developed to this end such as disciplined parliamentary groups especially with regard to legislation, the oversights of political parties over party officials or party mechanisms within parliamentary groups that serve to connect them to different social groups. Despite the appearance of political parties as a refuge for hidden interests, the fact of the matter is that the stronger the connection of they party with interest groups the more the former serves as a *gate keeper* for the latter and the larger the party membership the larger the variety of interests that it manages and satisfies.

3. *According to the Neo-Corporatist Approach the* weakening of the party – Parliament relationship has produced a stronger legislative branch capable of better overseeing the executive especially as indicated by the increasing number of

mbrojë ajo parti.

3. *Sipas teorisë neokorporatiste*, rënia e nivelit të marrëdhënieve parti - parlament është shoqëruar me efektin e forcimit të rolit të parlamentit ndaj ekzekutivit, veçanërisht në fushën e komisioneve të parlamentit.⁶ Një nga funksionet më të rëndësishme të komisioneve parlamentare në shumë vende të Europës Perëndimore, duke filluar qysh në vitet '80, ka qenë ai i së drejtës për të mbajtur seanca dëgjimore me përfaqësues të grupimeve të ndryshme sociale të shoqërisë. Një praktikë e tillë jo vetëm që forcon pozicionin e parlamentit përballë monopolit të informacionit që e marrin dhe mbajnë institucionet e ekzekutivit, por në mënyrë të dukshme siguron transparencën e influencës së interesave të grupimeve të ndryshme shoqërore në procesin legjislativ.

FORMA TË LOBIMIT: NJË VLERËSIM EMPIRIK DHE KRAHASIMI I TIJ ME REALITETIN SHQIPTAR

Në ndryshim me situatën në Shtetet

parliamentary commissions⁶. Ever since the '80-s the one of the main functions of parliaments in Western Europe has been to hold hearings with different social groups. Such practice not only strengthens the legislative process but also provides Parliament with an important information-gathering instrument that frees it from the informative monopoly of the executive branch. This also produces more transparency in decision making.

APPROACHES TO LOBBYING: AN EMPIRICAL ASSESSMENT AGAINST THE ALBANIAN REALITY

Unlike in the USA where interest groups are easily identifiable and registered in Europe they are less visible and function through a more hidden network which operates almost informally. The absence of reliable data and information makes any comparisons difficult although

⁶ G.Lembruch dhe P.C. Scmitter, Patterns of Corporatist Policy Making, 1982

⁶ G. Lembruch and P.C. Scmitter, Patterns of Corporatist Policy Making, 1982

e Bashkuara të Amerikës, ku grupet lobiste në legjislaturat e shteteve mund të identifikohen lehtë, sepse janë të regjistruara zyrtarisht, në Europë marrëdhëniet e parlamentit me interesat e organizuar shpesh paraqiten nëpërmjet rrjetash të fshehura ose të paktën në mënyrë joformale. Mungesa e të dhënave e bën detyrën e klasifikimit të formave të lobimit edhe më të vështirë në kontekstin europian, i cili, si në formë ashtu edhe në përmbajtje, dallohet qartësisht nga ai i zhvilluar në Amerikën Veriore. Karakteristika europiane në përfaqjen ndaj lobimit është përqendruar më tepër në vendosjen e rregullave ligjore për kufizimin e pasojave negative të dukurisë në vetvete. Nëpërmjet procedurash parlamentare janë përcaktuar masa dhe praktika, të cilat kanë synuar të “displinojnë” dhe “balancojnë” ndikimet dhe interesat privatë në procesin e bërjes së legjislatcionit.

a) Papajtueshmëritë ekonomike me mandatin e deputetit

Në Europë kushtetutat e çdo vendi përgjithësisht e ndalojnë mandatin imperativ por, përsa i përket çështjeve

lobbying in Europe is fundamentally different both in terms of process and content from that developed in North America. It is characteristic of the European approach to focus on regulations that aim to limit the negative externalities of lobbying. Parliamentary procedures are devised so as to discipline and balance private interests in the decision making process.

a) Economic Incapability of the Members of Parliament

European experiences, despite some commonalities, vary to a great degree in this regard since they reflect the historical experience and social conditions of each country. In most cases incompatibility is defined against the principle of the separation of powers, which stipulates that the same person cannot hold a public and a legislative one at the same time. In Austria a deputy that has a position in a commercial or business enterprise has to declare his position and salary with the parliament. A special commission decides then whether there is an incompatibility

të papajtueshmërisë dhe përputhshmërisë me detyrën e deputetit, përvojat europiane ndryshojnë nga një vend në tjetrin. Në shumë vende rastet e papajtueshmërisë rrjedhin drejtpërdrejt nga parimi i ndarjes së pushteteve përsa i përket postit publik dhe mandatit parlamentar. Në Austri, deputeti, i cili mban një pozicion drejtues në një shoqëri tregtare ose kompani sigurimesh, ose në sektorë të tjerë si ato bankare, industriale ose tregtare, duhet të bëjë publik pozicionin e tij, si dhe pagën mujore të kryetari i dhomës në të cilën ai është anëtar. Komisioni për papajtueshmërinë vendos nëse ka raste të papajtueshmërisë me detyrën e deputetit ose jo. Në Asambleenë Kombëtare Franceze një numër i madh ligjesh, pas 1875-ës, atëherë ku veprimtaritë shtetërore ekonomike morrën jetë, përcaktojnë rastet e papajtueshmërisë së deputetit dhe një sërë funksionesh në rang shoqërorish ose korporatash, të cilat ose përfitojnë nga fondet shtetërore, ose kryejnë funksione ekzekutive në emër të shtetit. Më tej deputeti nuk mund të shërbejë as edhe si këshilltar për këto shoqëri dhe sanksionet për shkelje nga ana e deputetëve përcaktohen në një ligj të

between his/her two positions. In the French National Assembly, especially after 1875 when the economic boom began, a great number of laws and regulations stipulate in detail the cases of incompatibility between the position of deputy and other positions in the private sector. Furthermore, in the case of France the deputy cannot even serve as a consultant to companies that have contracts with the Government, otherwise there are strict sanctions that are outlined in a separate law.

In the Greek Constitution the position of deputy is incompatible with that of a board member, director or employee in a private enterprise that are funded by the State. In the same fashion in Italy it has been clearly stipulated in the law that the position of the deputy is incompatible with private functions such as being involved in private companies that have governmental contracts. More specifically deputies cannot be administrators, directors, board members and legal consultants to enterprises that have transactions

veçantë. Kushtetuta greke përcakton se detyra e një deputeti është e papajtueshme me veprimtarinë e një anëtarë bordi, drejtori të përgjithshëm ose një të punësuar në shoqëri ose ente tregtare, të cilat kanë disa privilegje të caktuara nga shteti ose marrin subvencionime prej tij. Në Itali është përcaktuar me ligj të veçantë se biznesmenë privatë ose përfaqësues ligjorë të enteve private, të cilët janë të lidhur me shtetin nëpërmjet kontratave dhe koncesioneve nuk mund të ushtrjnë edhe detyrën e deputetit në të njëjtën kohë. Anëtarët e parlamentarit nuk mund të kenë detyra të tilla si ajo e administratorit, presidentit, drejtorit të përgjithshëm ose një këshilltari ligjor të përhershëm në shoqëri me funksione publike në të cilat shteti kontribuon në mënyrë të drejtpërdrejtë ose të tërthortë. Detyrime të tilla janë edhe për kompani me veprimtari financiare në bursë etj. Deputetet nuk lejohen të këshillojnë ndërmarrje apo shoqëri në veprimtari të dhe transaksionet financiare që këto bëjnë me shtetin.

* * *

Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, në nenin 70 të saj përcakton

with the State.

The Albanian Constitution in Article 70 stipulates that the position of deputy is compatible only with that of the member of the Council of Ministers, which means that the deputy cannot perform any other state functions. Other more specific cases are determined with a special law. The law that should satisfy this need should be the law "On the Status of the Deputy", which although was approved in 1999, i.e. after the ratification of the Constitution, is almost the same as the law of 1991. The only additional restriction that this law provides is in point 3 of article 3, where it states that the deputy cannot be director or member of a private enterprise. It is easy to argue that such provision is unconstitutional since the cases of incompatibility in the case of the deputy cannot and should not be the same as in the case of the member of the Council of Ministers. The rationale in the constitutional provisions has been that the two positions, deputy and Member of the Council of Ministers, are of a very

se detyra e deputetit është e pajtueshme vetëm me atë të anëtarit të Këshillit të Ministrave. Për pasojë deputeti nuk mund të ushtrojë asnjë funksion tjetër shtetëror. Rastet e tjera të papajtueshmërisë Kushtetuta lejon të përcaktohen me ligj të veçantë. Natyrisht që ligji që duhet t'i përcaktojë ato duhet të jetë ligji "Për statusin e deputetit", i cili pavarësisht se është miratuar më 18.11.1999, pra pas hyrjes në fuqi të Kushtetutës, në shumë drejtime ngelet i njëjtë, madje me të njëjtat formulime që ka pasur ligji nr.7503, datë 27.7.1991 "Për statusin e deputetit në Kuvendin Popullor". I vetmi rast shtesë që parashikon ky ligj për papajtueshmërinë me detyrën e deputetit është ajo e të qenit drejtues ose anëtar i organeve të shoqërive fitimprurese (*neni 3 pika 3*). Sikundër edhe mund të vlerësohet lehtë, ky formulim mund të atakohet si në përmbajtje, që bie ndesh me Kushtetutën dhe kjo sepse rastet e papajtueshmërisë në ushtrimin e detyrës nuk mund dhe as nuk duhet të jenë të njëjta me ato të anëtarit të Këshillit të Ministrave. Ideja e ligjvënësit në Kushtetutë ka qenë se, duke qenë realitete të ndryshme ato duhet të kenë

different nature, and as such they require different legal provisions to define incompatibility. Otherwise in the Constitution they would be grouped under the same constitutional provision. In practice it is impossible to deny to the deputy the position of a director in a private enterprise. An analyses of the above mentioned law would indicate that it has to be reformulated from scratch in based on the principle that the status of the deputy entails not only privileges but also responsibilities. A reformulation could reflect some of the best western experiences in this field compatible with the Albanian conditions.

The Albanian Constitution also prohibits any involvements of the deputy in making profit from state assets both at the central and local governments (article 70 point 2). This provision is similar with that in the Greek Constitution. The reason which such provision has become Constitutional reflects the importance that such prohibition has for Albania. However, although the Constitutional principle is very clear, there are no

edhe rregullime juridike të ndryshme, përndryshe ai në Kushtetutë do t'i gruptonte ato në një dispozitë të vetme. Në planin praktik nuk mund t'i mohohet deputetit qenia e tij si drejtues i një shoqërie fitimprurëse, domethënë pronar i një biznesi privat. Nëse i bëhet ligjit të sipërpërmendur një analizë tërësore, rezulton se ai duhet riformular edhe një herë nga e para, nën këndvështrimin se statusi i deputetit nuk ka vetëm privilegje, por edhe detyrime dhe në përmbajtje ai duhet të reflektojë përvojat më të mira perëndimore dhe ato të Europës Lindore, me kushte të ngjashme me ato shqiptare.

Gjithashtu, Kushtetuta parashikon se deputeti nuk mund të kryejë asnjë veprimtari fitimprurëse që buron nga pasuria e shtetit ose e pushtetit vendor dhe as të fitojnë pasuri të këtyre (neni 70 pika 2). Një formulim i tillë është i ngjashëm me atë të bërë në Kushtetutën Greke, dhe arsyeja, se një veprimtari e tillë ka karakter të dëmshëm për shoqërinë shqiptare, e ka ngritur atë në nivelin e normës kushtetuese. Po nëse jepet qartë parimi, legjislacioni shqiptar nuk ka përcaktuar mekanizmat e kontrollit për implementin e këtij parimi. (Ndoshta vendi për këtë gjë do të ishte

instruments in the Albanian legislations in order to implement such provision in practice (perhaps this could be done in the Parliamentary Rules of Procedure or in the Law “On the Status of Deputy”). Otherwise it is impossible for the Speaker of Parliament or one tenth of the members to follow specific cases although according to section 3 of Article 70 they have the right to take incompatibility allegations to the Constitutional Court.

b) The Declaration of Assets and Financial Interests of the Deputy

One of the ways to limit undue private interests in the decision making process by deputies is through the declaration of assets. Procedures, laws and regulations in this regard vary from one country to the other, however it is easy to distinguish four general categories:

1. Countries in which the declaration is public and applies to all decision making categories, as well as countries where the

ose Rregullorja e Kuvendit ose ligji për statusin e deputetit). Është e pamundur që Kryetari i Kuvendit ose një e dhjeta e deputetëve të kontrollojë, dhe për më tepër zbulojë, nëse një deputet ka shkelur këtë parim kushtetues ose jo, pavarësisht se ata kanë të drejtën sipas pikës 3 të nenit 70 ta dërgojnë çështjen e papajtueshmërisë në Gjykatën Kushtetuese.

b) Deklarimi dhe bërja publike e pasurisë dhe e interesave financiare të deputetit

Një nga mënyrat nëpërmjet të cilave kufizohen përpjekjet për të ndikuar në procesin legjislativ nga ana e deputetëve me interes vetjak në një çështje të caktuar ose me “mandat imperativ” në favor të personave të tretë, është dhe vendosja e detyrimit për deklarim të pasurive dhe interesave financiare të tyre. Rreptësia e rregullave ligjore për këtë dukuri dhe forma e tyre variojnë nga një shtet në tjetrin, por katër kategori mund të dallohen qartë:

1. Vendet të tilla si Austria dhe Luksemburgu, ku deklarimi i mësipërm nuk është publik dhe i pakufizuar në kategori të caktuara, ashtu si edhe disa vende ku deklarimi i tyre është publik,

declaration is public but done on voluntary bases such as Denmark and Belgium.

2. Countries like France and Holland, Norway and United Kingdom where the declaration is a long tradition and also obligatory. In Portugal and Spain the declaration is compulsory but not accessible to the public at large.

3. The third category consist of Germany, Italy and the European Parliament where the declaration is extremely detailed, mandatory and open to the public at large. In Italy the declaration of assets was first introduced in 1982 and it requires from the deputy a declaration of his/her assets, expenditure during the electoral campaign, as well as that of the spouse and the primogeniture. In Greece the obligation is applied until three years after the end of the term in office.

4. In the case of Sweden, Finland and Ireland the declaration of assets is done under very scrutinizing regulations. In Finland a deputy can participate in the discussion of an issue where s/he has stakes, but

por kryhet kryesisht mbi baza vullnetare (Belgjike, Danimarkë).

2. Kategoria e dytë ku përfshihen vende të tilla si Franca, Holanda, Norvegjia dhe Mbretëria e Bashkuar, ku deklarimi i mësipërm është traditë e hershme dhe e detyrueshme për t'u bërë. Në Portugali dhe Spanjë deklarimi është i detyrueshëm, por akses i publikut në informacionin që ai mbart është i kufizuar.

3. Kategoria e tretë përmban vende të tilla si Gjermania, Greqia, Italia, Zvicra, si dhe Parlamenti Europian, ku deklarimi i pasurisë është më i detajuar se në çdo vend tjetër, i detyrueshëm dhe publik. Në Itali deklarimi u vendos për herë të parë në 1982, duke u kërkuar deputetëve të deklarojnë jo vetëm pasurinë tyre, por edhe atë të bashkëshortit dhe fëmijëve madhorë, si dhe detyrimet dhe shpenzimet e kryera gjatë fushatës zgjedhore. Në Greqi detyrimi për deklarim jo vetëm që kryhet çdo vit, por ai mbartet edhe për tre vjet pas mbarimit të mandatit.

4. Në rastet e Suedisë, Finlandës dhe Irlandës, deklarimi i pasurisë, pavarësisht nëse është traditë ose i detyrueshëm shoqërohet edhe me rregulla më strikte për procesin ligjberës.

without being able to vote on the issue. In Sweden the procedure excludes even participation in the discussion in such cases. In Britain representatives are required to declare their interests on the issue under discussion, after which they can participate and vote on it.

In Albania the declaration of assets was first regulated by law in 1995, Law No. 7903. However the law was never implemented in practice and the structures that were set up proved to be dysfunctional. Some of the main shortcomings were the large number of subjects that had to declare their assets, the composition of the structure that was to perform oversight, the unclear requirements of the declaration and the lack of competences to apply it properly in practice. All these factors combined meant that in practice people would be fined for not submitting their declarations on time but not on merit of the content of the declaration.

Decision-makers took up the matter again under the pressure of the international factor, although this

Në Finlandë rregullorja e Parlamentit i jep të drejtë çdo deputeti të marrë pjesë në shqyrtimin e një çështje që lidhet me interesat e tij privatë, por të mos marrë pjesë në votim për atë çështje. Rregullorja e Parlamentit Suedez shkon më tej, duke u kërkuar deputetëve në një situatë të tillë të mos marrin pjesë në diskutim dhe votim jo vetëm në seancë plenare, por edhe në komisionet e Parlamentit. Në Britani gjatë zhvillimit të debatit për një çështje, deputeti duhet të deklarojë interesin dhe lidhjen e tij me të, por ai lejohet të marrë pjesë në debat dhe të votojë.

* * *

Për herë të parë çështja e deklarimit të pasurive dhe e interesave financiarë të deputeteve (kategoria e deputetëve ishte edhe me një sërë të zgjedhurish të tjerë në pushtetin vendor dhe nëpunësit e lartë të administratës publike) u rregullua me ligjin nr.7903, datë 8.3.1995. Ky ligj gjatë viteve në vazhdim u bë i pazbatueshëm në praktikë dhe format, mënyrat dhe strukturat që ai ngriti e provuan veten se ishin të papërshtatshme për të realizuar qëllimet e ligjit. Numri i madh i subjekteve që mbartnin detyrimin për deklarim,

should have been done much earlier. Lessons from the earlier law are reflected in the new one in the commendable effort to restrict the category of subjects that have to declare their assets, a category that includes members of parliament. Furthermore the law clearly stipulates the administrative structures that have the necessary competences necessary to implement oversight as well as sanctions for non compliance. The new law places Albanian in the category of countries where the declaration of assets is mandatory and open to the public. Despite a number of positive novelties it is too early to assess the degree to which such law will be implemented. However it is possible to provide some preliminary considerations. On the negative side the relationship between the Central Inspectorate and the Local Inspectorates appears problematic. The law stipulates that in every state owned enterprise that deals with public funds local inspectorates should be set up. However their relationship with the

paqartësitë e deklaramit të pasurisë dhe të interesave financiarë, ngritja e një komisioni miks me përfaqësues shtetërorë, që këtë detyrë e kishin me kohë të pjesshme, dhe për më tepër mungesa e kompetencës së verifikimit dhe e kontrollit nga ana e këtij komisioni të deklaramit të pasurisë dhe të interesave financiare të bërë nga subjektet mund të renditen si mangësitë themelore që sollën dështimin e zbatimit të atij ligji. Një rregullim i tillë gjysmak bëri që deklarimi i pasurive nga të zgjedhurit të mbetej ende një çështje e pazgjidhur dhe i vetmi sanksion, edhe sikur të ndërmerrej, ishte një gjobë me vlerë modeste, vetëm për mosparaqitje në afat të deklaramit.

Ndonëse me vonesë, ligjvënasi iu adresua kësaj çështjeje, i shtyrë edhe nga presioni i organizatave ndërkombëtare dhe i shoqërisë civile, me miratimin e ligjit të ri nr.9049, datë 10.4.2003. I ndërgjegjshëm për mangësitë e ligjit të vjetër të deklaramit të pasurive, në të shihet një përpjekje e lavdërueshme, për të ngushtuar rrethin e subjekteve që detyrohen të deklarojnë pasuritë dhe interesat financiarë (deputetët futen në këtë kategori), krijon struktura administrative, të cilat

Central Inspectorate is problematic for two reasons; first local inspectorates are set up without any criterion and second in many cases state agencies do not have resources to set them up professionally.

Finally, the Central Inspectorate as a monocratic institution elected by Parliament is a model that has not been tested anywhere else in Eastern or Western Europe.

Institutionalization of the dependence parliament – groups of interest: Hearing sessions of the parliamentary committees

There are no defined rules in any of Western Countries about the rights and duties of the lobbyists in their relations with MPs, similar with the Federal Act for Regulation of Lobbyism presented in USA on 1946. The list of lobbyists in the German Bundestag does not contain any information regarding the activities of lobbyists. In principal that is as address list, but still some organizations like syndicates and church, which plays an important role in the legislative process are not mentioned at all.

detyrimisht kanë edhe kompetencën e verifikimit dhe të kontrollit të deklarimit të bërë, si dhe paraqet sanksione në rast mospërbushjeje të rregullave ligjore të përcaktuara prej tij.

Me anë të këtij ligji Shqipëria hyn në rrethin e atyre vendeve, të cilët deklarimin e pasurisë dhe të interesave financiarë të të zgjedhurve e kanë të detyrueshëm me ligj dhe aksesin e publikut për t'u njohur me këto deklarime është i pakufizuar. Ndonëse të rejtat që sjell ligji i ri janë të dukshme, është ende herët të flitet nëse implementimi i tij është i suksesshëm ose jo për hir të kohës së shkurtër në veprim të tij. Gjithsesi, disa konsiderata paraprake edhe mund të jepen. Për shembull rezerva të mëdha paraqet suksesi i këtij ligji në raport me institucionet verifikuese që ai ngre si Inspektorati i Lartë dhe inspektoratet e ulta dhe marrëdhëniet që ato krijojnë mes tyre. Sipas ligjit, çdo ndërmarrje që ka në dispozicion dhe prokuron fonde publike duhet të ngrejë, me punonjësit që ka, inspektoritet e ulta, por në praktikë është vërejtur se marrëdhëniet e tyre me Inspektorin e Përgjithshëm dhe inspektorët janë problematike dhe kjo jo vetëm në kuadrin e krijimit të të parave vend e pa vend, por edhe në

The public hearing sessions organized by the parliamentary committees is therefore one of the ways to institutionalize the relationship between parliament and the groups of interests. The parliamentary committees do have the right to invite representatives of the groups of interests, organizations or representatives of the different social level, which are vulnerable to the passed new legislation. Some types can be sorted out from the parliamentary studies experience:

- Parliaments in which are developed rarely public hearings, normally with close doors, a typical case is the National Assembly in France where such sessions are extremely rare and when they happen they are not filed and are done with close doors. In Austria the hearing sessions have a greater frequency, but they are carried out with close doors.

- Parliaments where hearing sessions are developed with the groups of interest in an average level. In some cases in those categories their publicity is limited. Such

mjaftueshmërinë profesionale të punonjësve të inspektoratit të ulët në kryerjen e detyrës ligjore. Gjithashtu, edhe skema e ndërtimit të institucionit qendror dhe përgjegjës për deklarimin dhe kontrollin e pasurive si një organ monokratik i zgjedhur nga Kuvendi, të paktën është një model që nuk e ka eksperimentuar asnjë vend i Europës Lindore dhe Perëndimore.

c)Institucionalizimi i ndërvarësisë parlament - grupe të interesit: Seancat dëgjimore të komisioneve të parlamentit

Në asnjë nga vendet e Europës Perëndimore nuk ekzistojnë rregulla të përcaktuara për të drejtat dhe detyrat e lobistëve në marrëdhëniet e tyre me deputetët, të ngjashme me Aktin Federal të Rregullimit të Lobimit të paraqitur në SHBA në vitin 1946. Edhe lista e lobistëve në Bundestagun Gjerman nuk përmban informacion për veprimtarinë e lobistëve. Në thelb ajo është një listë me adresa, por edhe në këtë aspekt disa organizata, si sindikatat ose kisha, e cila luan një rol të fuqishëm në procesin legjislativ, nuk përmenden fare.

Një mënyrë gjithsesi, me anë të të cilës marrëdhëniet mes parlamentit dhe grupeve të interesit janë institucionalizuar,

examples are Belgium, Italy, and Norway.

- The third category referees to countries where hearing sessions are a common event and are carried out with open doors. Such cases are for example Finland, Germany, Island, Sweden, and European Parliament of Holland. In Finland for example even the public hearing sessions are not carried out with open doors, they are filed and are reflected in media as parliamentary files.

* * *

Unfortunately at that point the Albanian Parliament is not close to any of the above-mentioned categories. Public hearing sessions are a rare element in the experience of the Albanian parliament. In cases when it happens, mostly they are transformed in reencountering arena of political idea than getting opinions from the social groups. The main problem of the Albanian reality is that not only they happen very rarely in practice, but also we still do not have a legal formalizing of the meaning and obligation to held them. In other

janë seancat dëgjimore publike që organizojnë komisionet e parlamentit. Komisionet e parlamentit kanë të drejtë të ftojnë përfaqësues të grupeve të interesit, organizata ose përfaqësues të shtresave shoqërore të cilët preken në rastet e miratimit të legjislacionit të ri ose për këshillime ose apo takime formale. Disa tipe mund të nxirren nga studimi e përvojave parlamentare:

- Parlamente në të cilat zhvillohen rrallë seanca dëgjimore dhe normalisht me dyer të mbyllura; rasti më tipik në këtë drejtim është ai i Asamblesë Kombëtare të Francës, ku seanca të tilla janë jashtëzakonisht të ralla, po dhe kur ndodhin, as nuk dokumentohen dhe bëhen me dyer të mbyllura. Në Austri seancat dëgjimore kanë një frekuencë më të madhe të zhvillimit të tyre, por ato bëhen me dyer të mbyllura.

- Parlamente ku zhvillohen në një nivel mesatar seancat dëgjimore me grupe të interesit. Në disa raste në këtë kategori edhe publiciteti i tyre është i kufizuar. Shembuj të vendeve të tillë janë Belgjika, Italia dhe Norvegjia.

- Kategoria e tretë është kategoria e vendeve në të cilat zhvillimi i seancave të tilla është një gjë e zakonshme dhe ato zhvillohen me dyer të hapura. Raste

words it is necessary to define in the Regulation of the Assembly a clear expression of the interdependence between the parliament and different society levels. On the other side either when the hearing sessions are held, their filing is truncated, and the public access to those files is missing and public information in this regard is also missing completely. Anyway sporadic cases of such practices even successful ones are held in the Assembly. Here we can mention the hearing session on passing the budget for 2004. Civil society and trade unions organized a public hearing session where they introduced their concerns for the education level in Albania. They put forward their request to increase the budget funding regarding the education sector, requests approved by the Parliamentary Committee of Economy and Finance in the plenary session of the Assembly.

CONCLUSIONS

The material presented above constitutes the first attempt to the

të tilla janë, për shembull, ai i Finlandës, Gjermanisë, Islandës, Suedisë, Hollandës, si dhe Parlamentit Europian. Në Finlandë ndonëse seancat nuk zhvillohen me dyer të hapura, ato dokumentohen dhe pasqyrohen në media si dokumente parlamentare.

* * *

Fatkeqësisht në këtë pikë Kuvendi i Shqipërisë nuk i afrohet asnjë prej kategorive të më sipërme. Seancat dëgjimore publike janë një element tepër i rrallë në përvojën parlamentare shqiptare dhe, në ato raste kur ato ndodhin, më tepër shndërrohen në arena dyluftimi idesh politike sesa në marrjen e mendimit dhe përçimin e intresave të grupeve shoqërore. E meta kryesore e realitetit shqiptar është se ato jo vetëm ndodhin rrallë në praktikë, por edhe se ende nuk kemi një formalizim juridik të kuptimit dhe detyrimit për mbajtjen e tyre. E thënë me fjalë të tjera, është e nevojshme dhe e domosdoshme që në Rregulloren e Kuvendit të gjejë shprehje të saktë dhe të qartë ky element ndërvarësie mes parlamentit dhe shtresave të ndryshme shoqërore. Nga ana tjetër, edhe kur seanca të tilla realizohen, dokumentimi i tyre është tepër i cunguar, aksesit i publikut në to

treatment of a new subject in the Albanian parliamentary life. Perhaps this is an accelerated step, which in the most extreme case, there are a lot of people thinking that discussing about lobbying in the conditions of a very hot actual political life and the poorest economy, is a luxury, either when it exist doesn't function. The experience of some Eastern countries shows that lobbying is a phenomenon that should not be neglected but treated, either legally. On the other hand, the Albanian approximation toward this phenomenon should be in synchronization with the European one as long as we are in the European contexts. The purpose remains that parliament should not be an autonomic actor, which formulates and accomplish policies and objectives in front of different social groups' interests, neither simply, reflecting specific social groups' interests. Through lobbying are ensured a procedural control in the influence that social groups have over the authority of legislators.

është i mangët dhe informimi i publikut ose është i cekët ose mungon fare. Sidoqoftë raste sporadike të praktikave të tilla madje edhe të suksesshme janë kryer në Kuvend. I tillë ishte rasti i miratimit të Buxhetit të vitit 2004 ku lëvizje të shoqërisë civile dhe sindikata arsimore realizuan një seancë dëgjimore në të cilën ato paraqitën shqetësimet e tyre për nivelin arsimor në Shqipëri dhe parashtruan kërkesat e tyre për rritjen e fondeve që Buxheti i Shtetit duhet t'i alokojë sektorit të arsimit, kërkesa të cilat u miratuan nga Komisioni i Ekonomisë dhe Financave dhe më pas nga Kuvendi në seance plenare.

PËRFUNDIME

Materiali i sipërparaqitur përbën përpjekjen e parë për të trajtuar një temë të re të jetës parlamentare shqiptare. Ndoshta edhe kjo në vetvete përbën një hap të nxituar sepse, në rastin më të shkajshëm, besoj se nuk janë të paktë ata që mendojnë se në kushtet aktuale të jetës politike të nxehtë dhe një ekonomie më të varfër në Europë, të flasësh e të diskutosh për lobimin është luks i tepërt, sepse ai edhe mund të mosekzistojë apo edhe kur krijohet nuk funksionon. Është e natyrshme që

debate edhe për fakte të tilla do të ketë, por përvoja e disa vendeve lindore tregon se lobimi është një dukuri, e cila nuk duhet neglizhuar, por duhet trajtuar, madje edhe ligjërisht. Nga ana tjetër, përfaqësja shqiptare ndaj kësaj dukurie detyrimisht duhet të jetë në sinkron me atë europiane, përse kohë edhe realiteti mbetet europian. Qëllimi në vetvete, duke njohur dhe trajtuar lobimin, përfshirë edhe kontekstin shqiptar, mbetet që parlamenti të mos jetë një aktor autonom që formulon dhe realizon politika dhe qëllime përballë interesave të grupimeve të caktuara të shoqërisë, as edhe thjesht të reflektojë interesat e grupimeve të caktuara shoqërore. Më tepër se kaq, nëpërmjet lobimit sigurohet një kontroll procedural në ndikimin që kanë grupime shoqërore mbi autoritetin vendimmarrës legjislativ.

Blendi Kajsiu

Seanca dëgjimore Kombëtare e të rinjve - një model i suksesshëm

Seancat e dëgjimit janë një instrument i rëndësishëm për demokracinë. Ato kanë një qëllim të dyfishtë. Nga njëra anë ato përmirësojnë procesin e vendimmarrjes, duke u siguruar vendimmarrësve informacion nga të gjitha palët e interesuara. Nga ana tjetër ndihmojnë, duke e bërë procesin e vendimmarrjes të hapur dhe më transparent. Si rrjedhojë, kjo krijon një legjitimitet dhe pranim më të gjerë, duke ndihmuar në zbatimin e vendimeve dhe ligjeve. Shkurtimisht *seancat e dëgjimit* janë procedurë këshillimi, nga ku çdo grup dhe individ të interesuar, që variojnë nga autoritetet publike tek OJF, koalicionet, aleanca, institucione dhe organizata të tjera, japin një ndihmesë

The national youth public hearing: a successful model

Public Hearings are an important instrument of democracy. They serve a twofold purpose. On the one hand they improve the decision making process by supplying the decision makers with information from all the interested parties. On the other hand by doing so they also serve to make the decision making process more open and transparent. This in turn produces greater legitimacy and acceptance making it easier for decisions and law to be implemented. In short Public Hearings are a consultation procedure whereby any interested groups or individuals ranging from public authorities to NGO's, coalitions, alliances, other institutions and organizations, bring a transpar-

transparente për vendimmarrjen e politikave. Ata sigurojnë një bazë efektive e rigoroze për mbledhjen e një numri të konsiderueshëm opinionesh, këndvështrimesh të grupeve të interesuara ose të atyre të cilët ndikon çështja në debat.

Për këtë arsye Instituti Republikan Ndërkombëtar organizoi një Seancë Dëgjimore të Rinisë më 29 maj 2004 në hotel "Dajti" të Tiranës. Qëllimi kryesor i seancës ishte të bashkonte rininë dhe anëtarët e Kuvendit të Republikës, për të rritur ndikimin e tyre në procesin legjislativ dhe për të përmirësuar cilësinë e vendimmarrjes së Kuvendit, duke marrë ndihmesë nga OJF-të rinore, organizatat, grupet e interesit dhe individët. Për këtë qëllim iu kërkua organizatave rinore të paraqitnin me shkrim dëshmi me problemet që ata pretendojnë se janë të rëndësishme, të cilat mund dhe duhet të adresohen nga vendimmarrësit. Organizatorëve iu paraqitën më shumë se 25 dëshmi, nga të cilat, për shkak të kufizimeve kohore, 13 u paraqitën verbalisht përpara panelit me anëtarët e Kuvendit.

ent contribution to policy decision-making. They provide a rigorous and effective framework for the collection of a significant number of opinions, viewpoints of the interest groups or which the debate issue has an impact.

It was for these reasons that the International Republican Institute organized a Youth Public Hearing on May 29th, 2004, at Dajti Hotel, Tirana. The main aim of the hearing was to bring together youth and Members of Parliament together so as to enhance the impact of the former on the legislative process and to improve the quality of decision making of the latter by receiving input from youth NGO-s, organizations, interest groups and individuals. To this end youth organizations were asked to submit written testimonies with problems they deem to be important and that can and should be addressed by the decision makers. More than 25 written testimonies were submitted to the organizers, of which, due to time limitations only 13 were presented verbally in front of the panels with the Members of Parliament.

U ndoqën një sërë hapash që çuan në arritjen e suksesshme të seancës dëgjimore të rinisë. Së pari, IRI kreu një vëzhgim kombëtar rinor në zonat urbane në Shqipëri, ku u identifikuan problemet kryesore të rinisë. Rezultatet e këtij vëzhgimi u shpërndanë vendimmarrësve dhe pjesëmarrësve të organizatave rinore. Vëzhgimi vendosi bazat e fazës parapërgatitore për seancën e hapur.

FAZA PËRGATITORE

Faza përgatitore ishte thelbësore për suksesin e Seancës së Hapur Kombëtare Rinore. Ajo përbëhej nga tre hapa që në atë kohë ishin disa herë konsektive e disa here simultane. Hapi i parë ishte identifikimi dhe takimi i anëtarëve të panelit të seancës së hapur. Hapi i dytë ishte identifikimi dhe takimet individuale me OJF-të rinore ose OJF-të e interesuara për çështjet rinore. Hapi i tretë ishte organizimi i një tryeze të rrumbullakët rinore me përfaqësues nga të gjithë organizatat rinore dhe individët e interesuar.

Faza e parë qëndron në një seri

A series of steps were followed that led to the successful completion of the National Youth Hearing. First IRI performed a national youth survey throughout urban areas in Albania in which the main problems of youth were identified. The findings of this survey were widely distributed both to decision makers and youth organizations and stakeholders. The survey laid down the foundations of the preparatory phase for the Hearing.

THE PREPARATORY PHASE

The preparatory phase was crucial to the success of the National Youth Hearing. It consisted of three steps that at times were consecutive and at time simultaneous. The first step was the identification and the meeting of the members of the hearing panel. The second step was the identification and individual meetings with youth NGO-s or NGO-s interested in youth issues. The third step was the organization of a youth round table with representatives from all the interested youth NGO-s and individuals.

takimesh individuale me anëtarët e Kuvendit që ishin ftuar të ishin pjesë e panelit të seancës së hapur. Ata që ishin të ftuar në panel ishin anëtarë të Kuvendit dhe përfaqësues të ekzekutivit. Në çdo rast ftesat u shtrinë edhe për organizatat që merren me rininë ose për çështje shqetësuese të rinisë. Kështu, anëtarë nga komisionet parlamentare të arsimit, financës, punës dhe grave u ftuan të bashkoheshin me panelin kryesor të seancës së hapur. Gjithashtu, morrën pjesë nga Ministria e Arsimit dhe Shkencës dhe ajo e Kulturës, Rinisë e Sporteve, si dhe Rektori i Universitetit të Tiranës. Ftesat u bënë formalisht, si edhe nëpërmjet takimeve individuale që shërbyen, gjithashtu, për të paraqitur idenë e Seancës Dëgjimore Rinore.

Gjatë hapit të dytë të fazës përgatitore komisioni organizues i IRI-t kontaktoi me një numër OJF-sh rinore dhe OJF të fokusuar në çështje rinore. Komisioni organizues u takua me secilën OJF rinore të interesuar, me grupe interesi ose individë një e nga një. Në këto takime

The first stage consists of a series of individual meetings with members of Parliament that were invited to be part of the hearing panel. Those who were invited to be in the hearing panel were members of the Parliament or representatives of the executive. In each case invitations were extended to those organizations that deal with youth or issues that are of great concern to youth. Thus, members from the Parliamentary Commissions of the Education, Finance, Labour and Women were invited to join the hearing panel. Also the ministries of Education and Youth as well as the rector of the University of Tirana. The invitations were extended both formally as well as through individual meetings which also served to explain the idea of the National Youth Hearing to the invitee.

During the second step of the preparatory phase the IRI organizing committee contacted a number of youth NGOs or NGOs that are focused on the youth issues. The organizing committee met with each of the interested youth NGOs, interest groups or individuals on a one to one

secili nga pjesëmarrësit u njoh me idenë dhe qëllimin e Seancës Kombëtare Dëgjimore Rinore. Gjithashtu, atyre iu kërkua të informonin për shqetësimet kryesore që ata donin të paraqesnin në senacën e hapur ose të përmendnin shqetësimet më përparësore që ata kishin. Takimet ishin shumë të dobishme, pasi i shërbenin të dy qëllimeve. Së pari, ata sqaruan secilin nga pjesëmarrësit për Seancën dhe, së dyti, takimet ndihmuan, gjithashtu, komisionin organizues për të pasur një pamje të qartë të çështjeve që do të ngriheshin përpara panelit të seancës.

Bazuar në këto takime dhe në vëzhgimin kombëtar rinor, u përcaktuan paraprakisht katër çështje: 1) arsimimi, 2) papunësia, 3) korrupsioni dhe 4) fusha të tjera. Megjithatë, këto çështje nuk ishin përfundimtare dhe u lanë të hapura për ndryshim dhe rishikime nga të interesuarit, për të marrë pjesë në Seancën e Hapur. Për këtë qëllim hapi i dytë i fazës përgatitore ishte që të mblidhte sëbashku të gjithë pjesëmarrësit e interesuar. Si rezultat,

in these meetings each of the participants was introduced to the idea and aim of the National Youth Hearing. They were also asked to articulate the main concern that they wanted to present in this hearing, or prioritize amongst several concerns that they had. The meetings were very fruitful since they served two purposes. First they clarified each of the participants about the Hearing and second they also helped the organizing committee of the Hearing to have a clear picture of the issues that would be brought up in front of the hearing panel.

Based on these meetings and on the national youth survey four main issues areas were defined in a preliminary fashion: 1) education, 2) employment, 3) corruption and 4) other areas. However, these areas were not definitive and they were left open to change and amendments by those interested to participate in the Hearing. For this purpose the second step of the preparatory stage was to bring together all interested participants. Therefore all interested NGOs and youth organizations were

të gjitha OJF-të e interesuara dhe organizatat rinore, u kërkuan që të dërgonin nga një përfaqësues në një tryezë të rumbullakët, rinore ku u diskutuan çështjet kryesore që përbënin shqetësim për rininë. Kjo mbledhje shërbeu për dy qëllime. Së pari, identifikoi të gjitha çështjet kryesore që duhet të dilnin në vëmendjen e panelit të seancës së hapur. Së dyti, ndau dëshmitë sipas fushave kryesore në fokus: arsimimi, papunësia, korrupsioni dhe fusha të tjera.

SEANCA KOMBËTARE DËGJUESE RINORE

Në sajë të hapave përgatitorë që përmendëm më sipër, Seanca Kombëtare Rinore u krye me sukses më 29 maj 2004 në hotel “Dajti” të Tiranës. Edhe pse jo të gjithë, pjesa më e madhe e individëve të kontaktuar për të qenë pjesë e panelit të seancës morrën pjesë. Paneli i Seancës përbëhej nga z. Ridvan Bode, Nënkryetar i Komisionit të Financës, z. Bardhyl Londo, Kryetar i Komisionit të Arsimit, Kulturës dhe Sporteve, znj. Marjeta Pronjari,

asked to send a representative in a youth round table where the main issues of concern for youth were discussed. This gathering served two purposes. First it identified all the main issues that were to be brought to the attention of the hearing panel. Second it divided the testimonies according to each of the four focus areas: education, unemployment, corruption and other issues.

THE NATIONAL YOUTH HEARING

Due to the above mentioned preparatory steps the National Youth Hearing was successfully completed by May 29th, 2004 at Dajti Hotel, Tirana. Although not all, most of the individuals that were contacted to be part of the hearing panel participated. The Hearing Panel consisted of Mr. Ridvan Bode, Deputy Chairman of the Finance Commission, Mr. Bardhyl Londo, Chairman of the Commission of Education, Culture and Sports, Mrs. Marjeta Pronjari, Deputy Chairwoman of the Commission of Labour, Social and Women Issues, Mr. Neritan Ceka,

Nënkryetare e Komisionit të Punës dhe Çështjeve Sociale e të Grave, z. Neritan Ceka, Kryetar i Komisionit të Rendit Publik, z. Limoz Dizdari, Nënkryetar i Komisionit të Arsimit, Kulturës dhe Sporteve dhe z. Taulant Dedja, anëtar i Komisionit për Çështjet Ligjore dhe Kushtetuese. Organizuesit ftuan fillimisht në panel Ministrin e Rinisë, Kulturës dhe Sporteve, Ministrin e Arsimit dhe Shkencës, Rektorin e Universitetit të Tiranës, si dhe Kryetarin dhe Nënkryetarin e Komisionit të Financës dhe të Komisionit të Punës e Çështjeve Sociale dhe të Grave, përkatësisht sipas çështjeve. Meqenëse ata nuk mundën të vinin në seancë, anëtarëve të tjerë të Kuvendit që ishin të pranishëm në seancë, iu kërkua që të uleshin në panelin e Seancës së hapur.

RREGULLAT E PROCEDURËS

Rregullat e procedurës u hartuan me qëllimin që të përmbushnin dy kërkesa kryesore: drejtësi dhe efikasitet. Për efikasitetin synimi ishte të sigurohej mundësia për sa më shumë pjesëmarrës, për të dëshmuar

Chairman of the Commission of Public Order, Mr. Limoz Dizdari, Deputy Chairman of the Commission of Education, Culture and Sports and Mr. Taulant Dedja, member of the Commission of Constitutional and Legal Matters. The organizers had initially invited in the Panel the Minister of Youth, Culture and Sports, Minister of Education, the Rector of the Tirana University as well as the Chairman and Deputy Chairman of the Commission of Finance and Labour, Women and Social issues respectively. Since they did not make it to the hearing other Members of the Parliament present in the audience were asked to sit in the Hearing Panel.

RULES OF PROCEDURE

Rules of procedure were designed in order to fulfill two main requirements: fairness and efficiency. In terms of efficiency the aim was to provide an opportunity for as many as possible participants to testify in front of the Hearing Panel. For this reason each of the participating NGOs or individual youth had four

përpara panelit të Seancës. Për këtë arsye secila nga OJF-të pjesëmarrëse ose individë të rinj patën katër minuta kohë të bënin të njohura dëshmitë e tyre përballë panelit të Seancës. Më pas secili nga anëtarët e panelit kishte një minutë kohë për t'iu përgjigjur, komentuar ose të pyeste për dëshmitë. Dëshmuesi kishte një minutë kohë për t'iu përgjigjur secilit prej anëtarëve të panelit. Në këtë mënyrë koha për çdo dëshmi ishte e kufizuar, por u krijua një hapësirë për sa më shumë dëshmi të ishte e mundur.

Kjo i shërbeu, gjithashtu, qëllimit kryesor të seancës, atë të drejtësisë. Secili nga dëshmuesit kishin saktësisht të njëjtën kohë në dispozicion për të folur. Në këtë mënyrë asnjë nga dëshmitë nuk do të konsiderohej më e rëndësishme se tjetra. Zbatimi i rreptë i kufijve kohorë u dha të kuptonin pjesëmarrësve që, duke qenë anëtarë të panelit të Seancës ose dëshmues, duhej t'u bindeshin rregullave të procedurës. Kështu, shkurtimisht gjithkush ishte i barabartë përballë rregullave.

minutes to present their testimony in front of the hearing panel. Afterwards each of the members of the panel had one minute to respond to the testimony, comment it or ask questions. The witness had one minute to respond to each of the members of the panel. In this way the time for each testimony was limited as much as possible creating room for as testimonies as possible.

This also served the main principle of the hearing that of fairness. Each of the witnesses had the exact same amount of time available. In this way no testimony was deemed more important than any other. The rigorous application of time limits also meant that each of the participants be it a member of the Hearing Panel or a witness had to abide by the rules of procedure. So in short everybody was equally placed in front of the rules.

THE HEARING

The Hearing began with the welcome remarks of Mr. Edward Priola, IRI RPO for Albania. Mr. Priola began by welcoming and extended his thanks to the participants and the

SEANCA

Seanca filloi me fjalën përshëndetëse të z. Edward Priola, RPO i IRI-it për Shqipërinë. Z. Priola filloi me përshëndetjen dhe falënderimin për pjesëmarrjen dhe anëtarët e Kuvendit. Më pas ai theksoi rëndësinë e një veprimtarie të tillë, si për anëtarët e Kuvendit, ashtu edhe për pjesëmarrësit e rinisë. Ai theksoi se kjo është një përvojë e mirë për pjesëmarrësit e rinisë, në mënyrë që të mësojnë sa më shumë si të ndikojnë në vendimmarrje me propozime e sugjerime konkrete. Nga ana tjetër anëtarët e Kuvendit do të japin një ndihmesë të vlefshme për çështjet që shqetësojnë rininë. Z. Priola përmendi, gjithashtu, se në fund do të hartohet një evidencë për publikun dhe ky dokument do të shpërndalet në të gjitha komisionet dhe ministritë përkatëse. Më pas ai ia dha fjalën znj. Najada Tafili, bashkërenduese e Programit të Rinisë për IRI-in, për të paraqitur shkurtimisht disa rezultate të Vëzhgimit Kombëtar Rinor, organizuar nga IRI, që siguroi bazat e Strategjisë Kombëtare të Rinisë.

Members of Parliament. He then went on to emphasize the importance of such an event, both for the Members of Parliament and the youth participants. He emphasized that this is a good experience for the youth participants in order to learn how to impact decision making with concrete proposals and suggestions. On the other hand Members of Parliament will receive some valuable input on the main issues that concern youths. Mr. Priola also emphasized that a public record will be produced at the end and that such a document will be made available to all relevant parliamentary commissions and Government ministries. He then gave the floor to Ms. Najada Tafili, IRI Youth Program Coordinator, to present some of the brief results of the National Youth Survey conducted by IRI, that provided the foundation for the National Youth Strategy.

Ms. Tafili presented some of the most important results of the National South Survey conducted by IRI in nine major cities throughout Albania during the 29th January – 5th February 2004 period. The survey

Znj. Tafili bëri të njohur disa nga rezultatet më të rëndësishme të Vëzhgimit Kombëtar Rinor, organizuar nga IRI në nëntë qytetet kryesore të Shqipërisë gjatë periudhës 29 janar - 5 shkurt 2004. Vëzhgimi identifikoi disa nga shqetësimet më të rëndësishme të rinisë shqiptare, si papunësia, standardet e ulta të jetesës, korrupsionin dhe arsimimin. Disa rezultate të tjera shqetësuese të vëzhgimit lidheshin me nivelin e ulët të besimit të rinisë në institucionet shtetërore si partitë politike, Kuvendin e Shqipërisë dhe Qeverinë. Sipas znj. Tafili, vlerësimi i ulët për Kuvendin ishte një nga arsytet që nxiti IRI-in të organizonte këtë veprimtari.

Pjesa më e madhe e çështjeve të ngritura nga dëshmuesit lidheshin me arsimin. Komenti kryesor ishte që buxheti për arsimin nuk ishte i mjaftueshëm. Kështu, pjesa më e madhe e dëshmuesve drejtpërdrejt dhe tërthorazi sugjeruan që vlera e Buxhetit të Shtetit që shkon për arsimin të rritet. Një rritje e tillë u diskutua dhe u kërkua në një sërë nivelesh të ndryshme. Së pari,

identified some of the most important concerns for Albanian youth, such as unemployment, low living standards, corruptions and education. Some other disturbing findings of the survey pertained to the low trust level of youth on state institutions such as Political Parties, Albanian Parliament and National Government.

Of particular interest was the fact that Albanian Parliament received very low ratings as compared to other state institutions, political parties being the only ones with a lower rating. As, Ms. Tafili noted, the low rating of Albanian Parliament was one of the reasons that spurred IRI to organize the event.

Most of the issues raised by the witnesses concerned education. The main comment of youth witnesses was that the budget for education was not sufficient. Thus, most of the witnesses either directly or indirectly suggested that the share of the state budget that goes towards education should increase. Such increase was argued and asked for at several different levels. First witnesses, argued

dëshmuesit debatuan që, me që Qeveria deklaroi se arsimit është njëra prej prioritetëve të saj, siç u theksua në Strategjinë Kombëtare për Uljen e Varfërisë, një përparësi e tillë duhet mbështetur me financa konkrete, në mënyrë që të mos mbetet retorikë. Një argument i dytë në lidhje me këtë ishte numri i studentëve që ka qenë në rritje, prandaj duhet të ketë më shumë financime, në mënyrë që të arrihen nevojat e reja dhe në rritje në të ardhmen, veçanërisht për shërbimet e studentëve, si p.sh. konviktet. Për më tepër, dëshmuesit kërkuan më shumë bashkëpunim nga ana e Ministrisë së Arsimit dhe e institucioneve të tjera shtetërore në hartimin e buxhetit të arsimit. Ata e ndejnë se duhet të jenë më shumë të përfshirë në këtë proces.

Shqetësime të tjera në fushën e arsimit përfshinin cilësinë e arsimit dhe nevojën për përmirësimin e kurrikulës. Një sërë sugjerimesh u bënë në këtë fushë, duke synuar rritjen e aftësive analitike e debatuese të studentëve dhe të vlerave të tyre qytetare. Ata sugjeruan për të

that since Government claims that education is one of their priorities, as outlined in the National Strategy for the Reduction for Poverty, such priority should be backed up by concrete finances so as not to remain rhetoric. A second argument in this regard was that since the number of students has been increasing there needs to be more funding in order to meet the new and future growing needs, especially regarding students facilities such as dormitories. Furthermore, witnesses asked for more cooperation on part of the Ministry of Education and other state institution when drafting the education budget. They felt they should be more involved in the process.

Other concerns in the area of education included the quality of education and the need for curriculum improvement. A number of suggestions were made in this area aiming to enhance the analytical and debating skills of their students and their civic values. They included suggestions to introduce in school curriculum new subjects such as debating so that students can learn how to

prezantuar në kurrikulën shkollore lëndë të reja, si debatin, kështu studentët mund të mësojnë si të debatojnë dhe respektojnë këndvështrimet e të tjerëve. Sugjerime të tjera në këtë fushë ishin të prezantohen leksione të reja në lëndët ekzistuese për çështje si zgjedhjet, për të rritur kështu ndërgjegjësimin dhe njohuritë e studentëve për këto çështje.

Pjesa më e madhe e anëtarëve të panelit menduan që shqetësimet ishin të rëndësishme dhe relevante. Ata nuk ishin dakord me mënyrat si do të zgjidheshin këto shqetësime. Z. Londo argumentoi që universitetet duhet të marrin më shumë autonomi, në mënyrë që të sigurojnë dhe menaxhojnë vetë burimet e tyre financiare. Z. Taulant Dedja dhe z. Neritan Ceka komentuan se mund të jetë i nevojshëm një amendim i legjislacionit ekzistues, në mënyrë që të sigurohet motivim dhe kompensim për studentët. Z. Dedja përmendi që ndërtimi i konvikteve të reja mund të mos jetë zgjidhja e duhur, duke krahasuar me dhënien e asistencës financiare për studentët, me qëllimin

debate and respect other people's point of view. Other suggestions in this area included suggestions to include new lectures in existing subjects on issues such as elections, so as to increase the knowledge and awareness of students on these issues.

Most of the members of the panel found the concern very important and relevant. They differed in the ways that such concerns could be handled. Mr. Londo argued that Universities should be given a greater degree of autonomy so that they can better collect and handle their own financial resources. Mr. Taulant Dedja and Mr. Neritan Ceka commented that there might be a need to amend the existing legislation in order to provide incentives and compensations for students. Mr. Dedja remarked that building new dormitories might not be the right solution as compared to providing financial aid to students so that they can rent apartments. The same argument was brought forth by Mr. Ceka.

Another important issue that was brought up in the Hearing was youth

që ata të marrin apartamente me qira. I njëjti argument u soll dhe nga z. Ceka.

Një tjetër çështje e rëndësishme që doli në Seancë ishte papunësia e të rinjve. Shumë dëshmues diskutuan se papunësia është e lartë ndërmjet të rinjve dhe kjo përbën një nga sfidat më të mëdha me të cilën ata duhet të përballen edhe pse kanë një diplomë universiteti. Paneli dëgjoi një seri dëshmish që argumentuan për një hapësirë më të madhe brenda administratës publike dhe masave legjislative që do të mund të rrisnin punësimin e të rinjve. Për këtë arsye, një numër dëshmuesish u kërkuan anëtarëve të panelit të marrin masa konkrete për të krijuar më shumë hapësirë në administratën publike, jo vetëm për juristët, por edhe për profesione të reja, siç janë punonjësit socialë dhe psikologët. Pati, gjithashtu, sugjerime për të kërkuar me ligj nga kompanitë private që të punësojnë juristë gjatë periudhës së tyre të auditimit. Sugjerime të tjera në këtë fushë përfshinin ngritjen e shkollave profesionale ose kurse që do të mund ta bënin më të lehtë për

unemployment. Many witnesses argued that unemployment is highest amongst the youth and that it constitutes one of the main challenges they face even if they have a university diploma. The panel heard a series of testimonies that argued for greater space within the public administration and legislative measures that would enhance youth employment. Thus, a number of witnesses asked the members of the panel to take concrete measures to open up more space in the public administration not only for lawyers, but also for newer professions such as the social worker and the psychologist. There were also suggestions regarding legislative measures that should be taken in the private sector, such as requiring by law that private companies hire lawyers during their auditing period. Other suggestions in these area included establishment of professional schools or courses that would make it easier for youth to find employment, especially in tourist cities in areas such as handcrafts.

Many witnesses asked for more support for the students on part of

të rinjtë për t'u punësuar, veçanërisht në qytetet turistike në zona si *handcrafts*.

Shumë dëshmues kërkuar më shumë mbështetje për studentët nga ana e institucioneve shtetërore. Në këtë kontekst ata kërkuar për ulje çmimesh, jo vetëm për shërbimet shtetërore, por gjithashtu dhe për ato private. Kjo mund të bëhet duke lëshuar karta studenti që mund të përdoren vetëm nga studentët, në mënyrë që të ketë ulje çmimesh në transportin publik e privat, në librari, muzeume dhe fusha të tjera përkatëse.

Lëvizja e lirë ishte, gjithashtu, një tjetër çështje e ngritur para panelit. Rinia shqiptare, si shumë shqiptarë të tjerë, përballen me kufizime për viza që pengojnë mundësinë e tyre për të lëvizur dhe kjo e ka izoluar Shqipërinë nga pjesa tjetër e Europës. Kjo situatë ka ardhur si rezultat i reformave të dështuara në regjistrimin civil, mungesën e kartave të identitetit dhe kontrollit të dobët kufitar. Këto kushte duhet të plotësohen, siç janë përcaktuar nga BE-ja në rininë shqiptare dhe qytetarët të lëvizin lirshëm në vendet e tjera europiane. Në këtë kontekst

state institutions. In this context they asked for price deductions not only for state owned services but also for the private ones. This could be done by issuing student cards that could be used by students in order to receive price reductions in public and private transportation, in libraries, museums and other areas of relevance.

Free movement was another one issue that was brought up in front of the panel. Albanian youth like most Albanians face serious visa restrictions that inhibit their ability to move and that have isolated Albania from the rest of Europe. This situation it was argued has come as due to failed reforms in civil registry, absence of identity cards and weak border control. These conditions need to be satisfied, as stipulated by the European Union in Albanian Youth and citizens are to move freely in other European countries. In this context the panel was asked to move forward and take all the necessary legislative and administrative measures in order to issue identity cards for Albanian citizens as a first step towards greater

panelit iu kërkua të merrte të gjithë masat e nevojshme administrative e legjislative, në mënyrë që të bëhet e mundur lëshimi i kartave të identitetit për qytetarët shqiptarë si një hap i parë drejt një lirie më të madhe lëvizjeje.

Në fund, anëtarëve të Kuvendit në panel iu ofrua mundësia për të bërë një deklaratë mbyllëse.

freedom of movement.

In the end of the Members of Parliament participating in the panel were offered an opportunity to make a closing statement.

Filip Lako

Jurist

Qendra e Studimeve Parlamentare

Informacion mbi legjislacionin e miratuar në Kuvend

Ligj nr.9030, 13.3.2003 “Për një shtesë në ligjin nr.7895, datë 27.1.1995 “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, ndryshuar me ligjin nr.8279, datë 15.1.1998 dhe me ligjin nr.8733, datë 24.1.2001. Në Kodin Penal të Republikës së Shqipërisë, në kreun VIII “Krime kundër autoritetit të shtetit”, Seksionin I “Vepra penale kundër veprimtarisë shtetërore të kryera nga punonjësit shtetërorë ose në shërbimin publik,” pas nenit 257 shtohet një nen 257/a me këtë përmbajtje: “Refuzimi për deklarimin ose mosdeklarimin e pasurisë së personave të zgjedhur ose nëpunësve publikë sipas ligjit, kur më parë janë marrë masa administrative, përbën

Information on laws passed by Assembly

Law no.9030, dated 13 March, 2003 “On a supplement to law no. 7895, dated 27 January 1995 ‘The Criminal Code of the Republic of Albania,’ amended in law no. 8279, dated 15 January 1998 and in law no.8733, dated 24 January, 2001. To Chapter VIII of the Criminal Code of the Republic of Albania entitled “Crimes against the state authority”, in Section I, “Criminal offences against the state activity committed by state officials or by civil servants,” after Article 257, shall be added article 257/a with the following content: “Under the law, refusal by the elected officials or public servants to declare their assets, or failure to do so after administrative measures have been already taken

kundërvajtje penale dhe dënohet me gjobë ose me burgim deri në 6 muaj. Fshehja ose deklarimi i rremë i pasurive të personave të zgjedhur dhe nëpunësve publikë përbën kundërvajtje penale dhe dënohet me gjobë ose me burgim deri në 2 vjet. Ligji ka dy nene dhe ka hyrë në fuqi më 18.4.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare nr.23 të vitit 2003, në faqen 729.

Ligj nr.9031, datë 20.3.2003

“Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në Traktatin e Budapestit për njohjen ndërkombëtare të depozitimit të mikroorganizmave, për qëllime të procedurës së patentave”. Ky Traktat është bërë në Budapest më 28 prill 1977 dhe ka pësuar disa ndryshime më 26 shtator 1980. Shtetet palë në këtë Traktat (shtetet kontraktuese) përbëjnë një bashkim për njohjen ndërkombëtare të depozitimit të mikroorganizmave për qëllimet e procedurës së patentave.

Shtetet kontraktuese, të cilat lejojnë ose kërkojnë depozitimin e mikroorganizmave për qëllimet e procedurës së patentës do të njohin,

against them, shall constitute a criminal offense and shall be punishable with fines or with imprisonment up to six months. The hiding or the false disclosure of assets by the elected officials and public servants shall constitute a criminal offence and shall be punishable with fines or with imprisonment up to two years. The law has two articles and has entered into force on 18 April 2003. It is published in the Official Gazette no. 23, year 2003, p. 729.

Law no. 9031, dated 20 March 2003 “On the adherence of the Republic of Albania to the Budapest Treaty on the international recognition of the depositing of microorganisms for purposes of patents procedures.” This Treaty has been signed in Budapest on 28 April 1977 and has undergone several amendments on 26 October 1980. The states that are party to this Treaty (contracting states) form a union for the international recognition of the depositing of microorganisms for the purposes of the patent procedures. The contracting states, which permit and demand the depositing of microorganisms for pur-

për këto qëllime, depozitimin e një mikroorganizmi pranë çdo autoriteti ndërkombëtar depozitimi. Kjo njohje do të përfshijë pranimin e faktit dhe të datës së depozitimit, siç tregohet nga autoriteti ndërkombëtar i depozitimit, si dhe pranimin e faktit se çfarë është siguruar si një mostër, është një mostër e mikroorganizmit të depozituar. Në Traktat përcaktohet statusi i autoritetit ndërkombëtar të depozitimit, përfitimet e statusit të autoritetit ndërkombëtar të depozitimit dhe, përfundimi, kufizimi i statusit të autoritetit ndërkombëtar të depozitimit. Në kreun lidhur me dispozitat administrative tregohet se cila është Asambleja, nga cilat shtete përbëhet, dhe çfarë detyrash kryen Byroja Ndërkombëtare. Për problemet e ndryshme që kërkojnë zgjidhje, Traktati parashikon miratimin e rregulloreve. Traktati mund të jetë i rishikueshëm kohë pas kohe nga konferencat e shteteve kontraktuese. Çdo shtet anëtar i Bashkimit Ndërkombëtar (të Parisit) për Mbrojtjen e Pronësisë Industriale mund të bëhet palë në këtë Traktat sipas një procedure të përcaktuar.

poses of recognition of patents, shall therefore recognize the depositing of a microorganism with an international depositing authority. The recognition shall include acknowledgment of the depositing process and the date when that occurred, as is shown by the international depositing authority, as well as the acknowledgment of the fact that the sample is taken from the deposited microorganism. The Treaty lays down the status of the international depositing authority, the benefits stemming thereof, and finally, the restriction of the status of the international depositing authority. The chapter on the administrative provisions speaks of the Assembly, the participating states, and the duties of the International Bureau. The Treaty envisions the approval of various rules to resolve the problems that require solution. The Treaty may be periodically reviewed by the conferences of the contracting states. Every member state of the International Union (of Paris) for the Protection of Industrial Property may become party to this Treaty according to a given procedure. Furthermore, every contracting state may denounce this Treaty by means of a

Gjithashtu, çdo shtet kontraktues mund të denoncojë këtë Traktat me anë të njoftimit drejtuar Drejtorit të Përgjithshëm. Ligji ka dy nene dhe ka hyrë në fuqi më 13.5.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare nr.28 të vitit 2003, në faqen 885.Ligjit i bashkëlidhet Traktati.

Ligj nr.9032, datë 20.3.2003 “Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në “Konventën Ndërkombëtare për vijat e ngarkesës”, 1966. Qeveritë kontraktuese, me miratimin e kësaj Konvente, kanë dashur të vendosin parime dhe rregulla uniforme lidhur me ligjet dhe kufijtë në të cilat anijet në udhëtime ndërkombëtare mund të ngarkohen, duke pasur parasysh nevojën për ruajtjen e jetës dhe të pasurisë në det. Konventa do të zbatohet për anijet që angazhohen në udhëtime ndërkombëtare. Përjashtim bëhet për anijet e luftës, anijet e reja me gjatësi nën 24 metra (79 këmbë), anijet ekzistuese nën 150 ton bruto, jahtet turistike të paangazhuara në tregti dhe anijet e peshkimit. Janë parashikuar, gjithashtu, edhe mënyrat

memo addressed to the General Director. The law has two articles and has entered into force on 13 May 2003. It is published in the Official Gazette no. 28, year 2003, p. 885. The Treaty is attached to the law.

Law no. 9032, dated 20 March 2003 “On the adherence of the Republic of Albania to the ‘International Convention on loading lines,’ 1966.” With the approval of this Convention, the contracting governments have aimed at establishing uniform principles and rules about the laws and the borders where ships can be loaded during international voyages, given the need to protect the life and assets at sea. The Convention shall apply to the ships that engage in international voyages. An exception to this rule shall be taken for the warships, the new ships less than 24 meters long (79 feet), the existing ships with a capacity under 150 gross tons, the tourist yachts not engaged in trade, and the fishing ships. It provides also for the ways of surveying and inspecting the implementation of the conditions set forth in this Convention. The Convention devotes

e survejimit e inspektimit, për sa i përket respektimit të kërkesave të kësaj Konvente. Vend i veçantë i kushtohet dhënies së çertifikatave ndërkombëtare të vijës së ngarkesës, formës së çertifikatës, kohëzgjatjes së saj dhe detyrimit për pranimin e çertifikatës. Kështu, çertifikatat e lëshuara nën autoritetin e një qeverie kontraktuese në përputhje me këtë Kontratë do të pranohen nga qeveritë e tjera kontraktuese dhe do të konsiderohen për çdo çast që mbulohen nga kjo Konventë me të njëjtën fuqi si çertifikatat e lëshuara prej tyre. Gjithashtu, privilegjet e kësaj Konvente nuk mund të kërkohen në favor të asnjë anijeje, nëse ajo nuk mban një çertifikatë të vlefshme sipas kësaj Konvente. Konventa rregullon edhe investigimin e aksidenteve e komunikimin e informacionit. Kanë vend të veçantë dhe janë të detajuara me shumë hollësi procedurat e pranimit të Konventës, nënshtrimit të saj e sidomos procedurat e ndryshimeve që mund t'i bëhen, si dhe ato të denoncimit. Ligji ka dy nene dhe ka hyrë në fuqi më 13.5.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare nr.28 të

special place to the issuing of international certificates of loading lines, the form of the certificate, its duration, and the obligation to recognize the certificate. Thus pursuant to this contract, the certificates issued by the authority of a contracting state shall be recognized by the other contracting governments and considered at all times as covered by this Convention, with the same power as the certificates issued by them. Furthermore, the privileges of this Convention may not be sought in the case of a ship that does not hold valid certificates according to this Convention. The Convention also regulates the investigation of accidents in communicating information. The procedures of recognition and abidance by this Convention, and especially the procedures governing any eventual changes to it, as well as the procedures for the denunciation of this Convention occupy a special place in it, and are given in very minute details. The law has two articles and has entered into force on 13 May, 2003. It is published in the Official Gazette no.28, year 2003, p.895. The Convention is attached to the law.

vitit 2003, në faqen 895. Ligjit i bashkëlidhet Konventa.

Ligj nr.9033, datë 20.3.2003
“Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në Konventën e Nicës për klasifikimin ndërkombëtar të mallrave dhe shërbimeve, për qëllimet e regjistrimit të markave”.

Kjo Konventë është nënshkruar në Nicë, më 15 janar 1957, është rishikuar në Stokholm, më 14 korrik 1967 dhe në Gjenevë, më 13 maj 1977 dhe ndryshuar më 28 shtator 1979. Vendet ndaj të cilave zbatohet kjo Marrëveshje përbëjnë një Bashkim të Veçantë që adoptojnë një klasifikim të përbashkët të mallrave dhe shërbimeve për qëllimin e regjistrimit të markave. Duke pranuar kërkesat e përshkruara nga kjo Marrëveshje, efekti i klasifikimit do të jetë ai që i atribuohet atij nga çdo vend i Bashkimit të Veçantë. Në veçanti klasifikimi nuk do të detyrojë vendet e Bashkimit të Veçantë në lidhje me mbrojtjen ose vlerësimin e shtrirjes së mbrojtjes akorduar çdo marke të dhënë dhe njohjen ose jo të markave të shërbimit. Sipas Konventës, do të

Law no. 9033, dated 20 March 2003, “On the adherence of the Republic of Albania to the Nice Convention for the international classification of goods and services for the purposes of the registration of trademarks.” This Convention was signed in Nice on 15 January 1957, was revised in Stockholm on 14 July 1967 and in Geneva on 13 May 1977, and was amended on 28 September 1979. The countries to which this Agreement applies form a Special Union which adopts a common classification of goods and services for the purposes of the registration of trademarks. Recognizing the conditions stipulated in this Agreement, the effect of the classification shall be what is attributed to it by every member of the Special Union. In particular, the classification shall not make binding for the countries of the Special Union to protect or assess the extension of the protection granted to every trademark and the recognition or otherwise of the service marks. Under this Convention, a committee of experts shall be set up, which will be composed of a representative of each and every member country of the Spe-

ngrihet një Komitet ekspertësh në të cilin do të përfaqësohet çdo vend i Bashkimit të Veçantë. Kjo e fundit do të ketë një Asamble të përbërë nga ato vende të cilat kanë ratifikuar ose pranuar këtë akt. Gjithshtu, Bashkimi i Veçantë do të ketë edhe një buxhet nga kontributet e përbashkëta. Detyrat administrative që kanë të bëjnë me Bashkimin e Veçantë do të kryhen nga Zyra Ndërkombëtare, kurse shefi ekzekutiv i Bashkimit të Veçantë do të jetë Drejtori i Përgjithshëm, i cili përfaqëson këtë Bashkim. Çdo vend i Bashkimit të Veçantë, i cili ka nënshkruar këtë akt mund ta ratifikojë atë dhe, në rast se nuk e nënshkruan, mund ta pranojë atë. Gjithashtu, çdo vend jashtë Bashkimit të Veçantë, i cili është palë në Konventën e Parisit për Mbrojtjen e Pronësisë Industriale, mund të pranojë këtë akt dhe të bëhet një vend i Bashkimit të Veçantë.

Ligji ka dy nene dhe ka hyrë në fuqi më 13.5.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare nr.28 të vitit 2003, në faqen 908. Ligji i bashkëlidhet Koventa.

Ligji nr.9034, datë 20.3.2003
“Për emigrimin e shtetasve

cial Union. The latter shall be an Assembly composed of representatives of those countries that have ratified or recognized this act. The Special Union shall have a budget formed by the contributions of the member countries. The administrative duties related to the Special Union shall be carried out by the International Office, whereas its executive chief shall be the General Director who represents this Union. Every country, member of the Special Union, which has signed this act, may ratify it and, in the event it does not sign it, it may only recognize it. Every country outside the Special Union, which is party to the Paris Convention for the Protection of Industrial Property, may recognize this act and become a member of the Special Union. The law has two articles and has entered into force on 13 May 2003. It is published in the Official Gazette no. 28, year 2003, p.908. The Convention is attached to the law.

Law no. 9034, dated 20 March 2003, “On the emigration of Albanian citizens for employment purposes.” This law regulates relations in the field of emigration of Albanian citi-

shqiptarë për motive punësimi”. Ky ligj rregullon marrëdhëniet në fushën e emigracionit të shtetasve shqiptarë që largohen nga Republika e Shqipërisë për motive punësimi. Pra, subjekte të ligjit janë shtetasit shqiptarë, të cilët emigrojnë për qëllime punësimi në një shtet tjetër, sipas dispozitave të këtij ligji dhe standardeve ndërkombëtare të pranuar nga shteti pritës. Në kreun II të këtij ligji trajtohen në mënyrë të detajuar të drejtat e shtetasve shqiptarë për emigrim, liritë dhe të drejtat politike që gëzojnë ata dhe që u garanton Kushtetuta, të drejtat për informim dhe të drejta për shërbime ndërmjetësimi për punësim. Detyrimet e shtetit shqiptar për emigrantët trajtohen në kreun III. Kështu ligji parashikon që shteti shqiptar mund të lidhë marrëveshje punësimi me shtetet pritëse, të ndihmojë dhe të lehtësojë integrimin e tyre në vendet pritëse, t’i mbrojë duke ndaluar çdo lloj informacioni të rremë të dhënë nga persona me veprimtari të paligjshme dhe t’u lehtësojë zgjidhjen e problemeve të tyre nëpërmjet shërbimit konsullor në shtetet pritëse. Po në këtë kre, një vend i veçantë i

zens who leave the Republic of Albania for employment purposes. Thus the law focuses on the Albanian citizens who immigrate to another state for employment purposes under the provisions of this law and the international standards recognized by the host state. Chapter II of this law covers in detail the rights of Albanian citizens to emigrate, the political freedoms and rights they enjoy and which are guaranteed to them under the Constitution, the right to information and the right for mediation services for employment. The obligations of the Albanian state to emigrants are stipulated in Chapter III. The law envisions that the Albanian state may sign employment agreements with the host countries, assist and facilitate their integration in the host countries, protect them by preventing any kind of false information provided by persons carrying out unlawful activities, and facilitate the solution of their problems through the consular services of the host states. In the same chapter, a special place is devoted to the protection of international relations, making it binding for the host country to assist in the establishment, consoli-

kushtohet ruajtjes së lidhjeve ndërkombëtare, duke detyruar shtetin të mbështesë dhe të ndihmojë ngritjen, forcimin dhe zhvillimin e bashkësive shqiptare jashtë vendit dhe bashkëpunimin me to. Gjithashtu, duke respektuar marrëveshjet dypalëshe ose shumëpalëshe, kujdeset për arsimimin e emigrantëve në gjuhën shqipe, duke krijuar kushte për ruajtjen e gjuhës. Sipas këtij ligji, shteti shqiptar kujdeset edhe për ata shtetas dhe familjet e tyre, të cilët jetojnë e punojnë në shtetet pritëse, por që nuk kanë përfituar ende statusin e emigrantit. Në ligj parashikohet edhe strukturat shtetërore e private të emigracionit. Ligji ka 22 nene dhe ka hyrë në fuqi më 22.5.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare nr.29 të vitit 2003, në faqen 921.

Ligj nr. 9035, datë 27.3.2003
“Për ratifikimin e “Marrëveshjes ndërmjet Qeverisë së Republikës të Shqipërisë dhe Qeverisë së Republikës Federale të Gjermanisë për ripranimin e personave””. Me këtë Marrëveshje, të dy shtetet janë nisur nga qëllimi që t'i

dation and development of Albanian communities abroad and cooperate with them. Furthermore, by respecting the bilateral or multilateral agreements, it takes care of the education of the emigrants in the Albanian language, creating the necessary conditions for the preservation of the language. Under this law, the Albanian state shall take care also of those citizens and their families who live and work in the host countries, but who have not yet been granted the status of emigrants. The law provides also for the state and private structures of emigration. The law has 22 articles and has entered into force on 22 May 2003. It is published in the Official Gazette no. 29, year 2003, p. 921.

Law no. 9035, dated 27 March 2003 “On the ratification of the ‘Agreement between the Government of the Republic of Albania and the Government of the Federal Government of Germany on the repatriation of persons’” By means of this Agreement, both states aim at preventing illegal immigration in the context of efforts made by the European

dalim përpara migrimit ilegal në frymën e përpjekjeve europiane dhe, gjithashtu, kanë synuar që të lehtësojnë ripranimin e personave, të cilët qëndrojnë ilegalisht në territorin sovran të secilës palë tjetër kontraktuese, si dhe të sigurojnë transportimin tranzit të detyruar në përputhje me normat e përgjithshme të së drejtës ndërkombëtare dhe në frymën e bashkëpunimit. Marrëveshja ka parashikuar rastet e pranimit të shtetasve të vet pa ndonjë formalitet të posaçëm, kur kërkohet nga pala tjetër kontraktuese. Po ashtu është parashikuar në mënyrë të detajuar se si dhe me çfarë akti mund të vërtetohet shtetësia dhe si do të veprohet kur këto akte identifikuese mungojnë. Një vend i veçantë i kushtohet në Marrëveshje mënyrës së veprimit kur jemi para rastit të pranimit të shtetasve të një shteti të tretë në rastin e hyrjes së paligjshme dhe qëndrimit të paligjshëm, si dhe detyrimit të palëve kontraktuese të lejojnë transportimin tranzit të detyruar të shtetasve të një shteti të tretë nëpër territorin e vet. Të dhënat vetjake mbrohen nga shteti që i ka marrë dhe përdorimi i tyre lejohet

community to that effect and also at facilitating the repatriation of persons who remain illegally in the sovereign territory of each contracting party and to ensure their mandatory transit transportation in conformity with the general norms of international law and the spirit of cooperation. The Agreement also envisions the cases of repatriation of citizens without any special formality, when this is demanded by the other contracting party. Likewise, it provides in a detailed manner for the way and the act by means of which nationality may be attested and what to do when such identification acts are missing. This Agreement devotes special attention to the modalities of the repatriation of citizens into a third state in the case of their unlawful entry and stay, and to the obligation of the contracting parties to allow the mandatory transit transportation of the citizens of a third country through their territories. Personal data are protected by the state that has obtained them and their use shall be allowed only for specific purposes and only under the conditions specified by the communicating authority. The Agreement provides also for the

vetëm për qëllimin e shënuar dhe vetëm në kushtet e caktuara nga autoriteti komunikues. Marrëveshja parashikon, gjithashtu, edhe afatet e lidhjes e të zbatimit të saj, si dhe përballimin e shpenzimeve që lidhen me rikthimin e personit në kufirin palës kontraktuese. Ligji ka dy nene dhe ka hyrë në fuqi më 22.5.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare nr.29 të vitit 2003, në faqen 926. Ligjit i bashkëlidhet Marrëveshja.

Ligji nr.9036, datë 27.3.2003 “Për ratifikimin e “Konventës ndërmjet Qeverisë së Republikës të Shqipërisë dhe Qeverisë së Republikës të Moldavisë për shmangien e taksimit të dyfishtë dhe për parandalimin e evazionit fiskal për tatimet mbi të ardhurat dhe mbi kapitalin”. Konventa e ratifikuar me ligjin e lartpërmendur do të zbatohet vetëm ndaj personave që janë residentë të njërit ose të të dy shteteve kontraktuese, dhe vetëm për tatimet mbi të ardhurat dhe mbi kapitalin, të vendosura në emër të një shteti kontraktues ose nga njësitë e tij administrativo-territoriale ose autoritetet

deadlines of its signing and implementation and for the coverage of the expenses entailed during the return of the persons to the border of the contracting party. The law has two articles and has entered into force on 22 May 2003. It is published in the Official Gazette no. 29, 2003, p. 926. The Agreement is attached to the law.

Law no.9036, dated 27 March 2003 “On the ratification of the ‘Convention signed between the Government of Albania and the Government of Moldova on the abolishment of double taxation and prevention of fiscal evasion on income and capital taxes”. The Convention ratified in the above mentioned law shall apply only to persons who reside in one of, or both the contracting states and only on income and capital taxes imposed on behalf of one contracting state, or by its administrative-territorial unit, or the local authorities, irrespective of the way of collecting them. In the Convention, there are detailed explanations about comments on terms such as “Resident of a contracting state” and “permanent headquarters,” as well as on the manner in

vendore, pavarësisht nga mënyra e vjeljes së tyre. Në Konventë ka shpjegime të hollsishtme lidhur me komentimin e termave “rezident i një shteti kontraktues” dhe “seli e përhershme”, si dhe mbi mënyrën e tatimit nga të ardhurat nga pasuria e paluajtshme. Lidhur me këtë të fundit, sqarohet se të ardhurat e realizuara nga një rezident i një shteti kontraktues nga pasuri të paluajtshme (përfshirë të ardhurat nga bujqësia dhe pyjet) të vendosur në shtetin tjetër kontraktues, mund të taten në këtë shtet tjetër, kurse fitimet e një sipërmarrjeje të një shteti kontraktues do të zbatohen vetëm në atë shtet, përveç kur sipërmarrja ushtron veprimtari në shtetin tjetër kontraktues nëpërmjet një selie të përkohshme të vendosur aty dhe, në këtë rast, vetëm në atë pjesë që i atribuohet realizimit të fitimit ku ndodhet selia. Në konventë trajtohen edhe probleme lidhur me transportin ndërkombëtar, sipërmarrjet e lidhura, dividendët, interesat, honoraret, fitimet nga kapitali, të ardhurat nga punësimi, pensionet, eliminimi nga tatimi i dyfishtë, mosdiskriminimi, shkëmbimi i informacionit etj. Ligji ka dy nene

which income and solid assets taxes are collected. With respect to the latter, the Convention explains that the income made by the resident of a contracting state from solid properties (including revenues from agriculture and forests), situated in the area of another contracting state, may be taxed in the other state, while the income tax of an enterprise in a contracting state shall apply only to that state, with the exception of those cases when the enterprise exercises its activity in the other contracting state through a provisional base established there and, in that case, only for that part if the profit made in the country where the base is situated. The Convention deals also with problems of international transport, joint enterprises, dividends, interest rates, bonuses, capital profit, revenues from employment, pensions, the abolishment of double taxation, non-discrimination, the exchange of information, and others. The law has two articles and has entered into force on 22 May 2003. It is published in the Official Gazette no. 29, year 2003, p.935. The Convention and the Protocol are attached to the law.

dhe ka hyrë në fuqi më 22.5.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare nr. 29 të vitit 2003, në faqen 935. Ligjit i bashkëlidhet Konventa dhe një Protokoll.

Ligji nr. 9037, datë 27.3.2003 “Për ratifikimin e “Protokollit të katërt shtesë të Marrëveshjes për Forcat Paqeruajtëse Shumëkombëshe për Europën Juglindore””. Shtetet palë të Marrëveshjes për Forcat Paqeruajtëse Shumëkombëshe për Europën Juglindore (M.P.F.S.E.E.), duke rikonfirmuar angazhimin e tyre ndaj qëllimeve dhe parimeve të përfshira në Marrëveshje dhe me vullnetin për të përmirësuar më tej këtë Marrëveshje për Forcat Paqeruajtëse Shumëkombëshe të Europës Juglindore, për zgjerimin e iniciativës dhe për të arritur nivelet më të larta të ndëroperativitetit, duke përfshirë dispozita shtesë dhe duke rregulluar tekstet ekzistuese, procedurat dhe shkurtetat, me qëllim që ato të jenë në linjë me praktikën dhe terminologjinë e NATO-s, kanë rënë dakord dhe kanë miratuar Protokollin e Katërt Shtesë, i

Law no. 9037, dated 27 March 2003 “On the ratification of the ‘Fourth supplementary protocol of the Agreement on the Multinational Peacekeeping Force for South-eastern Europe’.” The states party to the Agreement on Multilateral Peacekeeping Forces for the South-eastern Europe (M.P.F.S.E.E.), by reconfirming their commitment to the aims and principles embodied in the Agreement and willing to further improve this Agreement on the Multilateral Peacekeeping Forces - in order to expand the initiative and to attain higher levels of interoperability, based on the supplementary provisions and by improving the existing texts, the procedures and the documents, in order to be in line with the practices and terminology of NATO - have accepted and improved the Fourth Supplementary Protocol, which has also been ratified by the Assembly of Albania in law no. 9037, dated 27 March 2003. The Fourth Supplementary Protocol has made amendments and supplements to Articles 1, 2, 3, 4, 7 of the Agreement, and to Annexes A, C, and E. Aside from the supplements and amendments,

cili është ratifikuar nga Kuvendi i Shqipërisë me ligjin nr.9037, datë 27.3.2003. Nga Protokoli i Katërt Shtesë del se ai ka bërë shtesa e ndryshime në nenet 1, 2, 3, 4, 7 të Marrëveshjes, si dhe në Anekset A, C, dhe E. Përveç shtesave e ndryshimeve janë ndryshuar e zëvendësuar edhe shumë terma. Ligji ka 2 nene dhe ka hyrë në fuqi më 22.6.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare nr.29 të vitit 2003, në faqen 950. Ligjit i bashkëlidhet edhe Protokoli i Katërt Shtesë. Ligj nr.9038, datë 27.3.2003 “Për ratifikimin e “Marrëveshjes ndërmjet Qeverisë së Republikës të Shqipërisë dhe Qeverisë së Republikës të Kroacisë për ripranimin e personave me qëndrim të paligjshëm””. Marrëveshja e lidhur midis dy qeverive shpreh dëshirën e tyre për zhvillimin e marrëdhënieve miqësore, si dhe për të siguruar një zbatim të efektshëm të dispozitave të legjilacionit të tyre kombëtar për lëvizjen e personave. Gjithashtu, merret angazhimi për parandalimin e migracionit të paligjshëm, duke respektuar të drejtat dhe garancitë ligjore në frymën e bashkëpunimit, si dhe mbi bazën e reciprocitetit. Në

several of its terms have been replaced and amended. The law has two articles and has entered into force on 22 June 2003. It is published in the Official Gazette no. 29, year 2003, p. 950. The Fourth Supplementary Protocol is attached to the law.

Law no.9038, dated 27 March 2003 “On the ratification of the ‘Agreement between the Government of the Republic of Albania and the Government of the Republic of Croatia for the repatriation of persons with unlawful residence.’” The Agreement signed between the two governments voices their wish to develop friendly relations and to ensure an effective implementation of the provisions of their national legislation regarding the movement of persons. It is committed to the prevention of unlawful emigration and to respecting legal rights and guarantees in the spirit of cooperation and on the basis of reciprocity. The Agreement envisions the cases and the conditions for the repatriation of the citizens of the contracting parties, the instances of the repatriation of citizens from a third state,

Marrëveshje janë parashikuar rastet dhe kushtet e ripranimit të shtetasve të palëve kontraktuese, rastet e ripranimit të shtetasve të një vendi të tretë ose të personave pa shtetësi, procedurat e rasteve të tilla, si dhe detyrimet për plotësimin e një dokumentacioni të saktë për të dhënat vetjake të këtyre personave. Gjithashtu, në Marrëveshje janë parashikuar afatet kohore të cilat duhet të respektohen nga pala kontraktuese e kërkuar për t'iu përgjigjur kërkesave që i drejtohen asaj, si dhe mënyra e zgjidhjes së kalimit tranzit për shtetasit e një vendi të tretë të cilët janë larguar nga territori i palës kontraktuese, e cila kërkon tranzitim. Të dhënat vetjake që do të përdoren vetëm për qëllime të zbatimit të kësaj Marrëveshjeje dhe mbrojtja e tyre do të sigurohet në përputhje me legjislacionin kombëtar të palëve kontraktuese. Është parashikuar, gjithashtu, edhe zgjidhja e problemeve të shpenzimeve për kthimin e personave të ripranuar, pra cila nga palët, sipas rastit, do të mbulohen prej tyre. Klauzolat e përgjithshme dhe përfundimtare të kësaj Marrëveshjeje

or of persons without nationality, the procedures for such cases and the obligations to fill in the accurate documentation regarding the personal data of these persons. The Agreement also envisions the deadlines that should be respected by the contracting parties in order to respond to the demands addressed to them, as well as the manner of the transit passage for the citizens of a third country, who have left the territory of the contracting party that demands the transit passage. The personal data will be used only for the purposes of the implementation of this Agreement and will be protected in conformity with the national legislation of the contracting parties. It also provides for the solution of the question of the expenses entailed for the repatriation of persons, that is, explains which of the parties is going to meet such expenses. The general and final clauses of this Agreement envision apart from others, that after the entry into force of this agreement, the ministries of public order and of interior of the contracting parties shall draft a protocol for its implementation. The law has two articles and has entered into

parashikojnë veç të tjerash, që pas hyrjes në fuqi të saj, ministritë e rendit publik dhe të brendshme të palëve kontraktues do të hartojnë një protokoll për zbatimin e saj. Ligji ka dy nene dhe ka hyrë në fuqi më 22.5.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare nr.29 të vitit 2003, në faqen 955. Ligjit i bashkëlidhet Marrëveshja.

Ligj nr.9039, datë 27.3.2003 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr.8088, datë 21.3.1996 “Për shoqëritë e bashkëpunimit reciprok”. Sipas ligjit nr.8088, datë 21.3.1996 “Shoqëritë e bashkëpunimit reciprok”, këto shoqëri janë bashkime vullnetare të personova fizikë ose juridikë, për kryerjen e veprimeve ekonomike në fusha të ndryshme. Me ligjin nr.9039, datë 27.3.2003 bëhen pesë shfuqizime, tetë ndryshime dhe nëntë shtesa në ligjin në fuqi. Kështu shpjegohet fjalja parë e nenit pesë, e cila parashikonte një afat 99-vjeçar për ushtrimin e veprimtarisë së shoqërisë, shfuqizohet një fjali në nenin 48 që ka të bëjë me mosprekjen e rezervave financiare dhe shfuqizohen tërësisht nenet 45, 46 dhe

force on 22 May 2003. It is published in the Official gazette no. 29, year 2003, p. 955. The Agreement is attached to the law.

Law no. 9039, dated 27 March 2003 “On some supplements and amendments to law no. 8088, dated 21 March 1996 ‘On joint companies’.” Under law no. 8088, dated 21 March 1996 “The joint companies,” such companies consist in the voluntary union of physical or juridical persons for the implementation of economic activities in various fields. Law no. 9039, dated 27 March 2003 abrogates five provisions, makes eight amendments and nine supplements to the law in force. It therefore explains the meaning of the first sentence of Article five, which envisions a 99 year deadline for the exercise of the activity of the company; revokes a sentence in Article 48, which says that financial reserves must not be touched, and repels altogether Articles 45, 46, and 47. The most important changes are made to Article 17, which deals with the loss of membership in the society and to Article 29, which speaks of the Supervisory

47. Ndryshimet më të rëndësishme bëhen në nenin 17 që trajton humbjen e cilësisë së anëtarit të shoqërisë, në nenin 29 që flet për Këshillin Mbikëqyrës, duke dhënë përcaktime më të qarta për këtë organ, për përbërjen e tij, për ndryshimin e anëtarëve, për llojin e vendimeve që merr ky Këshill, si dhe për kompetenca të tjera të Këshillit. Ndryshohet krejtësisht neni 39 që trajton kushtet e kthimit të pjesëve të kapitalit që i përket anëtarit që largohet nga shoqëria. Përsa u përket shtesave, më të rëndësishmet janë shtesat e nenit 12/1 që ka të bëjë me statusin e shoqërisë, për të cilin në ligjin në fuqi nuk ka asnjë shpjegim se çfarë duhet të përmbajë ky status. Neni 12/1 përmban 12 kriterë kryesore që duhet të përmbajë statuti. Shtesa të tjera kanë nenet 23 (Për të Drejtën e votës në Asamblenë e Përgjithshme), 28 (ëër këshillin administrativ), 43 (fodi i rezervës për mbulimin e rreziqeve) etj. Ligji ka 20 nene dhe ka hyrë në fuqi më 25.5.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare nr.30 të vitit 2003, në faqen 965.

Council, making clearer definitions about this body, its composition, the rotation of its members, the kinds of decisions taken by this Council, and the other powers that the Council has. Article 39, which deals with the conditions for the restitution of the shares of capital to the member who leaves the company, is entirely changed. With respect to the supplements, the most important ones are the supplements to Article 12/1, which deal with the status of the company, for which there is no stipulation at all in the law in force. Article 12/1 comprises the main criteria that should be contained in the statute. Other supplements are contained in Article 23 (On the right to the vote in the General Assembly), Article 28 (On the administrative council), and Article 43 (the contingency fund for the coverage of the risks) and others. The law has 20 articles and has entered into force on 25 May 2003. It is published in the Official Gazette, no. 30, year 2003, p. 965.

Law no. 9040, dated 27 March, 2003 “On some supplements to Law no. 7892, dated 21 December

Ligji nr. 9040, datë 27.3.2003 “Për disa shtesa në ligjin nr. 7892, datë 21.12.1994 “Për sponsorizimet”, ndryshuar me ligjin nr. 8282, datë 21.1.1998. Në nenin 5 të ligjit nr. 7892, datë 21.12.1994 “Për sponsorizimet”, parashikohen lehtësirat tatimore që përfiton sponsorizuesi, për shumicën e sponsorizuar në fakt. Kështu, subjekteve që paguajnë tatim mbi fitimin, shuma e sponsorizuar u njihet si shpenzim i zbritshëm deri në masën 4 për qind të fitimit para tatimit, kurse subjekteve që paguajnë tatim mbi biznesin e vogël, shuma e sponsorizuar u zbritet deri në masën 1 për qind të të ardhurave të tatueshme. Me ligjin nr. 8282, datë 21.1.1998 u bë një shtesë në nenin 5 të ligjit nr. 7892, datë 21.12.1994 “Për sponsorizimet”. Kështu, nenit 5 që kishte dy shkronja “a” dhe “b”, iu shtua shkronja “c”, e cila ka këtë përmbajtje: “Subjekteve, personave fizikë a juridikë që paguajnë tatim mbi fitimin sipas ligjit nr.7677, datë 3.3.1993 “Për tatimin mbi fitimin”, shuma e sponsorizuar për botuesit e shtypit u njihet si shpenzim i fitueshëm deri në masën 10 për qind të fitimit

1994 ‘On sponsorships’ amended in law no. 8282, dated 21 January 1998. Article 5 of Law no. 7892, dated 21 December 1994 “On sponsorships,” envisions tax facilities for the sponsor, for the major part of the sponsorship. Thus, the entities that pay income tax are recognized the sponsored contribution as a deductible expense up to 4 percent of the income tax, while for the subjects that pay small business taxes, their sponsorship contributions are deducted up to the amount of 1 percent of the taxable income. Law no. 8282, dated 21 January provides for a supplement to Article 5 of law no. 7892, dated 21 December 1994 “On sponsorships”. Thus to Article 5, which had two letters, “a” and “b,” was added letter “c” with the following content: “The entities, the physical and juridical persons who pay income taxes under law no. 7677, dated 3 March 1003 ‘On income tax,’ shall be recognized the amount sponsored for the media publishers as a profitable expense up to the amount of 10 percent of the profit before the taxes. In the recent law, that in law no. 9040, dated 27 March 2002, Article 5, letter “c” after the words

para tatimit. Me ligjin e fundit, pra me ligjin nr. 9040, datë 27.3.2002, në nenin 5, në shkronjën “c”, pas fjalëve “... shuma e sponsorizuar për botuesit e shtypit...” shtohen fjalët “...dhe botimet e veprat letrare, shkencore, enciklopedike, si dhe për veprimtaritë kulturore, artistike e sportive”. Në fund të nenit 5 shtohet një paragraf me këtë përmbajtje: “Këshilli i Ministrave përcakton kërkesat dhe masat e sponsorizimit nga personat juridikë publikë.” Ligji ka 2 nene dhe ka hyrë në fuqi më 25.5.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare nr. 30 të vitit 2003, në faqen 970.

Ligji nr. 9041, datë 27.3.2003 “Për një shtesë në ligjin nr. 8976, datë 12.12.2002 “Për akcizat”. Në nenin 19 të ligjit nr. 8976, datë 12.12.2002 “Për akcizat” janë parashikuar rastet kur organet tatimore lejojnë transaksione pa pagimin e akcizës, si dhe kur ato bëjnë rimbursimin e akcizës së paguar. Këto përjashtime kushtëzohen nga disa fakte që duhen provuar. Në pikën 2 të nenit të lartpërmendur thuhet: “Në zbatim të këtij ligji organet tatimore

“...the amount sponsored for the media publishers...” shall be added the words “...and for the publication of the literary, scientific, encyclopedic publications, as well as for cultural, artistic, and sports activities.” At the end of Article 5, a paragraph with the following content shall be added, “The Council of Ministers shall determine the demands and the amount of sponsorships by means of public juridical persons.” The law has two articles and has entered into force on 25 May 2003. It is published in the Official Gazette no. 30, year 2003, p. 970.

Law no. 9041, dated 27 March 2003, “On a supplement to law no. 8976, dated 12 December 2002, ‘On excises’. Article 19 of Law no. 8976 “On excises” envisions those cases when the tax organs shall allow transactions for the payment of excises, as well as when they reimburse the paid excise. The exemptions depend on some factors that must be proven. Point 2 of the abovementioned Article says, “In implementation of this law, the tax authorities shall reimburse the paid excise when it is proven that: a)the

bëjnë rimbursimin e akcizës së paguar, kur provohet se: a) mallrat e akcizës janë subjekt i një procesi të miratuar; b) mallrat e akcizës eksportohen. Sipas ligjit nr. 9041, datë 27.3.2003 shtesa bëhet në pikën 2 të nenit 19, e konkretisht, pas shkronjës “b” shtohet shkronja “c” me këtë përmbajtje: “Për gazoilin e shitur për anijet e peshkimit në sasi të, kushtet dhe personat e përcaktuar me vendim të Këshillit të Ministrave”. Ligji ka 2 nene dhe ka hyrë në fuqi më 25.5.2003 dhe i fillon efektet e tij ligjore më 1.7.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare nr. 30 të vitit 2003, në faqen 970.

Ligji nr. 9042, datë 3.4.2003 “Për ratifikimin e “Marrëveshjes së huasë, të financimit dhe të projektit “Furnizuesi me ujë, Kavaja II, Manskuria” ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Bankës Gjermane për Rindërtim dhe Zhvillim (KfW)”. Sipas kësaj marrëveshjeje Banka Gjermane për Rindërtim dhe Zhvillim (KfW) do t’i japë Republikës së Shqipërisë një hua prej 2.045.167 Euro dhe një kontribut financiar në shumën 1.533.875.

excise goods are subject to an approved process; b)The excise goods are exported. Under law no. 9041, dated 27 March 2003, to point 2 of Article 19, and more specifically after letter “b,” shall be added letter “c” with the following content: “For the gas oil sold to fishing vessels in amount, under the conditions, and to the persons determined in the decision of the Council of Ministers.” The law has two articles and has entered into force on 25 May 2003 and will legal effect on 1 July 2003. It is published in the Official Gazette no. 30, year 2003, p.970.

Law no. 9042, dated 3 April 2003 “On the ratification of the ‘Loan and financing Agreement, the project “Water supply for Kavaje, II, Manskuria” between the Republic of Albania and the German Bank for Reconstruction and Development (KfW).” Under this Agreement, the German Bank for Reconstruction and Development, (KfW) shall grant the Republic of Albania a loan worth 2.045.167 euros and a financial contribution worth 1.533.875 euros. The Bank of Albania (the

Republika e Shqipërisë (Huamarrësi) do të kalojë të gjithë shumën tek Agjencia Zbatuese, e cila do ta përdorë huanë vetëm për financimin e nxjerrjes, transportimit dhe shpërndarjes së ujit të pijshëm për zonat e ujësjellësit të Kavajës, si dhe për shërbimet përkatëse të konsulencës dhe kontributin financiar vetëm për mbështetjen institucionale që shoqëron këtë proces, së pari, për të mbuluar koston e shërbimit të huaj. Marrëveshja parashikon masën e interesit, si dhe kohën e pagimit të huasë. Kështu, kësti i parë do të paguhet më 30 dhjetor 2012 dhe kësti i fundit më 30 qershor 2042, duke qenë për të gjithë kohën këstet e barabarta në masën 34.000, duke paguar dy këste në vit. Marrëveshja do të udhëhiqet nga legjislacioni i Republikës Federale të Gjermanisë. Në rast paqartësie ose dyshimi në lidhje me interpretimin e marrëveshjes, do të mbizotërojnë teksti në gjuhën gjermane. Të gjitha konfliktet që mund të vijnë nga zbatimi i kësaj Marrëveshjeje, si dhe ato mbi vlefshmërinë e saj dhe të Marrëveshjes së Arbitrazhit, të cilat nuk mund të zgjidhet miqësisht ndërmjet

Borrower) shall transfer the whole amount to the Implementation Agency, which shall use the loan only to fund the extraction, transport, and distribution of the potable water in the zones of Kavaje water pipeline, as well as for the respective consultancy services, while the financial contribution may be used only to ensure the institutional support that will be needed in the course of this process, and first and foremost to cover the cost of foreign services. The Agreement envisions the interest rate, and the deadlines for the repayment of the loan. Thus the first installment will be paid on 30 December 2012 and the last installment on 30 June 2042, and all installments shall be equal to 34.000 euros and will be paid twice a year. The Agreement shall be guided by the legislation of the Federal Republic of Germany. In cases of confusion or uncertainties regarding the interpretation of the Agreement, the text in German language shall have priority. All the disputes that may arise from the implementation of this Agreement, as well as those regarding its validity and that of the Arbitration Agreement, which may not be resolved in a friendly

palëve kontraktuese, do t'u nënshtrohen procedurave të arbitrazhit në përputhje me Marrëveshjen e Arbitrazhit, pjesë përbërëse e kësaj Marrëveshjeje. Për këtë qëllim Marrëveshja e Arbitrazhit parashikon ngritjen e një gjyqi arbitrazhi. Ligji ka dy nene dhe ka hyrë në fuqi më 25.5.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare nr. 30 të vitit 2003, në faqen 971. Ligji i bashkëlidhet Marrëveshja e Huasë dhe Marrëveshja e Arbitrazhit.

Ligj nr.9043, datë 3.4.2003 ‘Për ratifikimin e ‘Marrëveshjes së huasë, të financimit dhe të projektit ‘Furnizimi me ujë i Shqipërisë së Mesme, komponentët Berat dhe Kuçovë’, ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Bankës Gjermane për Rindërtim dhe Zhvillim (KfW)’”. Në bazë të një marrëveshjeje që pritet të përfundojë ndërmjet Qeverisë së Republikës Federale të Gjermanisë dhe Qeverisë së Republikës të Shqipërisë për bashkëpunim financiar (marrëveshja qeveritare), kjo Marrëveshje lidhet midis Republikës së Shqipërisë si huamarëse,

manner between the contracting parties, shall be subject to the arbitration procedures in conformity with the Arbitration Agreement, which is a component part of this Agreement. For this purpose, the Arbitration Agreement envisions the establishment of an arbitration court. The law has two articles and has entered into force on 25 May 2003. It is published in the Official Gazette no. 30, year 2003, p.971. The Loan Agreement and the Arbitration Agreement shall be attached to the law.

Law no. 9043, dated 3 April 2003 ‘On the ratification of the ‘Loan Agreement, the financing and the project for ‘Water supply of Central Albania, Berat and Kucove component’ between the Republic of Albania and the German Bank for Reconstruction and Development (KfW)’.” Under this Agreement, which is expected to be concluded between the Government of the Federal Republic of Germany and the Government of the Republic of Albania on financial cooperation (government agreement), this Agree-

e përfaqësuar nga Ministria e Financave dhe Bankës Gjermane për Rindërtim dhe Zhvillim (KfW). KfW-ja do t'i japë Huamarrësit një hua në shumën 6 646 794 Euro, të cilën Huamarrësi do t'ia kalojë Agjencisë zbatuese (Ndërmarrja Ujësjellës-Kanalizime Berat dhe Kuçovë për financimin e nxjerrjes, të transportimit dhe shpërndarjes së ujit të pijshëm për Beratin dhe Kuçovën, si dhe për shërbimet përkatëse të konsulencës, kryesisht për të mbuluar koston e shkëmbimit. Gjithashtu, sipas Marrëveshjes, Huamarrësi dhe Agjencia zbatuese e projektit nuk mund të caktojnë, transportojnë, garantojnë ose hipotekojnë një të drejtë të tyre të përcaktuar nga kjo Marrëveshje. Theksohet, gjithashtu, se kjo e fundit do të udhëhiqet nga legjislacioni i Republikës Federale të Gjermanisë dhe, në rast dyshimi, në lidhje me interpretimin e Marrëveshjes do të mbizotërojë teksti në gjuhën gjermane. Është parashikuar që të gjitha konfliktet që mund të lindin, të cilat nuk mund të zgjidhen miqësisht nga palët kontraktuese do të zgjidhen përfundimisht vetëm nga një gjyq

ment shall be signed between the Republic of Albania, as the Borrower, represented by the Ministry of Finance, and the German Bank for Reconstruction and Development (KfW). The KfW shall grant the Borrower a loan worth 6.646 794 euros, which the Borrower shall transfer to the Implementation Agency (Water pipeline and Sewage enterprise in Berat and Kuçove) for financing the extracting and distribution of the potable water in Berat and Kuçove, as well as for the relevant consultancy services, mainly to cover the exchange cost. Under the Agreement, the Borrower and the implementation agency of the project may not decide, transfer, guarantee or mortgage any of their rights laid down in this Agreement. It is also stressed that the latter shall be guided by the legislation of the Federal Republic of Germany and in cases of uncertainties; the German language shall have priority regarding the interpretation of the Agreement. It has been likewise envisioned that all the disputes that may arise, which may not be resolved in a friendly manner by the contracting parties, shall be ultimately settled by an arbitration court with the

arbitrazhi, ku do të jenë palë Huamarrësi dhe Agjencia zbatuese nga njëra anë dhe KfW-ja nga ana tjetër. Huaja do të fillojë të paguhet duke filluar nga 30 dhjetori 2012, nga dy këste në vit me nga 111 000 Euro çdo këst, dhe do të përfundojë më 30 qershor 2042. Ligji ka dy nene dhe ka hyrë në fuqi më 25.5.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare nr.30 të vitit 2003, në faqen 981. Ligji i bashkëlidhet Marrëveshja e Huasë dhe Marrëveshja e Arbitrazhit.

Ligj nr.9044, datë 3.4.2003 ‘Për ratifikimin e ‘Marrëveshjes së huasë, të financimit dhe të projektit ‘Furnizimi me ujë i Shqipërisë së Mesme, komponenti Lushnjë’, ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Bankës Gjermane për Rindërtim dhe Zhvillim (KfW)’. Qeveria e Republikës Federale të Gjermanisë dhe Qeveria e Republikës së Shqipërisë, në bazë të një marrëveshjeje që do të lidhin, kanë rënë dakord që Banka Gjermane për Rindërtim dhe Zhvillim (KfW) t’i japë Huamarrësit, (Republikës së Shqipërisë të përfaqësuar nga Ministria e

parties being, the Borrower and the implementation agency on the one hand, and the KfW on the other. The loan shall be repaid twice a year beginning from 30 December 2012, with installments of 111,000 euros, and will conclude on 30 June 2042. The law has two articles and has entered into force on 25 May 2003. It is published in the Official Gazette no. 30, year 2003, p.981. The loan Agreement and the Arbitration Agreement shall be attached to the law.

Law no. 9044, dated 3 April 2003 ‘On the ratification of the loan Agreement, the financing, and the project of ‘Water supply of Central Albania, Lushnje component’ between the Republic of Albania and the German Bank for Reconstruction and Development (KfW)’. The Government of the Federal Republic of Germany and the Government of the Republic of Albania, under the Agreement that they shall sign, have agreed that the German Bank for Reconstruction and Development (KfW) shall grant the Borrower (The Republic of Albania, represented by the

Financave) një hua në shumën 4 601 629 Euro dhe një kontribut financiar në shumën 370 000 Euro (masa trajnuese). Sipas Marrëveshjes, Huamarrësi do ta kalojë huanë tek Agjencia zbatuese që është Ndërmarrja e Ujësjiellës-Kanalizimeve Lushnjë në bazë të një marrëveshjeje të veçantë huaje. Huaja do të përdoret vetëm për financimin e nxjerrjes, të transportimit dhe shpërndarjes së ujit të pijshëm për zonën e ujësjiellësit të Lushnjës, si dhe për shërbimet përkatëse të konsulencës, kurse kontributi financiar do të përdoret për mbështetjen institucionale që shoqëron këtë proces, së pari për të mbuluar kostot e shkëmbimit të huaj ("Projekti"). Huaja jepet me një interes 0.75 për qind në vit dhe do të fillojë të paguhet duket filluar nga 30 dhjetori 2012. Çdo vit do të paguhet nga dy këste (në qershor e dhjetor) me një vlerë 76 000 Euro çdo kësht dhe pagesa e huasë do të përfundojë më 30 qershor 2042. Marrëveshja parashikon, gjithashtu, edhe pezullimin e disbursimeve dhe pagesat e parakohshme, vlerfshëmërinë e huasë, marrëveshjet për projekte etj. Të gjitha konfliktet në lidhje me

Ministry of Finance) a loan worth 4.601.629 euros and a financial contribution worth 370.000 euros (training share). Under this Agreement, the Borrower shall transfer the loan to the implementation Agency, which is the Water pipeline and Sewage enterprise in Lushnje, under a special loan agreement. The loan shall be used only to finance the extraction, transportation and distribution of the potable water for the zone of Lushnje water pipeline, and for the relevant consultancy services, while the financial contribution shall be used for the institutional support needed in the course of the process, and first and foremost to cover the costs of foreign exchange ("Project"). The loan shall be granted at a 0.75 interest rate a year and will begin repayment as of 30 December 2012. Every year, two installments shall be paid (in June and December) with a value of 76,000 euros for each installment and the loan repayment shall conclude on 30 June 2042. The Agreement also provides for the suspension of the disbursements, early payments, the validity of the loan, the agreements for the projects, and so on. All the disputes linked with the Loan

Marrëveshjen për hua, financim dhe projekt dhe në lidhje me Marrëveshjen e Arbitrazhit, të cilat nuk mund të zgjidhen miqësisht nga palët kontraktuese, do të zgjidhen përfundimisht dhe vetëm nga një gjyq arbitrazhi, ku palë do të jenë Huamarrësi dhe Agjencia zbatuese nga njëra anë dhe KfW - janë nga ana tjetër. Ligji ka dy nene dhe ka hyrë në fuqi më 25.5.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare nr.30 të vitit 2003, në faqen 990. Ligjit i bashkëlidhet Marrëveshja e Huasë dhe Marrëveshja e Arbitrazhit.

Ligj nr.9045, datë 3.4.2003 “Për ratifikimin e “Marrëveshjes ndërmjet Qeverisë së Republikës të Shqipërisë dhe Qeverisë së Republikës të Italisë për realizimin e programit të ristrukturimit teknik dhe menaxhues të KESH sh.a. dhe fuqizimin e sistemit elektrik shqiptar””. Qëllimi i kësaj Marrëveshjeje është të rregullojë zotimet e ndërsjella të të dy palëve për një zbatim të saktë të Programit, me një vëmendje të veçantë të mënyrat e vlerësimit dhe lidhjes së kontratave, si dhe për

Agreement, the financing, the project, and the Arbitration Agreement, which may not be resolved in a friendly fashion by the contracting parties, shall be finally settled only by an arbitration court, where the parties shall be the Borrower and the implementation Agency on the one hand, and the KfW on the other. The law has two articles and has entered into force on 25 May 2003. It is published in the Official Gazette no. 30, year 2003, p. 990. The Loan Agreement and the Arbitration Agreement shall be attached to the law.

Law no. 9045 dated 3 April 2003, “On the ratification of the Agreement between the Government of the Republic of Albania and the Government of Italy for the implementation of the program of technical and management restructuring of KESH shareholder company and the strengthening of the Albanian electric system.” The purpose of this Agreement is to regulate the reciprocal commitments of both parties for an accurate implementation of the Program, with special focus on the ways of assessment and signing of

menaxhimin e përgjegjshmërinë në shpenzimin e fondeve të kredisë ndihmë dhe dhuratë. Objektivat e Programit janë që nëpërmjet përmirësimit të efikasitetit dhe të vazhdimësisë së shërbimit elektrik, të përmirësojë standardin e jetës së popullit dhe të rrisë mundësinë e furnizimit me energji elektrike për sistemin prodhues për përkrahjen e zhvillimit të biznesit dhe rritjen e investimeve private. Marrëveshja përmban përshkrimin e Programit në mënyrë të detajuar, tregon institucionet e përfshira në realizimin e Programit, burimet financiare dhe mënyrat e përdorimit të kredisë ndihmë, mbikqyrjen e Programit, detyrimet e Qeverisë Italiane e të Qeverisë Shqiptare, mënyrën e zgjidhjes së mosmarrëveshjeve etj. Pjesë e Marrëveshjes janë edhe shtatë lidhjet që përmbajnë: Përmbledhjen e Programit, kushtet e realizimit, burimet financiare, mbikqyrjen dhe treguesit, njësinë e menaxhimit të projektit dhe formalitetet që duhen respektuar për ekzekutimin e menaxhimin e kredisë. Ligji ka dy nene dhe ka hyrë në fuqi më 31.5.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare

the contracts, as well as on governing the responsibility for the expenditures of the credit funds given in the form of assistance and as donation. The objectives of the program are that through enhancement of efficiency and ensuring the continuity of electric supply and service to improve the living standards of the people, to enhance the possibility of electric supply for the entire production system, and to promote business development and growth of private investments. The Agreement contains a detailed description of the program, defining the institutions involved in the implementation of the program, the financial sources and the ways of the use of the credit aim, the supervision of the program, the obligations of the Italian and Albanian Governments, and the manner for the resolution of the disputes and so on. Part of this Agreement are also seven links that contain the Program Summary, the Terms of the Realization, the financial resources, the supervision and indicators, the project management unit, and the formalities that must be respected for the execution and management of the credit. The law has

nr.33 të vitit 2003, në faqen 1065. Ligjit i bashkëlidhen Marrëveshje dhe shtatë Lidhjet.

Ligj nr.9046, datë 3.4.2003 ‘Për ratifikimin e ‘Marrëveshjes ndërmjet Ministrisë së Mbrojtjes të Republikës së Shqipërisë dhe Ministrisë së Mbrojtjes Kombëtare të Republikës së Greqisë për ndërtimin e godinës së komandës dhe të mjediseve të akomodimit të personelit, si dhe thellimin e kanalit hyrës dhe të basenit të bazës detare të Bishtit të Palës’.” Kjo Marrëveshje ka për qëllim të përcaktojë procedurat dhe përgjegjësitë e të dyja palëve në lidhje me fillimin dhe përfundimin e ndërtimit të komandës dhe të mjediseve të akomodimit të Bazës Detare të Bishtit të Palës, si dhe thellimin e kanalit hyrës e të basenit të ankorimit të bazës detare të lartpërmendur, me shpenzimet e palës greke. Marrëveshja përmban, gjithashtu, statusin e aktiviteteve dhe të personelit të palës greke në Shqipëri, përgjegjësitë e kësaj pale dhe të palës shqiptare, përgatitjen, studimin dhe

two articles and has entered into force on 31 May 2003. It is published in the Official Gazette no. 33, year 2003, and p. 1065. The Agreement and the seven links are attached to the law.

Law no.9046, dated 3 April 2003 ‘On the ratification of the Agreement between the Ministry of Defense of the Republic of Albania and the Ministry of National Defense of the Republic of Greece for building the command facility and other facilities for the accommodation of personnel, and for deepening the entry channel and the basin of the naval base in Bishti i Palles’.” This Agreement aims at determining the procedures and the liabilities of both parties regarding the beginning and the conclusion of the work for building the command and accommodation facilities in Bishti i Palles, as well as for the deepening the entry channel and the basin of anchor in the abovementioned naval base with the expenses of the Greek party. The Agreement also provides for the status of the activities and the personnel of the Greek side in Albania, the

miratimin e projekteve, grafikun e punimeve etj. Buxheti total për të gjitha këto punime do të jetë 5.5 milionë Euro, por shuma e saktë e vlerës së preventivit do të përcaktohet pas përfundimit të studimeve përkatëse. Një vend i veçantë në Marrëveshje i kushtohet detyrimit të të dy palëve në lidhje me përdorimin dhe ruajtjen e pajisjeve dhe të mjedisve. Detyrime janë vendosur edhe për mbrojtjen e çdo informacioni lidhur me takimet dypalëshe, duke mos ia dhënë palëve të treta pa miratimin paraprak me shkrim të palës që i disponon këto informacione. Marrëveshja është nënshkruar në Tiranë më 30.2.2002 dhe do të jetë në fuqi për një periudhë kohore prej 5 vjetësh. Rinovimi bëhet automatikisht për një vit, në qoftë se palët nuk vendosin ndryshe. Ligji ka dy nene dhe ka hyrë në fuqi më 29.7.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare nr.57 të vitit 2003, në faqen 2417. Ligjit i bashkëlidhet Marrëveshja.

Ligj nr.9047, datë 10.7.2003
“Për shërbimin ushtarak në Republikën e Shqipërisë”. Ky ligj

responsibilities of this side and the Albanian side, the training, the study and the approval of the projects, the graph of work and others. The total budget for all these works is going to be 5.5 million euros, but the accurate amount of the cost estimate value will be determined after the conclusion of the respective studies. A special place in the Agreement is devoted to the obligation of both parties with respect to the use and protection of the equipment and the environment. The obligations cover also the protection of any information linked with mutual meetings, which should not be made available to third parties without the prior approval in writing of the party that has the information. The Agreement was signed in Tirana on 30 February 2002 and is going to be in force for a time period of five years. The renewal of this agreement shall be made annually by default, unless agreed otherwise by the parties. The law has two articles and has entered into force on 29 July 2003. It is published in the Official Gazette no. 57, year 2003, p. 2417. The Agreement is attached to the law.

përcakton rregullat për kryerjen e shërbimit ushtarak në Republikën e Shqipërisë, të drejtat dhe përgjegjësitë e shtetasve, të organeve shtetërore e subjekteve private për mobilizimin dhe shërbimin ushtarak. Në ligj përcaktohen llojet e shërbimit ushtarak, formula e betimit dhe mënyra e zgjidhjes së problemit të shërbimit të detyrueshëm ushtarak për shtetasit me dy shtetësi. Në Kreun II “Shërbimi i detyrueshëm ushtarak” përcaktohen llojet e këtij shërbimi, mosha e kryerjes së shërbimit, kohëzgjatja, kriteret e mosnjohjes e të mosthirrjes në shërbimin e detyrueshëm ushtarak aktiv dhe alternativ, shtyrja e afatit të kryerjes së shërbimit, lirimi para kohe, të drejtat e shtetasit në shërbimin ushtarak aktiv ose alternativ, përjashtimi nga shërbimi ushtarak në rezervë etj. Kreu III përmban detyrimet e organeve shtetërore, të subjekteve private e të shtetasve për shërbimin ushtarak dhe mobilizimin dhe trajton përgjegjësinë e qendrës së rekrutim-mobilizimit, mënyrën e funksionimit të komisioneve mjekësore të kontrollit të aftësive për shërbimin ushtarak, marrjen e shtetasve në

Law no. 9047, dated 10 July 2003 “On the military service in the Republic of Albania.”

This law defines the rules governing the military service in the Republic of Albania, the rights and the responsibilities of the citizens, the state bodies, and the private subjects regarding the drafting and the military service. The law lays down the kinds of military service, the formula of the oath and the way to resolve the question of military service for the citizens with dual nationality. Chapter II “Compulsory military service” determines the kinds of the service, the age for doing the military service, the duration, the criteria for the non-recognition and non-conscription in the compulsory active and alternative military service, the postponement of the deadline for doing the military service, the early discharge from the army, and the rights of the citizens during active or alternative military service. Chapter III contains the obligations of the state bodies, the private subjects and the citizens for military service and deals with the responsibility of the center for recruitment and drafting, the manner of functioning of the medical commissions on checking

evidencë, heqjen nga kjo evidencë, detyrimet në rast mobilizimi të shtetasve, detyrimet e njësisë së qeverisjes vendore, të institucioneve arsimore, të drejtësisë e të shëndetësisë. Po ashtu, në këtë Kre flitet për mobilizimin ushtarak në kohë paqe ose në kohë lufte dhe detyrimet e shtetasve, duke parashikuar, gjithashtu, edhe kundërvajtjet administrative. Shlyerja e detyrimit të shërbimit të detyrueshëm ushtarak aktiv ose alternativat me pagesë, parashikohet të zbatohet deri më 31 dhjetor 2010. Ligji ka 45 nene dhe ka hyrë në fuqi më 19.8.2003. Me hyrjen në fuqi të këtij ligji janë bërë disa shfuqizime në ligjin nr.7978, datë 26.7.1995 “Për Forcat e Armatosura në Republikën e Shqipërisë” dhe konkretisht nenet 1, 2, 3, 5 deri në 27 dhe 33 deri në 49. Ligji është botuar në Fletoren Zyrtare nr.64 të vitit 2003, në faqen 2845.

Ligji nr.9048, datë 7.4.2003 “Për trashëgiminë kulturore”. Ky ligj ka për qëllim shpalljen dhe mbrojtjen e trashëgimisë kulturore në territorin e Republikës së Shqipërisë dhe objekt i tij janë vlerat e

the health condition and ability to carry out military service, the registration of the citizens, the removal from this registry, the obligations in case of need to draft citizens in the army, the obligations of the local authorities and of education judicial, and health institutions. Likewise, this Chapter talks about the military drafting in time of peace or in time of war and the obligations of the citizens, providing also for administrative offences. Payment for compulsory active and alternative military service is envisioned to be implemented up to 31 December 2010. The law has 45 articles and has entered into force on 19 August 2003. With the coming into effect of this law, some articles have been abrogated in law no. 7978, dated 26 July 1995 “On the Armed Forces of the Republic of Albania” and in real terms in Articles 1,2,3,5 up to 27 and from Articles 33 to 49. The law has been published in the Official Gazette no. 64, year 2003, p. 2845.

Law no.9048, dated 7 April 2003 “On cultural heritage” This law aims at proclaiming and protecting the cultural heritage in the territory of the Republic

trashëgimisë kulturore, parashikimi i rregullave për mbrojtjen e saj dhe detyrat e përgjegjësitetë e organeve që veprojnë në këtë fushë. Sipas ligjit, trashëgimia kulturore përbëhet nga vlera materiale dhe jomateriale, të cilat janë pjesë e pasurisë kombëtare. Në ligj jepen në mënyrë të detajuar se cilat janë objekte të trashëgimisë kulturore të paluajtshme dhe cilat janë objekte të trashëgimisë kulturore të luajtshme, si dhe cilat janë vlera jomateriale të kësaj pasurie dhe caktohen organet përkatese për përcaktimin e llojit të këtyre vlerave, pronë e personave fizikë ose juridikë. Këto objekte, në mënyrë të detyrueshme duhet të regjistrohen në Qendrën Kombëtare të Inventarizimit të Pasurisë Kulturore, si fillimisht, ashtu edhe kur ndryshohet pronësia e tyre. Një vend i veçantë i kushtohet objekteve të trashëgimisë kulturore me vlera të veçanta kombëtare unikale, mbrojtjes së tyre në mjedisë të përshtatshme, shumëfishimit ose riprodhimit etj. Objekte të tilla (me vlera të veçanta kombëtare dhe unikale), kur e kërkon interesi publik, mund të shpronësohen sipas ligjit në fuqi për shpronësimet.

of Albania and its object are the values of cultural heritage, the provision of rules for its protection and the duties and responsibilities of the bodies that operate in this field. Under this law, the cultural heritage is composed of material and non material values, which are part of the national patrimony. The law makes a detailed description of those facilities that are part of solid cultural heritage and of those that are part of liquid cultural heritage, as well as which are the non-material values of this heritage. It also provides for the relevant bodies responsible for determining the classification of these values, property of the physical or juridical persons. These objects should necessarily be registered with the National Center of Inventory of Cultural Assets, both initially and when their ownership is changed. A special place in the law is devoted to objects of cultural heritage, with special and unique national values, their protection in suitable environment, the copying or reproduction and so on. When it is in the public interest, such objects (with special national and unique values) may be expropriated under the law in force on expropriations. The res-

Restaurimi i objekteve të trashëgimisë kulturore bëhet nga institucionet shtetërore të specializuara dhe nga persona të licensuar për këtë qëllim, pasi të jetë dhënë miratimi nga Këshilli Kombëtar i Restaurimeve. Përveç kësaj lëvizjeje, një vend i caktuar i objekteve të trashëgimisë kulturore të luajtshme, pronë shtetërore, me vlera kombëtare unike, për restaurim, studim, ekspozim etj. bëhet me lejen e Ministrisë së Kulturës, Rinisë dhe Sporteve. Ligji përcakton se cilat janë monumentet e kategorisë së parë e të dytë, cilat quhen qytet-muze, zonamuzeale, qendra historike etj., si dhe favoret e mbrojtjen që kanë këto. Ky ligj ka 56 nene, ka hyrë në fuqi më 1.6.2003 dhe ka shfuqizuar ligjin nr.7867, datë 12.10.1994 “Për mbrojtjen e pasurisë kulturore të luajtshme dhe të paluajtshme”. Botuar në Fletoren Zyrtare nr.33 të vitit 2003, në faqen 1086.

Ligj nr.9049, datë 10.4.2003 “Për deklarimin dhe kontrollin e pasurive, të detyrimeve financiare të të zgjedhurve dhe të disa nëpunësve publikë”. Me këtë ligj

restoration of objects of cultural heritage shall be done by the specialized state institutions and by licensed persons after the approval of the National Council of restorations. Aside from this, a particular sight may become part of solid cultural heritage and state property with unique national values, and can be restored, studied and exhibited only with the permission of the Ministry of Cultural, Youth and Sports. The law lays down the first category monuments, the second category monuments, the criteria for becoming a museum city, historic sight and so on, as well as the benefits of protection they shall enjoy. The Law has 56 articles and has entered into force on 1 June 2003 after abrogating law no. 7867 dated 12 October 1994 “on the protection of movable and immovable cultural assets.” It is published in the Official Gazette, no 33, year 2003, p. 1086.

Law no. 9049, dated 10 April 2003 “On the disclosure and control of assets, the financial obligations of the elected officials and some public servants” This law defines the rules for the disclose and

përcaktohen rregulla për deklarimin dhe kontrollin e pasurisë, të legjitimitetit të burimeve të krijimit të saj, detyrimeve financiare për të zgjedhurit, nëpunësit publikë, për familjarët e tyre dhe për personat e lidhur me ta. Në ligj janë përcaktuar në mënyrë taksative subjektet që mbartin detyrimin për deklarim në Inspektoratin e Lartë të Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive, si dhe në Inspektoratin e Ulët. Të gjithë këto subjekte duhet që brenda datës 31 mars të çdo viti të kenë deklaruar burimet e krijimit të kësaj pasurie. Ligji ka parashikuar pasojat që vijnë nga refuzimi për deklarim të pasurisë, si dhe detyrimet në rastin e deklarimit të parë, të deklarimit me kërkesë, të deklarimit para fillimit të punës për herë të parë dhe të deklarimit pas largimit nga funksioni. Në kreun e dytë të ligjit trajtohen organet, struktura dhe kompetencat e Inspektorit të Përgjithshëm dhe të Inspektoratit të Ulët, përcaktohen kushtet për t'u zgjedhur në këto detyra, papajtueshmëritë me detyrën, mbarimin e mandatit, përbërjen e inspektorateve etj. Organizimi i deklarimit të pasurisë dhe kontrolli është kreu i tretë i ligjit dhe

control of assets, the legitimacy of the sources of their creation, the financial obligations for the elected officials, the public servants, their family members and the persons linked with them. The law expressly determines the subjects that are obliged to disclose their assets to the High Inspectorate of the Disclosure and Control of Assets, as well as to the Lower Inspectorate. All the subjects should within 31 March of each year have disclosed the sources of the creation of their assets. The law prescribes the consequences that come from the refusal to disclose the assets, as well as the obligations stemming from the first disclosure, the disclosure upon request, the disclosure prior to beginning the work for the first time and the disclosure following the departure from that function. Chapter two of the law deals with the bodies, the structure and the powers of the General Inspector and the Lower Inspector, the conditions for their election to these tasks, the incompatibility with these duties, the conclusion of their mandate, the composition of the inspectorates and so on. The organization of the disclosure and the control are treated in the

përmban mënyrën se si duhet të bëhet deklarimi, si nga personi i punësuar, ashtu edhe nga pjesëtarët e familjes, kur pasuria është e ndarë midis tyre. Gjithashtu, në këtë kre trajtohen edhe llojet e kontrollit, detyrimi për të dhënat, përmbajtja e tyre, korrigjimi i gabimeve, thirrja e ekspertëve, përgjegjësia për deklarimin e rremë etj. Gjithashtu, në këtë ligj janë parashikuar edhe kundërvajtjet administrative, si dhe procedura për vendosjen dhe ankimin ndaj tyre si dhe ekzekutimin e gjobave. Ligji ka 43 nene dhe ka hyrë në fuqi më 30.5.2003. Botuar në Fletoren Zyrtare nr.31 të vitit 2003, në faqen 1005.

third chapter of the law, which lays down the manner of making the disclosure of the assets, both by the employed person and the members of his or her family, when the assets are divided among them. Furthermore, this chapter deals also with the sorts of control, the obligation to provide data, their content, the correction of mistakes, the summoning of the experts, the liabilities for false disclosure and so on. The law also envisions the administrative offences and the procedures for the decisions and the appeal of such decisions, as well as the execution of the fines. The law has 43 articles and has entered into force on 30 May 2003. It is published in the Official Gazette no. 31, year 2003, p. 1005.